

ESTEJUOKSUTAPAHTUMIEN SUOSION JÄLJILLÄ

ExtremeRun -estejuoksutapahtuman osallistujaprofiili ja osallistumisen motiivit

Heli Perkiö

Liikunnan yhteiskuntatieteiden pro gradu -tutkielma

Liikuntatieteellinen tiedekunta

Jyväskylän yliopisto

Syksy 2020

TIIVISTELMÄ

Perkiö, H. 2020. Estejuoksutapahtumien suosion jäljillä. ExtremeRun -estejuoksutapahtuman osallistujaprofiili ja osallistumisen motiivit. Liikuntatieteellinen tiedekunta, Jyväskylän yliopisto, liikunnan yhteiskuntatieteiden pro gradu -tutkielma, 72 s., 1 liite.

Suomessa ja muualla maailmassa, elettiin 2000-luvun alkupuolella suurta maratonbuumia, mutta 2010-luvulle tultaessa maratonien (suurin) suosio on hiipunut, ja osallistujiin vetoaa entistä enemmän erilaiset vaihtoehtoiset juoksutapahtumat. Suomalaiset ovat ”hurahtaneet” estejuoksutapahtumien eli OCR-tapahtumien (*Obstacle Course Racing*) ihmeelliseen maailmaan. Puhutaan ilmiöstä, joka lähti räjähdysmäisesti leviämään Yhdysvalloissa, saavuttaen lopulta myös päähkähullut suomalaiset.

Tässä pro gradu -tutkielmassa selvitetään, millainen on ExtremeRun -estejuoksutapahtuman osallistujaprofiili ja miksi tapahtumaan osallistutaan. Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena kyselytutkimuksena yhteistyössä ExtremeRun Oy:n kanssa. Tutkimusotos koostui ExtremeRuniin vuoden 2019 aikana osallistuneista täysi-ikäisistä henkilöistä. Tutkimusaineisto (n=603) kerättiin sähköisellä kyselylomakkeella, jonka suunnittelussa hyödynnettiin aikaisempia liikuntatapahtumien osallistujatutkimuksia.

Tutkimustulokset antoivat kattavan kuvan ExtremeRunin osallistujaprofiilista ja osallistumisen motiiveista. Osallistujaprofiili ei ole yksiselitteinen, mutta tulosten perusteella oli löydettävissä taustamuuttujia, jotka yhdistivät enemmistöä osallistujista. ExtremeRun vetoaa etenkin naisiin, sillä osallistujista 77 prosenttia oli naisia. Tapahtumalle tyypillinen osallistuja oli 30–40-vuotias ammatillisen koulutuksen tai alemman korkeakoulututkinnon omaava nainen, joka liikkuu vapaa-ajallaan aktiivisesti. ExtremeRun -tapahtumaan osallistuttiin erityisesti tapahtumaelämykseen liittyvien syiden takia. Tapahtuma oli hauska ajanviettotapa, jossa yhdistyi liikunnallinen hauskanpito läheisten ihmisten kanssa. Keskimääräiset erot kaikkien osallistumisen motiivimuuttujien kohdalla olivat vähäisiä, niin koko otoksen kuin sukupuolien ja ikäluokkien mukaan verrattaessa.

ExtremeRunia ei voi tämän tutkimuksen perusteella täysin rinnastaa tunnetuimpiin OCR-tapahtumaformaatteihin. ExtremeRunin tapahtumabrändi on vuosien saatossa muuttunut haastavasta estejuoksutapahtumasta Suomen hauskimaksi hupijuoksutapahtumaksi. Tutkimuksen synnyttämä aineisto on siitä huolimatta liikunnan yhteiskuntatieteiden kannalta arvokasta, sillä kukaan muu ei ole vielä tutkinut OCR-tapahtumien ilmiötä. Tutkimus tarjoaa myös niin ExtremeRunin, kuin muiden juoksutapahtumien järjestäjille arvokasta tietoa siitä, mikä tapahtumissa vetoaa osallistujiin. Estejuoksutapahtumiin keskittyvää tutkimusta tarvitaan kuitenkin ehdottomasti lisää, jotta ilmiöstä saadaan luotua kattavampaa kuvaa.

Asiasanat: ExtremeRun, juoksu, juoksutapahtuma, osallistujatutkimus

ABSTRACT

Perkiö, H. 2020. The profile and motives of the participants of obstacle course race event ExtremeRun. Faculty of Sport and Health Sciences, University of Jyväskylä, Master's thesis in Social Sciences of Sport, 72 pp., 1 appendix.

Finland, like the rest of the world, experienced a marathon 'boom' in the early 2000s. However, by the 2010s the most notable popularity of marathons had faded away. At the same time, the Finns have been lured into the world of Obstacle Course Racing (OCR). The popularity of this modern and carnivalesque alternative to the traditional running events first exploded in the United States, eventually reaching the crazy Finns as well.

The purpose of the study is to determine the participant profile of the ExtremeRun obstacle course event. In addition, the purpose is to examine the factors that motivate the participants to participate in the event. The study was carried out as a quantitative survey in collaboration with ExtremeRun Oy. The study sample consisted of adults who participated in ExtremeRun during 2019. The research material (n = 603) was collected with an electronic questionnaire, the design of which utilized previous participant surveys of sports events.

The research results provided a comprehensive picture of ExtremeRun's participant profile and motivations for participation. The participant profile is not unambiguous, but the results revealed some background variables that the majority of the participants had in common. ExtremeRun particularly appeals to women, as 77 percent of the participants were women. A typical participant in the event was a woman aged 30-40 with a vocational education or a bachelor's degree, who actively exercises in her free time. The ExtremeRun event was attended especially for reasons related to the event experience. The event was a fun pastime that combined physical activity with close people. Mean differences for all participation motive variables were small, both across the sample and when compared by gender and age group.

Based on this study, ExtremeRun cannot be fully equated with the most well-known OCR event formats. Over the years, ExtremeRun's event brand has changed from a challenging obstacle course event to more playful and fun-filled running event. Nevertheless, the results of this study are valuable for the social sciences of sport, as no one else has yet studied the phenomenon of OCR events in Finland. The study also provides both ExtremeRun and other running event organizers with valuable information about what makes people attend this kind of events. However, more research focusing on OCR events is needed to provide a more comprehensive picture of the phenomenon.

Key words: ExtremeRun, running, running event, participant survey

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

1	JOHDANTO	1
2	MAANTEILTÄ MUTAISILLE ESTERADOILLE	3
2.1	Juoksutapahtumat ennen ja nyt	4
2.2	OCR-tapahtumien pääpiirteet	7
2.3	OCR-tapahtumat tieteellisen tutkimuksen kohteena	10
3	YHTEISKUNNALLISET RAKENTEET JA YKSILÖN VALINNAT OCR-TAPAHTUMIEN TAUSTALLA	14
3.1	OCR-tapahtumat kulutus- ja elämysyhteiskunnan ilmentäjänä	15
3.2	Liikuntakulttuurin muutokset	19
3.3	Uusyhteisöllisyys ja OCR-tapahtumat	22
3.4	OCR-tapahtumat vapaa-ajan muotona	25
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	29
4.1	Tutkimustehtävä	29
4.2	Tutkimusmenetelmät	30
4.3	Aineiston hankinta	31
4.4	Sähköinen kyselylomake	32
4.5	Tutkimusaineiston analysointi	35
5	TUTKIMUSTULOKSET	37
5.1	ExtremeRun osallistujaprofiili	37
5.1.1	Sosiodemografiset taustatiedot	37
5.1.2	Liikuntatottumukset	41
5.2	Tapahtumaan osallistuminen ja osallistumisen motiivit	45
5.2.1	Extremeruniin osallistuminen	45
5.2.2	Osallistumisen motiivit	46

5.2.2 Osallistumisen motiiveihin liittyvät avoimet vastaukset	50
6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	53
6.1 Keskeisimmät tulokset ja johtopäätökset.....	53
6.2 Tutkimuksen arviointi ja luotettavuus	58
6.3 Jatkotutkimusehdotukset.....	60
LÄHTEET	62
LIITTEET	

1 JOHDANTO

”Hullut. Suomalaiset hullut ovat rakastuneet mutajuoksuun. Sitä kuinka keho laitetaan ääri rajoille ja saadaan usko omiin voimiinsa. Fyysisesti ja psyykkisesti rankan suorituksen jälkeen tuntuu hyvältä. Voittajalta. Esteratajuoksutapahtumista voi hakea omia rajojaan mutta myös pitää hauskaa.” (Yle 2017)

Ylen toimittaja Minna Aulaa siteeraten, suomalaiset ovat hurautaneet estejuoksutapahtumien eli OCR-tapahtumien (*Obstacle Course Racing*) ihmeelliseen maailmaan. Puhutaan ilmiöstä, joka lähti räjähdysmäisesti leviämään Yhdysvalloissa, saavuttaen lopulta myös pätkähullut suomalaiset. Enää ei siis tavoitella Paavo Nurmen keveää askelta, joka tampoaa tasaisen rytmikkäästi asfaltin pintaa kilometri toisensa jälkeen. Estejuoksutapahtumissa juoksun rytmi rikkoutuu väistämättä, kun suojatien sijasta ylitetään yli kymmenen metriä korkeat Goljatin portaat. Siinä missä maratoonari saapuu maaliin lähinnä hiestä märkänä, on estejuoksutapahtuman osallistuja hyvin todennäköisesti myös mudan ja erilaisten ruhjeiden peitossa.

Estejuoksutapahtumat ovat Yhdysvalloissa luoneet ympärilleen täysin uuden miljoonabisneksen, mikä on ymmärrettävästi kiinnittänyt monen eri toimijan huomion. Tapahtumista löytyy paljon erilaisia uutisotsikoita, lehtiartikkeleita ja blogikirjoituksia, sekä muutamia kaupallisia kirjoja, joissa perehdytään tunnetuimpien tapahtumakonseptien historiaan ja lajimuodon peruspiirteisiin (esim. Schlachter 2014). Lajin ja tapahtumien suosion nopean kasvun suuren yleisön liikuntamuotona on huomioitu myös kourallisessa tutkimuksissa. Osallistujien motiivien on esimerkiksi todettu eroavan perinteisiin juoksutapahtumiin osallistuvien henkilöiden motiiveista (Buning & Walker 2016). Estejuoksutapahtumiin on huomattu osallistuvan eri väestöryhmiä ja erilaisen liikuntataustan omaavia henkilöitä (Mullins 2012). Lisäksi osallistujien joukossa on paljon sellaisia ihmisiä, jotka eivät ole juurikaan osallistuneet järjestäytyneeseen liikuntaan (Rodriquez 2015).

Liikuntapoliittisen selonteon tausta-aineistoksi tehdyssä tutkimuskatsauksessa (2018) todetaan, kuinka suomalainen liikuntakulttuuri on jatkuvassa muutoksen tilassa ja erityisesti

vaihtoehtoisen fyysisen kulttuurin merkitys on kasvava aikana, jolloin suuri osa ihmisistä liikkuu huomattavasti yleisiä liikuntasuosituksia vähemmän (Itkonen, Lehtonen & Aarresola 2018, 88). Frimanin, Rantalan ja Turtiaisen (2017) mukaan juuri erilaiset hupi-, este- ja teemajuoksutapahtumat voisivat pitkällä aikavälillä olla väylä vähän liikkuvien ihmisten elämäntapamuutokseen. Tapahtumissa yhdistyy mielihyvää ja nautinnollisia elämyksiä tuottava ajanviettotapa, jolloin ihmiset liikkuvat huomaamattaan terveydenedistämisen kannalta riittävästi. Tapahtumat eivät kuitenkaan pois sulje sitä, että toisille mielihyvä ja elämykset syntyvät juuri fyysisestä rasituksesta eli liikunnasta itsestään.

Suomessa estejuoksutapahtumien kaltaisia ilmiöitä on tutkinut ainakin Friman ym. (2017) *Zombie Run* -tapaustutkimuksen muodossa. Takalo (2015, 136) on lisäksi suunnistajakeskeisessä tutkimuksessaan todennut, kuinka liikunnan harrastajiin liittyvää tutkimusta tulisi jatkossa suunnata jatkuvasti suosiotaan kasvattaviin luontoon ja vahvaan elämyksellisyyteen perustuviin kestävyyslajeihin. Estejuoksutapahtumiin ei välttämättä yhdisty suurta luontokokemusta, koska radat ovat usein ihmisen rakentamia. Elämyksellisyyden näkökulmasta tapahtumat ovat osa sitä tyhjiötä, jonka täyttämistä Takalo (2015) peräänkuuluttaa. Tämän pro gradu -tutkielman avulla pyritään siten täyttämään edes osittain tuon suuri tietoaukko selvittämällä, millainen on Suomen suurimman estejuoksutapahtuman, *ExtremeRunin* osallistujaprofiili ja osallistujien tapahtumaan osallistumisen motiivit.

Estejuoksutapahtumat voidaan nähdä liikunnallisena vapaa-ajan kulutusvalintana, joka kertoo laajemmin nykyliikkujan kulutus- ja elämäntapavalinnoista. Tapahtumia tulee siten tarkastella niin yksilöllisten motiivien, kuin yhteiskunnallisten muutosten ja kulttuuristen piirteiden kautta. Tutkittavaa ilmiötä lähdetään hahmottamaan sen ytimeä kohti laaja-alaisempaa kokonaisuutta. Ensiksi tarkastellaan juoksutapahtumien eriytymistä vaihtoehtoihin tapahtumamuotoihin eli miten estejuoksutapahtumat ovat syntyneet, ja mistä niissä on oikeastaan kyse. Tämän jälkeen siirrytään katsomaan laaja-alaisempaa kokonaisuutta tarkastelemalla yhteiskunnallisia ja liikuntakulttuurisia muutoksia. Varsinaisiin tutkimuskysymyksiin vastataan pääasiallisesti kvantitatiivisen kyselyaineiston avulla. Kyselylomake sisälsi myös avoimia kysymyksiä, jotka tuottivat laadullista aineistoa.

2 MAANTEILTÄ MUTAISILLE ESTERADOILLE

Massaliikuntapahtumat (*mass participation events*) ovat olleet läpi vuosikymmenien yksi liikunnan ja urheilun harrastamisen muoto. Eri kestävyyslajien ympärille rakennetut tapahtumat houkuttelevat liikkujia aina satunnaisista harrastelijoista kokeneisiin kuntosuorittajiin. (Funk, Jordan, Ridinger & Kaplanidou 2011.) Massaliikuntatapahtumille on ominaista kaikille avoin ja osallistava luonne. Tarkoituksena ei ole asettaa osallistujia lähtöviivalle kilpailemaan voitosta, vaan antaa jokaiselle mahdollisuus tehdä oma matkansa ja aikaan perustuva suoritus. (Berridge 2014.) Massaliikuntatapahtumien osallistujista puhutaan aktiivisina osallistujina, sillä he ovat osa tapahtumakokemusta, joka luodaan yhdessä tapahtumajärjestäjien ja muiden osallistujien kanssa (Lundberg, Andersson & Armbrecht 2019).

Siinä missä urheilun yleisötapahtumista on tullut entistä mediavälitteisempiä ja ihmiset kuluttavat tapahtumia kotoa käsin, ei erilaisten massaliikuntatapahtumien suosio ole hiipunut 2000-luvulla (Lundberg ym. 2019). Massaliikuntatapahtumien määrä on päinvastoin vain kasvanut ja niitä järjestetään enemmän eri toimijoiden toimesta (Armbrecht & Andersson 2019; Gibson, Fairley & Kennelly 2019; Murphy, Lane & Bauman 2015). Massaliikuntatapahtumat ovat kuitenkin muuttaneet muotoaan siinä mielessä, että tarjolla on entistä enemmän vaihtoehtoisia kestävyysurheilutapahtumia, jotka uudistavat perinteisen kilpaurheilun lajimuotoja ja synnyttävät uudenlaisia osallistujakokemuksia (Buning & Walker 2016). Tapahtumaspektrin toisessa ääripäässä ovat lisääntyneet urheilulliset hyperhaasteet, joissa liikutaan ultramatkoja niin maalla kuin vedessä. Kyseiset tapahtumat vaativat amatööriurheilijoilta paljon fyysistä ja henkistä valmistautumista. (Lamont & Kennelly 2019.) Spektrin toista ääripäätä edustavat puolestaan kestävyysliikuntatapahtumat, kuten erilaiset teemajuoksut, joissa painotetaan hauskanpidon täyteistä virkistysliikuntaa, eikä kilpailuhenkistä suorittamista (Buning & Walker 2016).

Tässä luvussa tarkastellaan lyhyesti juoksutapahtumien eriytymistä vaihtoehtoisiin tapahtumamuotoihin. Suurenuslasin alla ovat maailmanlaajuisesti suosioista nauttivat estejuoksutapahtumat, jotka keräävät myös Suomessa huomattavan paljon osallistujia.

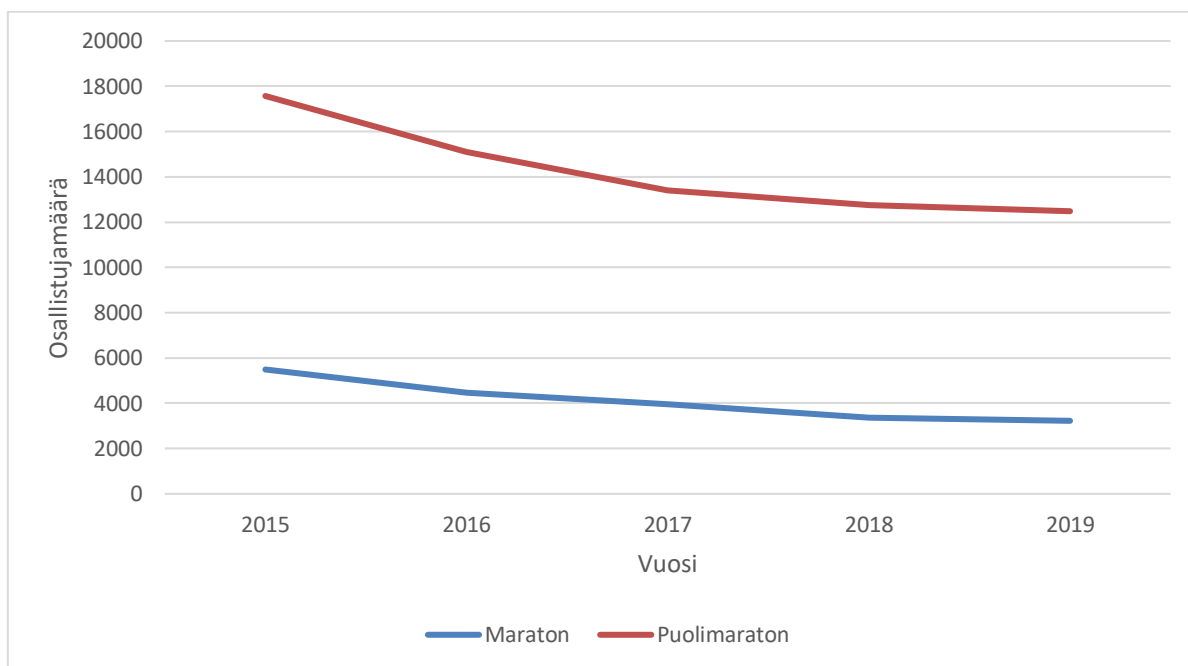
2.1 Juoksutapahtumat ennen ja nyt

Juokseminen on maailmanlaajuisesti suosittu vapaa-ajan harrastus. Ensimmäinen juoksubuumi 1960- ja 1970-luvuilla oli seurausta yhteiskunnan kulttuurisen ympäristön muutoksesta ja kuntoliikunnan vallankumouksesta. Juoksubuumin toinen aalto lähti vyörymään vuosituhannen vaihtuessa ja tämän jälkimmäisen aallon harjalla vapaa-ajan juoksukulttuurin ympärille rakentuneet markkinat ovat kasvaneet entistä suuremmiksi. Juoksuharrastus ei ole enää yksiselitteistä vaan moniulotteinen vapaa-ajan valinta, johon vaikuttavat niin kulttuuriset, sosiaaliset, terveydelliset, kuin taloudelliset tekijät. (Scheerder, Breedveld & Borgers 2015.)

Erilaiset kävely- ja juoksutapahtumat ovat perinteisesti olleet suosituin liikuntatapahtumamuoto suomalaisen aikuisväestön keskuudessa (SLU 2010). Juoksulla on pitkät perinteet Suomessa, sillä suomalaiset kilpajuoksijat juoksivat siniristilipun maailman kartalle 1900-luvun alkupuoliskolla. Puhutaan kestävyysjuoksun kultavuosista, jotka muokkasivat koko kansakunnan identiteettiä. Tänä päivänä suomalaiset kestävyysjuoksijat eivät kannu kotiin olympiamitaleja, mutta juokseminen itsessään on koko kansan harrastus. Juokseminen on etenkin 2000-luvulla kasvattanut suosiotaan liikuntamuotona, joka vetoaa niin aikuisiin, kuin lapsiin. Juoksun muuttuminen kilpaurheilusta massojen suosimaksi harrastukseksi lisäsi kaikille avointen juoksutapahtumien määrää. (Vehmas & Lahti 2015.)

Vaihtoehtoisten kestävyysurheilutapahtumien lisääntyminen on kuitenkin vaikuttanut perinteisten juoksutapahtumien, kuten maratonin suosioon. ”*Maraton-tapahtumat käyvät eloonjäämiskamppailua, kun osallistujia ei enää riitä*”, näin uutisoi Yle lokakuussa 2019. Suomessa ja muualla maailmassa, elettiin 2000-luvun alkupuolella suurta maratonbuumia ja tapahtumiin osallistui tuhansia suomalaisia, jotka halusivat mitata kestävyytensä kuninkuuslajissa. Vuosikymmenien vaihtuessa suosio on hiipunut ja esimerkiksi osanottajamäärältään Suomen suosituimman maratonin, Helsinki City maratonin, osallistujamäärät ovat yli puolet pienempiä kuin tapahtuman huippuvuosina. (Yle 2019.) Sama kohtalo koskettaa pääsääntöisesti kaikkia Suomen suurimpia juoksutapahtumia, mukaan lukien seuraavat tapahtumat: Paavo Nurmi Marathon, Kuopio Maraton, Helsinki City Running Day, Finlandia Marathon, Espoon Rantamaraton ja Tervamaraton. Kuviossa 1 on esitetty edellä

mainittujen maratontapahtumien osallistujamäärät vuosilta 2015–2019. Osallistujamäärät perustuvat tapahtumissa maaliin asti juosseihin henkilöihin, joten ne voivat hieman poiketa todellisista osallistujamääristä, koska niissä ei näy esimerkiksi juoksunsa keskeyttäneet henkilöt. Kuvion 1 viesti on yksinkertainen, osanottajakäyrät ovat selkeässä laskusuhdanteessa.

KUVIO 1. Kuuden eri maratontapahtuman osallistujamäärät vuosina 2015–2019 (ks. lähdeluettelo kuvio 1)

Perinteisten massajuoksupahtumien suosion lasku on maailmanlaajuisia. Osallistujamäärät saavuttivat 2000-luvun huippunsa vuonna 2016, mutta sen jälkeen osallistujien määrä on ollut selkeässä laskussa etenkin Euroopassa ja Yhdysvalloissa. (Andersen 2019.) Suosion laskun perimmäinen syy vaikuttaisi olevan niinkin yksinkertainen asia, kuin juoksijoiden tylsistyminen. Perinteinen juoksukokemus ei enää säväytä ja siksi elämyksiä haetaan muualta, kuten erilaisista hupi-, polku- ja seikkailujuoksupahtumista. (Baker, Funk, Jordan & Kennedy 2019; Scheerder ym. 2015.) Joidenkin näkemysten mukaan tämän päivän juokskulttuurin kohdalla olisikin aiheellista alkaa puhua juoksubuumin kolmannesta aallosta, jonka johtohahmona toimii nuorempi sukupolvi (Scheerder ym. 2015).

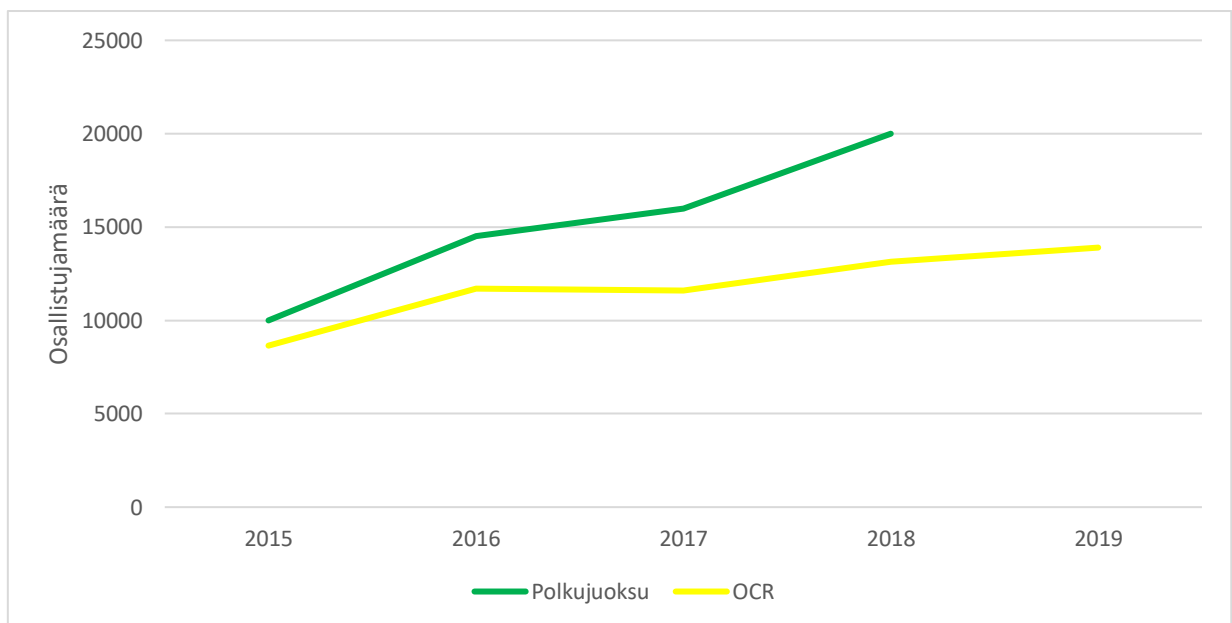
Asenne juoksemista ja urbaaneja ympäristöjä kohtaan on muuttunut aikaisempaa leikkisämmäksi. Kilpailukeskeisyyden sijasta juoksussa korostuu nautinto- ja elämyshakuisuus

(Tainio 2012), joka on saanut juoksijat suuntaamaan askeleensa myös metsäpoluille. Samaan aikaan, kun perinteinen maraton on menettänyt suosiotaan, on esimerkiksi ultrajuoksun osallistujamäärät kasvaneet maailmanlaajuisesti huimat 1676 prosenttia (Ronto 2020). Samanlainen kehitys näkyy myös suomalaisen polkujuoksukulttuurin parissa. Vuonna 2018 polkujuoksutapahtumissa oli osanottajia yli 20 000 ja nousua pelkästään edellisestä vuodesta oli 27 prosenttia. Polkujuoksun suosio näkyy sekä yksittäisten tapahtumien kasvuna, että uusien tapahtumien muodossa. Vuonna 2018 polkujuoksun saralla nähtiin ensimmäistä kertaa kaksi tapahtumaa, joiden lähtöviivoille astui yli 2000 osanottajaa. (Trailrunning 2019.) Suurimmat polkujuoksutapahtumat keräävät siten yhtä paljon osallistujia, kuin moni perinteinen maratontapahtuma. Polkujuoksutapahtumien osallistujamääriä on jouduttu jopa rajoittamaan, koska kansallispuistot eivät kestä liian suurien massojen (Lapin Kansa 2018).

Yksi urheiluteollisuuden vauhdikkaimmin kasvavista osa-alueista on silti ollut erilaiset estejuoksutapahtumat (Buning & Walker 2016; Getz & Page 2016, 34). Vuonna 2014 Running USA raportoi, kuinka vain viidessä vuodessa estejuoksutapahtumien osallistujamäärät nousivat Yhdysvalloissa sadastatuhannesta yli neljään miljoonaan osallistujaan. Myös itse tapahtumien määrä kasvoi samalla aikavälillä muutamasta seikkailullisesta juoksutapahtumasta lähes neljänsäntymeneen erilaisia esteitä sisältävään juoksutapahtumaformaattiin. (Running USA 2014, Getz & Page 2016, 34 mukaan.)

OCR-ilmiö rantautui Suomeen vuonna 2010 ExtremeRun nimisen tapahtuman muodossa, ja sen jälkeen tapahtumia on tullut useita lisää (Yle 2017). ExtremeRun itsessään on laajentunut eri paikkakuntia kiertäväksi tapahtumaformaattiksi, joka liikuttaa myös lapsia. Parhaimmillaan tapahtumat liikuttavat vuoden aikana yli 10 000 aikuista ja lasta. (ExtremeRun 2020.) Pohjoismaita kiertävään Tough Viking tapahtumaan osallistui Helsingissä vuonna 2019 lähes 4 000 juoksijaa, jotka ylittivät 10 kilometrin juoksumatkalla 30 estettä (Tough Viking Helsinki 2019). Muita Suomessa järjestettäviä estejuoksutapahtumia ovat muun muassa Toughest, Winter Warrior, Arctic Challenge, Military Run, Rohkea Challenge, Color Obstacle Rush ja Energy Run. Suomen kohdalla ei voida puhua yhtä eksponentiaalisesti räjähtäneestä ilmiöstä, kuin muualla maailmassa, mutta tasaisesti nousseet osallistujamäärät kielivät liikuntakulttuurisesti merkittävästä ilmiöstä.

Kuvio 2 havainnollistaa suomalaisten polku- ja estejuoksutapahtumien osallistujamäärien kehitystä vuosien 2015–2019 aikana. Kontrastina kuvioon 1, ovat käyrät selkeässä noususuhdanteessa. Polkujuoksutapahtumia koskettavat osallistujamäärät ovat vuosilta 2015–2018 ja ne perustuvat Trailrunning.fi -sivuston vuosittain julkaisemiin tilastoihin eli tilastoissa on huomioitu ainoastaan sivustolle ilmoitetut tapahtumat. Estejuoksutapahtumien kohdalla vuodesta 2015 lähtien osallistujamäärässä ovat mukana ainoastaan ExtremeRun ja Arctic Challenge. ExtremeRunin osallistujamäärissä on huomioitu sekä lasten, että aikuisten juoksutapahtuman osallistujamäärät. Vuodesta 2016 eteenpäin osallistujamäärässä on edellisen kahden tapahtuman lisäksi Helsingissä ensimmäistä kertaa järjestetty Tough Viking. Vuodesta 2018 eteenpäin kuviossa on huomioitu myös Winter Warrior, Toughest ja Energy Run.

KUVIO 2. Suomalaisten polku- ja estejuoksutapahtumien osallistujamäärät vuosina 2015–2019 (ks. lähdeluettelo kuvio 2)

2.2 OCR-tapahtumien pääpiirteet

OCR-tapahtumien ympäristönä toimii erilaiset maastot, kuten suuret puistoalueet, korkeuseroja mahdollistavat laskettelukeskukset ja monimuotoiset kaupunkiympäristöt. Tapahtumien fyysiset vaatimukset ja kilpailullinen luonne vaihtelevat tapahtumajärjestäjän ja tapahtumaformaatin mukaan. Yleisin tapahtumamuoto rakentuu 3–21 kilometrin pituisen

juoksumatkan ympärille, mutta tarjolla on myös alle kilometrin pituisia sprinttejä tai ultramatkoja, joissa radan pituus saattaa olla jopa 100 kilometriä. Tapahtumiin osallistutaan joko yksilönä tai joukkueena. Maailmanlaajuisesti vuosittain järjestetään yli 2 500 erilaista OCR-tapahtumaa. (World OCR 2020.) Tunnetuimmat OCR-tapahtumat ovat suuria kansainvälisesti kiertäviä tapahtumaformaatteja, mutta lajin suosion kasvaessa laji on levinnyt myös ruohonjuuritasolle. Perinteisten maantiejuoksutapahtumien tapaan, myös monet paikalliset toimijat, kuten urheiluseurat, ovat alkaneet järjestää omia pienempiä OCR-tapahtumiaan. (Schlachter 2014, 19.) Suomessa suurin osa OCR-tapahtumista on juuri yksittäisiä tiettyyn paikkakuntaan sidottuja tapahtumia.

Osallistujien tulee radan varrella voittaa erilaisia fyysisiä ja psyykkisiä esteitä, jotka voivat olla täysin luonnollisia tai ihmisen rakentamia. Esteet sisältävät useimmiten korkealle kiipeämistä, roikkumista, ahtaissa paikoissa ryömimistä, erilaisten raskaiden esineiden siirtämistä, kuumuutta ja kylmyyttä, vettä ja mutaa tai jopa sähköiskuja antavia johdonpätkiä. OCR-tapahtumat tarjoavat leikillisen haasteen, josta selviytyminen vaatii useimmiten todellista ruumiillista ja psyykkistä ponnistelua. (Winter Warrior 2020.) Harva osallistuja selviytyy suorituksesta ehjin nahoin ja erilaiset loukkaantumiset ovat hyvin tyypillisiä. Suurin osa osallistujista saapuu maaliin ainoastaan muutaman mustelman ja nirhauman rikkaamana, mutta myös erilaiset venähdykset ja revähdykset ovat enemmän sääntö, kuin poikkeus. Useissa kilpailuissa allekirjoitetaan vastuuvapaussopimus, jossa kisaaja siirtää vastuun loukkaantumisesta ja jopa mahdollisesta kuolemasta pois tapahtumajärjestäjän harteilta.

Tapahtumaformaatti vaikuttaa paljon siihen, millainen tapahtuman luonne on. Yksi kansainvälisesti suurimmista OCR-tapahtumista, Spartan Race, lupaa maailman johtavana OCR-tapahtumajärjestäjänä viedä osallistujien fyysisen suorituskyvyn ääri rajoille (Spartan Race 2020). Tough Mudder puolestaan välttää käyttämästä sanaa kilpailu ja kuvaa tapahtumakonseptiansa enemmänkin henkilökohtaiseksi haasteeksi, jossa ainoa tavoite on selviytyä esteistä ja päästä maaliin (Tough Mudder 2020). Suomesta lähtöisin oleva Color Obstacle Rush on puolestaan esimerkki rennosta ja viihteellisestä OCR-tapahtumasta. Color Obstacle Rush on väriestejuoksutapahtuma, jossa tapahtumajärjestäjän mukaan mennään hauskuuden ehdoilla: *”Vesi-ilmapallojen ja värijauheen ristitulta, jättimäisiä pomppulinnoja, värikkäitä liukuja sekä vaahtoeria... niistä on täydellinen juoksuelämys tehty”*. Tapahtumassa

ei ole ajanottoa, eikä parhaita palkita lainkaan. Kaikki tapahtumaan osallistuvat, niin ensimmäinen kuin viimeinen maaliin tullut, palkitaan samalla huikealla fiiliksellä. (Color Obstacle Rush 2020.) Myös toinen suomalainen OCR-tapahtuma ExtremeRun, tituleeraa itseään Suomen suosituimmaksi hupijuoksutapahtumaksi, ei siis osallistujan fyysisiä ja henkisiä rajoja repiväksi juoksutapahtumaksi. Vaikka radoilla juoksijoita odottavat yli kymmenen metriä korkeat Goljatin portaat, ylitettävät autonromut, läpi ryömittävät putket, sekä erilaiset vesi- ja vaahtoesteet, on näyttäviä esteitä tärkeämpää liikunnan ilo ja hyvä fiilis. Suurella osalla juoksijoista on päällään tiimiasu tai muu humoristinen puku. Kilpailuhenkisimmät voivat valita hupisarjan sijaan kilpasarjan. (ExtremeRun 2020.)

OCR-tapahtumille vaikuttaisi olevan ominaista yhteisöllisyys eli muiden auttaminen ja kannustaminen. Muiden apu voi olla ainoa keino ylittää esteet ja auttaminen voi olla jopa sääntöihin kirjattu velvoite. ”*Kaikkia autetaan radalla aina alusta loppuun saakka. Oli kyse sitten parista, joukkueestasi tai kenestä tahansa niin kaikki auttaa kaikkia. #NotMeButWe*” (Arctic Challenge 2020). Tapahtumien kuvauksissa korostuu hyvin usein, kuinka kyse on yhteisestä matkasta, jossa yhdistyy henkilökohtaiset saavutukset, yhteistyö ja hauskanpito (esim. Tough Mudder 2020). Ennen lähtöä osallistujia sparrataan yhteisillä huudahduksilla, jotka päättyvät tuntemattomien kanssa jaettuihin toverillisiin halauksiin ja ylävitosiin (Weedon 2015).

Sen lisäksi, että kuluttajille on tarjolla paljon erilaisia OCR-tapahtumia, on esteratajuoksussa kyse myös organisoituneesta kilpaurheilusta, jossa kilpaillaan maailmanmestaruudesta. Maastoestejuoksua on tituleerattu jopa maailman nopeinten kasvavaksi urheilulajiksi (The Wall Street Journal 2016) ja viime vuosina laji on tavoitellut paikkaa virallisena olympialajina (Yle 2017). Tällä hetkellä kansainväliseen katto-organisaatioon World OCR, kuuluu yli 80 kansallista järjestöä ja neljä mannerjärjestöä. (World OCR 2020.) OCR-tapahtumat ovat eriytyneet pitkälti kahden tyyppisiin tapahtumiin: kilpaurheilijoille suunnattuihin ja enemmän hauskanpitoon ja oman itsensä ylittämiseen keskittyviin. Vaihtoehtoisesti tapahtumat jakavat osallistujansa myös kahteen sarjaan. Kilpasarjassa jokainen este on usein pakollinen ja loppuaika määrittää voittajan. Suurimpien ja tunnetuimpien OCR-tapahtumien kilpasarjat toimivat karsintoina kohti mm-kilpailuja. Yleisissä sarjoissa esteiden suorittamiseen voi

puolestaan pyytää apua kanssakilpailijoilta tai ne voi ohittaa suorittamalla korvaavan rangaistuksen. Yleisissä sarjoissa ei välttämättä ole virallista ajanottoa.

Vaikka erilaiset OCR-tapahtumat ovat yksi urheilumaailman suurimmista ilmiöistä 2010-luvulla, ei estejuoksu itsessään ole nykyihmisen kehittämä urheilumuoto. Estejuoksua ja monilajitapahtumia harrastettiin jo Antiikin Kreikassa osana varhaisia olympialaisia. Lisäksi esteradat ovat olleet vuosikymmeniä armeijan väline harjoittaa sotilaiden fyysistä kuntoa. Nykyaikaisten kaupallisten OCR-tapahtumien suunnannäyttäjänä pidetään Englannissa jo vuodesta 1987 asti järjestettyä Tough Guy -tapahtumaa, mutta vasta Atlantin toisella puolella maastoestejuoksusta kehittyi täysin uusi kilpaurheilulaji ja OCR-tapahtumista kaupallisten massaliikuntatapahtumien kultakaivos. (Schlachter 2014, 19–24.) Suosion tasaantuessa suurimmat tapahtumaformaatit alkoivat laajentaa toimintaansa myös ulkomaille (Nikolova 2019) ja vähitellen tapahtumista on syntynyt miljoonabiznes, johon kuuluu myös tunnettujen urheilubrändien kanssa solmitut sponsorointisopimukset (Keneally 2012).

2.3 OCR-tapahtumat tieteellisen tutkimuksen kohteena

Tieteelliselle tiedolle on luonteenomaista kumuloitavuus eli tiedon kasaantuminen. Aiheeseen perehtyminen auttaa rajaamaan tutkimuskysymykset ja tuottaa tietoa aikaisemmista tutkimuksista, joihin omia tuloksia tulisi verrata. Tutkimuksen teoriatausta antaa myös tutkimuksen lukijalle selkeän kuvan siitä, mitkä ovat kyseisen tutkimuksen keskeisimmät käsitteet ja millaisia tuloksia aihepiiristä on aikaisemmin saatu. (Metsämuuronen 2003, 9–11, 24.) Seuraavaksi tarkastelen OCR-tapahtumiin suuntautuneita tutkimuksia, jotka edesauttavat muodostamaan syvällisempää esiymmärrystä tutkimusaiheesta. Tutkimuskatsauksessa on huomioitu myös opinnäytetöitä (mm. Kronenberg 2012; Rodriquez 2015; Sands 2014; Vlahos 2014). Opinnäytetyöt ovat arvokas esiymmärrystä lisäävä tietolähde, vaikka niitä ei voi lähtökohtaisesti rinnastaa tieteellisen asiantuntijan tekemiin ja vertaisarvioituihin tutkimusartikkeleihin.

OCR-tapahtumien osallistujien on todettu olevan enemmän sisäisesti, kuin ulkoisesti motivoituneita (Kronenberg 2012; Rodriquez 2015). Tutkimuksissa esiin nousseita

osallistumisen motiiveja ovat osallistujien välinen toverillisuus, seurustelu saman henkisten ihmisten kanssa, hauskanpito, sekä fyysiset haasteet, joiden kautta on mahdollista saavuttaa omaan terveyteen liittyvät tavoitteet. OCR-tapahtumissa korostuu hauskanpito ja rahan arvoinen tapahtumakokemus, jota ei voi yksinään saavuttaa. (Rodriquez 2015.) Perinteiset juoksutapahtumat nähdään vakavamielisinä, yksitoikkoisina ja yksinäisenä puurtamisena. OCR-tapahtumien osallistujiin vetoaa mahdollisuus osallistua joukkueena. (Scott, Kayla & Cova 2017.)

Buning ja Walker (2016) ovat vertailleet puolimaratonin ja OCR-tapahtumien osallistujia. Perinteisen juoksutapahtuman osallistujien motiivit painottuvat terveyteen, painonhallintaan, sekä urheilulliseen ulkonäköön Henkilökohtaisten tavoitteiden saavuttaminen, kuten lujempaa juokseminen, on myös merkittävä motivaatiotekijä. Lisäksi psykologisilla tekijöillä, kuten arjesta pakenemisella on merkitystä. OCR-tapahtumien osallistujat ovat sen sijaan sosiaalisesti motivoituneempia. Osallistuminen yhdistyi uusien ihmisten tapaamiseen ja yhteisten mielenkiinnonkohteiden jakamiseen. Sillä oliko kyseessä perinteinen vai ei-perinteinen juoksutapahtuma, ei ollut vaikutusta osallistujien kilpailuhenkisyys tai muilta saadun arvostuksen merkitykseen. Kokonaisuudessaan perinteiset juoksutapahtumat ja OCR-tapahtumat vaikuttavat vetoavan motiiveiltaan erilaisiin osallistujiin. (Buning & Walker 2016.)

OCR-tapahtumat vaativat osallistujilta monipuolista liikettä, minkä on todettu lisäävän osallistujien kokemia onnistumisen tunteita ja itseluottamusta liikunnan suhteen. Sen lisäksi tapahtumiin osallistumisella on havaittu olevan kokonaisvaltaisesti positiivisia vaikutuksia sekä osallistujien fyysiseen ja henkiseen hyvinvointiin että itseluottamukseen muilla elämäntilanteilla. (Opala 2016; Rice 2015; Rodriguez 2015.) Erilaiset esteet ovat fyysisesti vaativia, mutta ne ovat myös psyykkisiä haasteita, joissa mitataan itsekuria, rohkeutta ja kekseliäisyyttä. Esteratajuoksu opettaa siten osallistujalle parhaimmillaan epämiellyttävien ja haastavien tilanteiden kohtaamista ja niiden ylittämistä. (Mullins 2012.)

Estejuoksutapahtumiin on huomattu osallistuvan eri väestöryhmiä ja erilaisen liikuntataustan omaavia ihmisiä (Mullins 2012). Osallistujiin on todettu kuuluvan esimerkiksi paljon sellaisia ihmisiä, jotka eivät ole juurikaan osallistuneet järjestäytyneeseen liikuntaan (Rodriquez 2015; Vlahos 2014). Lisäksi OCR-tapahtumissa käyminen on usein toistuvampaa verrattuna

perinteisiin juoksutapahtumiin (Sands 2014). Osallistujien monimuotoisuus ja erilaiset taustat kertovat siitä, että tapahtumat mahdollistavat yhtäaikaaisesti osallistujien erilaiset motivaatiotekijät - yksi voi osallistua voittaakseen, toiselle on kyse henkilökohtaisesta haasteesta ja kolmas tulee pitämään pääasiallisesti hauskaa. (Mullins 2012.) Frimanin ym. (2012) mukaan tapahtumat tulisivatkin nähdä mahdollisena väylänä vähänä liikkuvien elämäntapamuutokseen.

OCR-tapahtumat ovat paradoksaalinen ilmiö. Toisille ne ovat silkkaa hauskanpitoa ja eräänlainen aikuisten leikkikenttänä, jossa jokaisella on mahdollisuus palata lapsuuteen ja mutaisiin pihaleikkeihin (Krasicki 2014). Samaan aikaan tapahtumille on tyypillistä osallistujien uupumus ja fyysiset loukkaantumiset (ks. Agar, Pickard & Bhangu 2009; Coleby & Thibeault-Rivard, 2016; Hawley, Mercuri, Hogg & Hanel. 2017; Rabb & Coleby 2018).

Scott ym. (2017) ovat tutkineet Tough Mudder -tapahtumaa kuluttajakäyttäytymisen näkökulmasta – miksi suoranaista fyysistä kipua tuottavasta tapahtumasta ollaan halukkaita maksamaan, kun samaan aikaan kuluttajat käyttävät miljoonia dollareita vuodessa lääkitykseen ja terveydenhuoltopalveluihin päästäkseen eroon kivusta. Kyse on heidän mielestään kivusta ja sen synnyttämästä lisäarvosta. Fyysisimmistä esteradoista suoriutuminen vetoaa osallistujien primitiivisiin ominaisuuksiin, jotka heräävät henkiin kehon kohdatessa eri elementtejä, kuten sähköä ja jääkylmää vettä, hyödyntäviä esteitä. Syntyvä kipu on ensinnäkin henkilökohtainen kokemus, joka vaikuttaa osallistujien tietoisuuteen omasta kehosta. Osallistujan kohtaama kipu toimii hyvin eri tavoin tapahtuman aikana ja sen jälkeen. Tapahtuman aikana yllättävä kipu, kuten jäävesi, lamaannuttaa osallistujien tietoisuuden ja kyvyn reflektoida omaa sen hetkistä kokemusta. Tapahtuman jälkeen koettu kipu palaa mieleen haavojen ja muiden jälkien muodossa, jolloin osallistujille syntyy kertomus kokemuksesta, jossa jokainen on oman suorituksensa sankari. Se mitä Tough Mudderin kaltaiset tapahtumat siis markkinoi kuluttajille, on dramaattinen kipu, joka symbolisoi ihmisen ruumiillisuuden uudestisyntymistä. Osallistujilla on hetkellinen mahdollisuus paeta omaa identiteettiään ja sen tuomaa painolastia. (Scott ym. 2017.)

Lamb ja Hillman (2015) tarkastelivat puolestaan Tough Mudder -estejuoksutapahtumaa neoliberaalin kapitalismin logiikkaa heijastelevana tapahtumana, johon tyypillisesti ruumiillista

kuria noudattavat valkokaulustyöläiset tulevat todistelemaan omaa ”timmiyttään”. Tough Mudderin suuri suosio perustuu erityisesti siihen, kuinka tapahtuma on pystynyt asemoimaan itsensä kapitalistisen yhteiskunnan kulttuuriseksi rituaaliksi. Tapahtuma tarjoaa leikillisen riskinoton mahdollisuuden ja haasteen, josta selviytyminen vaatii ruumiillista suoritusta, mutta pohjimmiltaan kyse on kulutusvalinnasta, jota esitellään erityisesti sosiaalisen median kanavissa. Lambin ja Hillmanin (2015) mukaan osallistuminen heijastelee Veblenin (2007) määrittelemälle joutilasluokalle tyypillistä kerskakulutusta, jolla halutaan vahvistaa omaa sosiaalista statusta. Myös Kronenberg (2012) ja Vlahos (2014) ovat tulleet samankaltaiseen johtopäätökseen siinä, että vaikka OCR-tapahtumat markkinoivat itseään kaikille avoimina tapatumina, on osallistuminen todennäköisempää niille henkiköille, joilla on korkeampi sosioekonominen asema.

Sosiaalinen media on hyvin tiukasti osa OCR-tapahtumien ympärille rakentunutta ilmiötä, kuten Lamb ja Hilmann (2015) sekä Scott ym. (2017) ovat todenneet Tough Mudder -tapahtumaa tutkiessaan. Sosiaalinen media on täynnä osallistujien kuvia ja julkaisuja mutaisilta esteradoilta. Ne kertovat kamppailusta, mutta ne näyttävät myös niin esteiden, kuin maaliviivan ylittämisestä kumpuavia ilon ja ylpeyden hetkiä. (Mullins 2012.) Kuvat mustelmien, haavojen ja muiden ruhjeiden täyttämistä kehonosista ovat symbolista todistelua siitä, millaisiin suorituksiin jokaisen keho pystyy, jos vain haluaa (Scott ym. 2017).

The Color Run toimii konkreettisena esimerkkinä siitä, kuinka tietoisuus tapahtumasta lähti leviämään, kun ensimmäiset osallistajat lisäsivät juoksutapahtumasta sosiaalisen median kanavilleen visuaalisesti näyttäviä ja värikkäitä kuvia. Pian kaikki halusivat osallistua samaan tapahtumaan ja saada otettua oman kuvansa. Tapahtuma sai sosiaalisen median kautta ilmaista mainostusta ja ensimmäisen vuoden aikana juoksutapahtumiin osallistuikin yli 600 000 juoksijaa, mikä ylitti järjestäjien kaikki odotukset. (Ward, Duerden, Hill & Connors 2015.) Myös Tough Mudderin perustajat ovat sanoneet, ettei tapahtuma olisi menestynyt ilman sosiaalista mediaa. He ovat myös itse tuoneet tapahtumaan lukuisia ammattivalokuvaajia, jotta jokainen osallistuja saa onnistuneen kuvan itsestään. (Kaydo 2013.)

3 YHTEISKUNNALLISET RAKENTEET JA YKSILÖN VALINNAT OCR-TAPAHTUMIEN TAUSTALLA

Suomalaisten liikunnan harrastamista voidaan tarkastella Pierre Bourdieun habituksen käsitettä soveltaen (Vehmas 2015; 2012). Habitus kuvaa niin yksilön henkilökohtaisten motiivien ja persoonallisuuden piirteiden kuin rakenteellisten eli yhteiskunnallisten olosuhteiden ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta yksilön toimintaan (ks. Bourdieu 1985). Tällöin yksilön liikuntahabitukseseen vaikuttaa ensinnäkin yksilölliset syyt ja motiivit. Toiseksi harrastamiseen vaikuttavat rakenteelliset tekijät, kuten yhteiskunnalliset olosuhteet ja yleinen elintaso. Kolmanneksi aktiiviseen harrastamiseen vaikuttaa se, millainen tehtävä liikunnalla ja urheilulla on yhteiskunnassa. Neljänneksi harrastamista voidaan peilata kulttuurisiin piirteisiin, jolloin harrastaminen voi olla keino ilmentää erilaisia elämäntyyliä, tehokkuutta tai suorituskykyä. Harrastamisen kautta kartutetaan yhteiskunnassa arvostettua kulttuurista, sosiaalista, symbolista ja taloudellista pääomaa. (Vehmas 2015; 2012.)

Ihmisten elämä on tänä päivänä hyvin värikästä ja täynnä mahdollisuuksia. Elämme erilaisten virikkeiden orjana ja siten moni asia mikä ennen on ollut jännittävää ja normaalista poikkeavaa, on nykyään hyvin tylsää ja väritöntä. Nykyihminen havittelee siten entistä enemmän erilaisia elämyksiä, jotka saavat adrenaliinin virtaamaan, sekä dopamiinireseptorimme tuottamaan mielihyvää. Puhutaan postmodernista kulutus- ja elämysyhteiskunnasta, jonka piirteet siirtyvät kaikille yhteiskunnan osa-alueille myös liikuntakulttuuriin (Kokkonen 2013; Tähtinen, Rinne, Nupponen & Heinonen 2002). OCR-tapahtumat ovat liikunnallinen vapaa-ajan kulutusvalinta, jota voidaan tarkastella niin yksilöllisten motiivien, kuin yhteiskunnallisten muutosten ja kulttuuristen piirteiden kautta. Edellisessä luvussa avattiin aikaisempien tutkimusten luomaa käsitystä yksilön motiiveista osallistua OCR-tapahtumiin. Tässä luvussa tarkastellaan laajemmin yhteiskunnallisia muutoksia ja niitä kulttuurisia ominaispiirteitä, jotka ovat osaltaan myös yksilöllisten motiivien takana.

3.1 OCR-tapahtumat kulutus- ja elämysyhteiskunnan ilmentäjänä

Länsimaissa tapahtunut yhteiskunnallinen muutos on 1970-luvulta lähtien kiinnostanut sosiologeja. Irtaantumista teollisen yhteiskunnan piirteistä on nimetty postmoderniksi aikakaudeksi. (Roberts 2016, 149.) Yleisesti postmodernin kuvataan olevan reaktio modernismiin – ideaan, jonka mukaan olemassa on vain yksi totuus ja todellisuus. Yhteiskunnan muutos moderniin nähden on seurausta globalisaatiosta ja ihmisten entistä laajemmasta liikkuvuudesta. Postmodernia yhteiskuntaa hallitsevat ylikansalliset yritykset, kapitalismi, sekä kaupan ja ihmisten vapaa liikkuvuus. Muutokseen yhdistetään myös internetin synty ja teknologian nopea kehittyminen. (Andrews & Leopold 2013, 26.) Sosiokulttuurisesti postmodernin käsitteellä viitataan yleisesti ihmisten elämäntapojen individualisoitumiseen ja kulttuuristen normien heikentymiseen (Räsänen 2000).

Postmodernille ei ole yhtä selkeää universaalia määritelmää, sillä se merkitsee eri asioita eri ihmisille. Sen voi kuitenkin katsoa tarkoittavan ennen kaikkea mielentilaa, johon yhdistyvät kuluttamisen nautinto, yhteiskunnan nopea tempoisuus, reflektiivisyys, sekä vapaus tavoitella haluamaansa. (Bauman 1996, 21.) Postmodernissa yhteiskunnassa kokeillaan uusia asioita ja toimitaan irrationaalisesti (Leveälahti 2001, 21). Tyypillistä on tulevaisuuden ennustamattomuus, joka on tehnyt ihmisten elämänsästä entistä pirstaleisempaa. Elämänsä pirstaleisuus on toisaalta myös ihmisten oma valinta, sillä yhteiskunta on mahdollistanut entistä enemmän eri urapolkuja ja vapauden valuta eri mahdollisuuksista. Emme ole enää yhtä sidottuja perheeseen tai asuinyhteisöön. (Karisto, Takalo & Haapola 1998, Leveälahti 2001, 19 mukaan.) Eri sosiaaliryhmien välisistä rajoista on tullut epäselvempiä ja sosiaalinen liikkuvuus on helpottunut. Rakenteellisilta lähtökohdiltaan yhteiskuntaelämä näyttäytyy aikaisempaa heterogeenisempänä, joustavampana ja ennustamattomampana. (Räsänen 2000.)

“Elämme kulutusyhteiskunnassa ainakin siinä mielessä, että me kaikki olemme myös kuluttajia” (Noro 2007, 75). Teollistuneissa maissa 1900-luvun loppupuolella esiin noussut kulutuskulttuuri on historiallisesti ainutlaatuinen ilmiö. Tekniikan kehitys muutti ihmisten arkielämän rakenteita pysyvästi. Sosiaaliset rakenteet löyhentyivät ja tavallisten ihmisten

ulottuville tuli tavaroita, nautintoja ja ajankäyttötapoja, joita oli aikaisemmin korkeintaan vain harvojen ulottuvilla. (Sulkunen 2016.) Kulutuksen nautinnollisuus ja itsetarkoituksellisuus normalisoituivat, kun kuluttamisesta tuli massatuotannon myötä yksi elämän tarkoituksista ja arvoista (Leveälahti 2001, 79).

Kulutusmahdollisuuksien kasvun myötä kulutusvalinnat levisivät koskettamaan koko elämäntyyliä ja -tapaa, ei vain arkisia asioita, kuten asumista, vaateetusta tai ruokaa (Sulkunen 2016). Käsiteltäessä postmodernin ihmisen todellisia elämäntapoja ja -kokemuksia puhutaan kulutusyhteiskunnasta, jossa kuluttaminen näyttäytyy kulttuurisena ja sosiaalisena ilmiönä, eikä ainoastaan taloudellisena valintakäyttäytymisenä (Noro 2007, 87). Entisenlainen massakulutuksen ihannoiti on vaihtunut yksilöllisemmäksi kysynnäksi (Horne 2006, 97; Räsänen 2000). Kulutustottumukset ja syyt eri kulutushyödykkeiden käytön taustalla vaikuttavat yhä enemmän siihen, miten ihmiset hahmottavat omaa elämäänsä. Arkielämän kulutuskäyttäytymistä ei määritä enää ainoastaan sosiodemografiset taustatekijät, vaan myös yksilön omat persoonalliset valinnat. Omaa sosiaalista identiteettiä ja elämäntapaa rakennetaan jatkuvasti suhteessa tarjolla oleviin vaihtoehtoihin. (Räsänen 2000.) Kuluttaminen perustuu perimmäisiin tarpeisiin, mutta myös yhä enemmän tavaroiden symboliseen merkitykseen. Kulutuksesta on tullut eräänlainen symbolinen kenttä, jonka pohjalta muodostetaan erilaisia ryhmäidentiteettejä. (Sulkunen 1994, 212.)

Kuluttamisessa ei ole kyse kuitenkaan ainoastaan mielivaltaisesta hyödykkeiden ostamisesta, vaan yhtä lailla kulttuurin ja erilaisten palveluiden kuluttamisesta. Materian ohella havitellaan entistä enemmän elämyksiä. (Gezt & Page 2016, 224; Noro 2007, 92–93.) Kulutusyhteiskunnan lisäksi postmodernia yhteiskuntaa kuvataan myös elämisyhteiskunnaksi. Käsitteellä viitataan muutokseen, jossa maatalous-, teollisuus- ja palveluyhteiskunnan kautta on siirrytty neljänteen vaiheeseen, jossa kaupankäynnin kohteena ovat erityisesti elämykset. (Pine & Gilmore 1998, 2–4.) Vaikka raha ja kulutus eivät ole itseisarvo onnelle, ovat ne postmodernissa yhteiskunnassa väline saavuttaa elämyksellistä elämänsisältöä. Elämyksellisyydestä on tullut yksi tärkeimmistä vapaa-ajan kuluttamista määrittävistä kriteereistä (Leveälahti 2001, 79–80) ja näistä normaalista poikkeavista elämyksistä ollaan valmiita maksamaan tavallista enemmän (Grönroos 2009, 35).

Elämystalous on tunkeutunut kaikille yhteiskunnan aloille, mutta se näkyy kasvuna etenkin viihde-, turismi- ja tapahtumasektoreilla (Mallen & Adams 2017; Richards, Marques & Mein 2015). Esimerkiksi tapahtumateollisuus on monipuolisempaan kuin koskaan ennen, sillä tapahtumajärjestäjät pyrkivät jatkuvasti luomaan uudenlaisia tapahtumamuotoja, joilla houkutella kuluttajia (Getz & Page 2016, 35; Väyrynen 2010, 20). Tapahtumatuotannosta on tullut samanaikaisesti monille yrityksille keino markkinoida omaa brändiään ja siten laajentaa liiketoimintamahdollisuuksia uusien kuluttajasegmenttien parissa (Gezt & Page 2016, 224). Edellisestä toimii esimerkkinä energiajuomayhtiö Redbull, joka tuottaa energiajuomien lisäksi tapahtumia, sponsoroi urheilijoita ja valmistaa muita oheistuotteita.

Bryman (2004) on tarkastellut vapaa-ajan palvelutuotannon viihteellistymistä Disney-huvipuistojen toimintaperiaatteiden kautta. Disneysaation käsitteellä Bryman kuvaa prosessia, jossa Disney-huvipuistojen toimintaperiaatteet, teemoittelu, hybridikulutus, tuotteistaminen, sekä performatiivinen työ ovat tunkeutuneet globaalisti yhteiskunnan eri toimintoihin. Teemoittelu tarkoittaa kulutustuotteiden ja palveluiden myymistä erilaisten, usein asiayhteydestä irrallisten teemojen varjolla. Teemoittelu nähdään yleisesti keinona erottautua kilpailijoista. Hybridikulutus on puolestaan yleistrendi, joka viittaa niin tavaroiden kuin palveluiden yhdistämiseen, että erilaisiin tilanteisiin ja institutionaalsiin tiloihin kuuluvan kuluttamisen yhdistämiseen. Kuluttajapolku on siis organisoitu siten, että yksi kulutustapahtuma johtaa lähes suoraviivaisesti toiseen kulutusmuotoon. Kolmas disneysaation piirre, tuotteistaminen, tarkoittaa tuotteiden ja palveluiden lisääntynyttä lisensointia sekä myyntiä ja markkinointia erilaisten logojen eli tekijänoikeuksien nimissä. Viimeinen huvipuistojen toiminnasta levinnyt piirre on performatiivinen asiakaspalvelu. Palvelualojen työntekijöiltä odotetaan yhä enemmän esiintymiskykyä ja tarkkaa määritellyn roolin ylläpitoa. (Bryman 2004, 1–2, 57, 103.)

Myös urheilun ja liikunnan yhteydet viihde- ja elämysteollisuuteen ovat vahvistuneet jatkuvasti. Ihmiset haluavat kokea elämyksiä entistä enemmän juuri urheilun kautta (Kurki 2008, 179), jonka lisäksi alan tuotteita ja palveluita markkinoidaan entistä enemmän niin hyvinvointi- kuin elämyslupauksin (Kokkonen 2015, 359). Monet urheilutapahtumat ovat siirtyneet entistä aikuisempaan ja viihteellisempään suuntaan tekemällä penkkiurheilusta alkoholinhuuruista juhlintaa, johon yhdistyy show-meininkiä, pauhaavaa musiikkia ja

tehostepommeja (Koski 2014, 6; Zacheus 2010). Useimmat OCR-tapahtumat eivät ole ainoastaan osallistujien fyysistä suorituskkyä mittaavia liikuntatapahtumia, vaan yhteisöllisyyden ja sosiaalisuuden ympärille rakennettuja festivaaleja. Tapahtumissa panostetaan osallistujien viihtymiseen erilaisten oheistoimintojen kautta. (Friman ym. 2017; Keneally 2012.)

Liikunta ja urheilu tarjoavat nykyään vastaavaa, kuin mitä Disney-huvipuistot toivat aikanaan ihmisten arkeen. Molempiin liittyy samanlaista teemoittelua, toimintaa, tunne-elämyksiä, irtiottoa arjesta ja työstä, teatterimaista speaktaakkelia ja sankareita. (Segrave 2000.) Edellä esitelty disneysaation -käsitettä voidaankin soveltaa kuvaamaan sitä, kuinka monista juoksutapahtumista, kuten OCR-tapahtumista, on tullut kaupallisia elämyksiä tarjoavia viihdekoneistoja.

Juoksutapahtumia markkinoidaan yhä useammin eri teemoilla. OCR-tapahtumissa painotetaan taistelua, selviytymistä, armeijaa ja viikinkihenkeä. Lisäksi on mahdollista juosta pakoon zombeja, osallistua viinimaratonille, osallistua vain naisille suunnattuun juoksutapahtumaan tai juoksennella talvipakkasessa pelkissä villasukissa. Teemoittelu on keino erottautua perinteisistä massajuoksuista, jotka rakentuvat pitkälti juostavan matkan ja ajanoton ympärille (Friman ym. 2017). Myös hybridikulutus ja tuotteistaminen ovat erittäin vahvasti läsnä OCR-tapahtumissa. Vaikka uudenlaisen juoksuelämyksen tarjoaminen on tapahtuman ydintarkoitus, on tapahtuma-alueilla runsaasti erilaista tapahtumien logoilla varustettua oheismyyntiä, kuten vaatteita. Hybridikulutus ja tuotteistaminen on viety askeleen pidemmälle Tough Mudder -tapahtumassa, jossa jokainen, joka tatuoi itseensä tapahtuman logon, on oikeutettu ilmaiseen osallistumiseen (Tough Mudder 2017). Disney-huvipuistojen periaatteisiin kuuluu, että kulutustapahtuma on performanssi, jossa etenkin asiakaspalvelijalta, mutta myös kuluttajalta vaaditaan heittäytymistä. Tämänkaltaista toimintaa on edelleen myös OCR-tapahtumissa, kun osallistujat kerätään lähtöalueelle kuuntelemaan tapahtumajärjestäjien tunteiden täyteistä motivaatiopuhetta, jossa korostetaan yhteishenkeä ja jokaisen osallistujan tärkeyttä. Osallistujia voidaan pyytää toistamaan myös yhteinen vala, jossa luvataan pitää huolta myös kansakilpailijoista. (Weedon 2015.)

3.2 Liikuntakulttuurin muutokset

Suomalaisesta liikuntakulttuurista on muotoutunut aikojen saatossa moniulotteinen kokonaisuus. Liikuntakulttuuri on kehittynyt ihmisten tarpeista, joihin on pyritty vastaamaan eri tavoin eri aikakausina (Kokkonen 2015, 371). Esimodernissa maatalousyhteiskunnassa liikkumismuotoina toimivat erilaiset leikit ja kisailut, joiden merkitys oli luoda yhteisöllisyyttä. Liikkuminen oli myös osa elannon hankintaa. Modernin yhteiskunnan muodostuessa syntyivät perinteiset urheilulajit, yksilölliset suoritukset ja kilpailullisen menestyksen tavoittelu. (Itkonen 2012b.) Menestykseen tähtäävän kilpaurheilun ja muun liikunnan välille alkoi syntyä selkeä jakolinja 1980-luvulla (Itkonen ym. 2018, 120). Yhteiskunnan ja liikuntakulttuurin eriytymisen myötä niin liikunta, urheilu, kuin ruumiillisuus saivat uusia omaehtoisia merkityksiä (Tähtinen ym. 2002). Erityisesti kuntoon, hyvinvointiin, elämyksiin, terveyteen tähtäävä liikkuminen on laajentunut entisestään, samalla kun kilpailun merkitys on laskenut. Liikunnan niin sanottu ”pehmeämpi” puoli on kohonnut ”kovemman” puolen kustannuksella. (Itkonen ym. 2018, 120; Zacheus 2010.)

Muun populaarikulttuurin tavoin massojen liikuntakulttuuri kytkeytyy hyvin saumattomasti laaja alaisempiin kulttuuriin ja yhteiskunnallisiin ilmiöihin (Tähtinen ym. 2002). Liikunnan eriytyminen yhä hienojakoisemmiksi osa-alueiksi on lähtöisin sekä liikunnasta itsestään, mutta ennen kaikkea yhteiskunnan muutoksista. Liikunnanharrastajat ottavat liikkumiseensa vaikutteita globalisoituneesta maailmasta samalla, kun yhteiskunnallisen elintason nousu on luonut edellytykset erillisten liikuntamuotojen harrastamiseen. Oman vaikutuksensa kehitykseen ovat tuoneet liikuntakulttuurin nivoutuminen osaksi nuorisokulttuuria ja kulutuskeskeistä postmodernia yhteiskuntaa. (Kokkonen 2013, 239, 347.) Eriytymisen lisäksi liikuntakulttuurin yksi merkittävimmistä muutoksista on sen suuntautuminen yhä voimakkaammin kaupallisen kulutusyhteiskunnan markkinoille (Pirnes & Tiihonen 2010).

Elämisyhteiskuntaan siirtymisen myötä yksilöllisen nautinnon hakeminen on entistä vahvempi syy harrastaa tai olla harrastamatta liikuntaa. Liikuntaharrastuksesta haetaan terveyden ohella elämyksiä ja elämänlaatua. (Pirnes & Tiihonen 2010; Tähtinen ym. 2002; Vehmas, Kontsas, Koskinen, Kämppi & Puronaho 2005, 23.) Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen

teettämän tutkimuksen perusteella liikunnan aloittamisen motiivit liittyvät nykyään yhä enemmän liikunnan yleisiin hyötyihin, kuin jonkin yksittäisen lajin vetovoimaan (Mononen ym. 2019). Toisin sanoen, vaikka perinteisen kilpaurheilun käytänteet ovat yhä vahvasti mukana monien tavassa liikkua, on liikkuminen yhä useammille myös keino saavuttaa erilaisia esteettisiä elämyksiä (Tainio 2019). Liikunnallisten elämysten tavoittelun voi katsoa lisäksi ilmentävän 2010-luvun ihmisen kyltymätöntä mielenlaatua - kun mikään ei ole tarpeeksi (Helin 2004, Kokkonen 2013, 249 mukaan).

Liikunta ja urheilu ovat kenttiä, joilla nykyihminen organisoii itseään ennen kaikkea modernina subjektina. Liikunnan harjoittaminen, liikuntapalvelujen kuluttaminen ja ylipäätään liikkuminen opettavat kaikki sivilisoitunutta elämää eli säännönmukaista tietyn tavoin merkittävää elämäntapaa ja elämäntyyliä, joka kehittää ruumista ja kurinalaistaa sitä. (Tähtinen ym. 2002.) Liikuntakulttuurin eriytymistä on oleellista tarkastella ihmisten elämänvalintojen näkökulmasta. Yksilöllisten valintojen tekeminen ja itseilmaisuus liikunnan avulla on entistä tärkeämpää. Liikkumisesta on tullut osa identiteettiä ja siten urheilulajien sekä liikuntamuotojen valinta perustuu yhä enemmän liikkujan kokonaisvaltaiseen elämäntapaan ja -tyyliin. (Itkonen 2012a; Kokkonen 2015, 346.) Liikunnan harrastaminen on keino päästä osaksi erilaisia sosiaalisia verkostoja ja elämäntapayhteisöjä (Vehmas 2015).

Elämäntapaurheilu, elämäntapaliikunta ja vaihtoehtoliikunta ovat liikuntatieteissä käsitteitä sellaiselle liikkeelle, jossa korostuvat elämäntyyllilliset valinnat, ilo, kokemuksellisuus ja ilmaisuus. Elämäntapaurheilu pyrkii tarjoamaan joko ideologisesti tai käytännöllisesti vaihtoehtoja valtavirtaurheilulle ja sen arvoille, kilpa- ja tulosurheilulle, perinteiselle kansanliikunnalle sekä kaupalliselle liikuntakulttuurille. (Harinen, Liikanen, Rannikko & Torvinen 2015.) Toiminta on yhteisöllistä ja se perustuu ”mukana olon” kokemukseen, vaikka suoritukset sinänsä voivat olla täysin yksilöllisiä. Elämäntapalajeihin ei liity varsinaista kilpailuhenkeä tai keskinäistä kamppailua. Kilpailua tärkeämpää on yhteisöissä jaettu asenne ja rahallinen tai vähintään ajallinen uhrautuminen lajille. (Kontro & Panzar 2005.) Elämäntapalajien urheilijat uhmaavat kulttuuria, jossa urheilijan tulee tehdä kaikkensa edustaakseen ennen kaikkea omaa synnyinmaatansa. Ehdoton isänmaallisuus korvautuu ajattelulla, jossa urheilija edustaa itseään, lajiyhteisöään ja sponsoriaan. Tästä elämäntapalajit ovat maksaneet sen hinnan, että niitä ei nähdä huippu-urheiluna. Toisaalta

elämäntapaurheilijoille huippu-urheilun lainalaisuuksien uhmaaminen on yksi toiminnan perimmäisiä tarkoituksia. (Piispa 2015.)

Kuten pääluvussa 2 todettiin, OCR-tapahtumia voidaan tarkastella myös organisoituneena kilpaurheiluna, joka ei ole kuitenkaan vielä saanut niin sanotusti virallista huippu-urheilu statusta. Laji näyttäytyykin crossfitin tyyliä elämäntapaurheiluna, jossa edustetaan omaa harrastusyhteisöä tai sponsoria. Suunnistus on esimerkkitapaus modernista kilpaurheilumuodosta, joka on onnistunut uusintamaan muotoaan postmodernin liikkujan tarpeiden mukaisesti. Kuntosuunnistuksen myötä suunnistuksesta on tullut entistä houkuttelevampi niin uusien harrastajien, kuin kokeneempien suunnistajien silmissä. Postmodernissa kuntosuunnistuksessa yksilön suhde liikuntaan ja urheiluun on kulutuksen ja viihteellisyyden lisäksi ennen kaikkea osallistumista ilman sitoutumisen velvoitteita. (Takalo 2015, 129.) Kuntosuunnistuksen tapaan kaupalliset kuluttajille suunnatut OCR-tapahtumat ovat osa liikuntakulttuurin eriytymisen myötä syntynyttä uutta liikuntakulttuuria, jossa pyritään liikunnan avulla saavuttamaan uudenlaisia kehollisia elämyksiä ja kokemuksia, mutta joka on yhdistynyt viihdeteollisuuteen ja kuluttamiseen (Tähtinen ym. 2002).

Yhteiskunnan muuttuminen yksilöllisyyttä painottavaksi ja liikuntaan yhdistyvä identiteettityö on tarjonnut erinomaiset edellytykset kaupallisten liikunta- ja hyvinvointipalvelujen kasvulle (Kokkonen 2013, 238). Kulutusyhteiskunnan yksi ominaispiirteistä on jatkuva uusiutuminen eli kuluttajille luodaan jatkuvasti uusia liikuntatarpeita. Trendit ja suhdanteet vaikuttavat kolmatta ja julkista sektoria enemmän liikuntatarjontaan ja siten erityisesti maksukykyisille kuluttajille on tarjolla jatkuvasti kasvava valikoima erilaisia liikuntatuotteita, joiden avulla voi rakentaa identiteettiään ja liikunnallista elämäntapaa. (Koivisto 2010, 51; Kokkonen 2015, 341.) Liikunnan harrastamisesta on tullut yhä enemmän taloudellisista resursseista riippuvainen kuluttamisen muoto. Toisaalta liikunnan eriytyminen ja tuotteistaminen voidaan nähdä parhaimmillaan lisäävän harrastajaprofiililtaan ja kustannuksiltaan erilaisten lajien näkyvyyttä ja harrastusmahdollisuuksia. (Vehmas 2012.) Liikuntaan liittyvässä kulutuskäyttäytymisessä on kuitenkin piirteitä maksullisuuteen keskittymisestä eli liikunta itsessään saattaa jäädä toisarvoiseksi (Vehmas ym. 2005, 24).

3.3 Uusyhteisöllisyys ja OCR-tapahtumat

Yhteisöjen muotoutuminen tapahtuu kulttuurin ehtojen mukaisesti. Traditionaalisten yhteisöjen jäseniksi kasvetaan usein lapsesta lähtien. Yhteisöjä pitävät koossa yhteiset arvot, selkeät traditioihin perustuvat normit ja roolit, vastavuoroisuuteen perustuva vuorovaikutus sekä hierarkkinen vallankäyttö. Jokainen yhteisön jäsen tietää paikkansa ja toimii yhteiseksi hyväksi. Traditionaalisen yhteisön ja ulkopuolisen maailman välinen ero on usein hyvin jyrkkä ja siten traditionaaliin yhteisöihin on ulkopuolisen vaikea päästä sisään. (Ojanen 2012.)

Nykyihmiselle yhteisö ei ole yhtä yksiselitteinen asia, kuin mitä se modernissa yhteiskunnassa oli. Yhteisöt ovat arvokkaita ja ne tarjoavat ennen kaikkea turvaa, mutta toisaalta yhteisöllisyys nähdään esteenä yksilöllisyyden toteuttamiselle. (Aro & Jokivuori 2014, 104.) Yhteiskunnan normatiivisten rakenteiden merkitysten heikennyttyä ihmisten elämäntavat eivät enää määräydy tuotantorakenteessa saavutettujen asemien kautta, vaan ne perustuvat kulutusvalintoihin ja eri viiteryhmiin identifioitumiselle (Räsänen 2000). Uusien yhteisömuotojen jäsenyys ei siten perustu enää velvollisuuteen, vaan ne ovat huomattavasti löyhempiä ja vähemmän yksilöä sitovia. Yhteisöihin hakeudutaan ennen kaikkea omasta tahdosta ja toiminnan mielekkyyden takia. Jos toiminta ei miellytä, on yhteisöstä myös helppo poistua. (Aro & Jokivuori 2014, 104; Ojanen 2012.)

Vaikka nykyihmisen elämäntavat ja arkielämän kulutusmallit ovat hyvin individualistisia, on ihminen luonteeltaan sosiaalinen laji, jolle on tyypillistä halu kokea läheisyyttä ja siten myös hakeutua toisten joukkoon (Kauravaara 2018). Yhteiskunnan jäsenet erottautuvat omiksi ryhmikseen erityisesti yhteisten elämäntapojen ja makujen mukaan ja esimerkiksi vapaa-ajan yhteisöjen vaikutus nähdään uusissa sosiaalisissa rakenteissa entistä merkittävämpänä elämää jäsentävänä tekijänä. Yksilöt voivat olla samanaikaisesti useamman eri sosiaalisen ryhmittymän jäseniä siten, että jokaisella ryhmällä on merkitystä niin sosiaalisen identiteetin ylläpitämisen kuin oman identiteetin määrittelyn kannalta. (Räsänen 2000.) Postmoderni kuluttaminen ja elämysten havittelu näyttäytyvät yksilön näkökulmasta siten sekä tietoisena yksilöllisten tarpeiden, itsemääräämisoikeuden ja valinnan vapauden toteuttamisena, että uusyhteisöllisenä toimintana (Vehmas 2010, 128).

Postmodernin yhteiskunnan teoreetikon Michel Maffesolin mukaan kyllästymispisteen saavuttanut individualismi on nyky-yhteiskunnassa romahtanut kohti kollektiivista ja rituaalista heimoyhteisöllisyyttä (Sulkunen 1995). Uusheimot ovat keskenään yhteydessä olevien, mutta toisistaan riippumattomien ihmisten keskittymiä, jotka rakentuvat sen ympärille, mikä koetaan emotionaalisesti yhteiseksi – ne eivät siis noudata modernille yhteiskuntarakenteelle tyypillisiä yhteisön normeja ja malleja, eikä niiden rakenteita voida ohjata ulkopäin tulevilla säännöillä. Uusheimot ovat pikemminkin elämys- ja tunneyhteisöjä, joita kuvaa tietoinen epärationalisuus, sekä jatkuvassa muutoksessa eläminen. (Maffesoli 1996, Rubin s.a. mukaan.)

Ojanen (2002) puhuu länsimaisen ihmisen suuresta tragediasta - toisaalta halutaan autonomiaa ja omaehtoisuutta, mutta samaan aikaan halutaan liittyä ja kuulua johonkin. Nykyajan individualistiselle ihmiselle on tyypillistä hakea yhteisöllisyyttä lyhyen aikaa kestävästä tilaisuuksista, kuten konserteista, juhlista tai liikunta- ja urheilutapahtumista. Moni kokee aitoa yhteisöllisyyttä esimerkiksi urheilukilpailujen katsomossa, kun suosikki joukkueelle hurrataan osana suurta fanijoukkoa. (Ojanen 2012.) Hetkelliseen speaktaakkeliin perustuvaa uusyhteisöllisyyttä kutsutaan naulakkoyhteisöksi. Perinteisistä yhteisöistä irtaudutaan, mutta samanaikaisesti perustetaan impulsiivisia ja tilapäisiä yhteisöjä, jotka keskittyvät yhteen ominaisuuteen tai päämäärään. Naulakkoyhteisöille speaktaakkeli toimii hetkellisenä yhteisten tunteiden herättäjänä, muutoin erilaisten yksilöiden keskuudessa. Nimitys naulakkoyhteisö tulee siitä, kuinka ihmiset ikään kuin ripustavat normaalin itsensä ja ongelmansa karnevalistisen speaktaakkelin ajaksi naulakkoon, kunnes esitys eli yhteisyyden illuusio loppuu ja yhteisön jäsenet palaavat takaisin maallisiin rooleihinsa. Speaktaakkelit rikkovat arkisen yksinäisyyden yksitoikkoisuuden ja auttavat osallistujia jaksamaan paremmin sitä rutiinia, johon heidän tulee palata heti kun ilonpito on ohi. (Bauman 2002, 237–238.)

Uusyhteisöllisyyden muodot ovat korvanneet traditionaaliset yhteisöllisyyden muodot kaikilla elämänaloilla, myös liikuntakulttuurissa. Liikuntakulttuurin eriytyminen ja liikkumisen muotojen monimuotoistuminen on tukenut erilaisten alakulttuurien ja liikunnallisten yhteisöjen syntyä. Perinteisen urheiluseuratoiminnan merkitys harrastamisen mahdollistajana on pienentynyt ja tilalle on tullut uudenlaisia löyhästi järjestäytyneitä harrastajayhteisöjä. (Itkonen ym. 2018, 120; Kokkonen 2015, 346; Tähtinen ym. 2002.) Erityisesti luonnossa tapahtuva

kestävyysliikunnan, kuten polkujuoksun, ympärille on syntynyt jatkuvasti enemmän omaehtoisesti toimivia harrastajaryhmiä. Harrastusryhmissä korostuvat toiminnan yhteisöllisyys ja kestävyysliikuntaan liittyvää elämäntyyliä. (Takalo 2015, 136.) Monet Takalon (2015) kuvauksen kaltaisista harrastajaryhmistä ovat osittain uudenlaisia virtuaaliyhteisöjä, joiden toiminta tapahtuu sosiaalisen median alustoilla. Esimerkkinä toimii suljettu Facebook-ryhmä Jyväskylä Trail Runners, johon pääsee liittymään pyynnöstä. Ryhmässä sovitaan yhteislenkkejä, jaetaan tietoa omista harjoituksista ja kysytään neuvoa niin harjoitteluun, kuin varustehankintoihin.

Sosiaalisesta mediasta on tullut 2010-luvulla osa liikunnan arkea, eikä symbioosille näy loppua. Omista liikuntasuorituksista halutaan kertoa myös muille ja sosiaalisen median erilaiset palvelut ja alustavat ovat keino jakaa tietoa, vaikka reaaliajassa. Ajatuksena on niin omien subjektiivisten liikuntakokemusten jakaminen, kuin palautteen saaminen muilta vertaisilta harrastajilta, kuten oman harrastajaryhmän jäseniltä. (Kauravaara 2018; Kokkonen 2015, 360.) Uusyhteisöllisyyttä voi siis tarkastella liikunnan ympärille syntyneiden verkkoyhteisöjen kautta, jotka ovat asettuneet reaali maailman liikuntayhteisöjen rinnalle tämän päivän liikuntakulttuurissa. Verkkoyhteisöt ottavat liikuntaseuroihin verrattuna paremmin huomioon yksilöllisyyden, jonka voi nähdä tukevan yhteiskunnassa vallitsevaa individualistista arvomaailmaan. Verkossa yksilö voi olla samanaikaisesti mukana usean yhteisön toiminnassa ja tuntee olevansa osa yhteisöä, vaikka toimintaan osallistuttaisiin täysin anonyymisti. Liikuntakulttuurin näkökulmasta verkkoyhteisöt antavat uusia kiinnittymisen mahdollisuuksia etenkin sellaisille harrasteliikkujille, jotka liikkuvat pääsääntöisesti yksin. (Hintala 2013, 57–58.)

Myös OCR-tapahtumat näyttäytyvät yhteisöllisyyden ympärille rakentuvina tapahtumina. Osallistujat näkevät muiden auttamisen tärkeämpänä, kuin oman suorituksen tai toisten voittamisen (Vlahos 2014). Tapahtumissa korostuu siten maffesolimainen uusheimoisuuden aate ja elämysyhteisöllisyys, joka rakentuu emotionaalisesti yhteisen aatteen eli fyysisestä suorituksesta suoriutumisen ympärille. Sen lisäksi tapahtumia voi tulkita naulakkoyhteisöllisyydelle tyypillisenä toimintana. Tapahtumiin saapuu erilaisen taustan omaavia yksilöitä, mutta esteradalla jokainen osallistuja on samanarvoinen ja toisen toveri.

Ketään ei hyljeksitä, vaan tuntemattomatkin autetaan esteiden yli. Oman suorituksen jälkeen yhteisöllisyyden illuusio kuitenkin loppuu, kun osallistujat palaavat takaisin arkirutiineihinsa.

3.4 OCR-tapahtumat vapaa-ajan muotona

Näkemykset vapaa-ajan merkityksistä ovat vaihdelleet yhteiskunnan muutosten mukana, mutta yleisesti vapaa-aika on aina ollut vapautta työstä, pakollisista arjen askareista ja muista velvollisuuksista. Vapaa-aika on jotain tavoiteltavaa, omaa ja iloa tuottavaa. Toisin sanoen se on vapautta tehdä mitä haluaa. Talouden rakenteiden ja arkielämän muuttuminen viimeisten vuosikymmenten aikana on lisännyt länsimaalaisten ihmisten vapaa-aikaa progressiivisesti. (Kurki 2008, 19–23, 34; Liikanen 2009.) Suomalaisten vapaa-aika on moninaistunut ja vapaa-ajasta kaikkine instituutioineen on tullut merkittävä osa ihmisten elämää (Zacheus 2008). Niin ihmisten arkielämän, kuin koko yhteiskunnan painopiste on siirtymässä työstä vapaa-aikaan painottuvaksi. Vapaa-aika ei siis enää ainoastaan rytmitä arkea ajallisesti, vaan se on yhä tärkeämpi elämän rakentamisen lähtökohta ja se pitää sisällään yhä enemmän yksilöllisiä valintoja ja merkityksiä. (Liikanen 2009.) Vapaa-ajasta on tullut erityisesti kuluttamista korostava elämäalue, jolla halutaan osin tietoisesti ja osin tiedostamatta erottautua muista. Aktiivinen vapaa-aika ja siihen liittyvä kuluttaminen ilmentävät monin eri tavoin yksilön kulttuurista ja sosiaalista pääomaa, sekä elämäntyyllisiä valintoja. (Vehmas 2012.)

Liikunta ja urheilu eri muodoissaan ovat suomalaisille tärkeitä vapaa-ajanviettotapoja (Vehmas 2015). Niiden kautta haetaan ja saadaan sekä yksilöllisiä että sosiaalisia kiinnikkeitä ympäröivään elämään (Tähtinen ym. 2002). Liikunta ja urheilu vetoavat ihmisiin, koska mahdollistavat hetkellisen paon, usein jopa huumaannuttavan hengitystauon arjen myllerryksistä ja kiireistä (Segrave 2000). Niin penkkiurheilun, kuin omakohtaisen liikunnan arvostus on noussut (Zacheus 2008).

Suomalaisesta aikuisväestöstä noin 83 prosenttia kertoo harrastavansa liikuntaa, urheilua, kuntoilua tai ulkoilua. Vähintään kerran viikossa liikuntaa harrastaa 62 prosenttia. Suosituimpia harrastuksia ovat edelleen omaehtoiset perusliikuntamuodot, kuten kävely- ja juoksulenkkeily, kuntosaliharjoittelu, pyöräily ja uinti. Aikuisväestön harrastamien lajien määrä on lisääntynyt

2010-luvulla siten, että yhä useammin harrastetaan vähintään neljää eri lajia. Liikuntaa harrastetaan pääosin omatoimisesti yksin tai ryhmässä. Seuraavaksi eniten käytetään yksityisten yritysten järjestämiä liikuntapalveluja. Kolmanneksi suurin aikuisväestön liikuttaja on perinteiset liikunta- ja urheiluseurat. Seurassa harrastaminen on yleisempää nuorilla aikuisilla ja yli 65-vuotiailla. Yksityisiä palveluja käyttävät puolestaan eniten juuri 25–44-vuotiaat. (Mononen, Blomqvist, Hakamäki, Laine & Mäkinen 2019.)

Liikunnan ollessa huomattavalta osin omaehtoista yksin tai ryhmässä toteutettua toimintaa myös liikunnan tavoitteellisuus on sängen monimuotoista. Monille liikunta on itseisarvoista miellyttävää toimintaa, johon ei kuulu tavoitteellisuutta. (Itkonen ym. 2018, 122.) Suomalaisen liikuntakulttuurin eriytyminen on merkinnyt ensisijaisesti vapaa-ajan liikunnan ja ammattimaisen kilpaurheilun käytäntöjen erkaantumista toisistaan. Eriytymistä on tapahtunut 2000-luvulla myös vapaa-ajan harrastajien sisällä, kun liikunnan merkitykset yksilölle ovat vakavoituneet ja yhä useammalle liikunnasta on tullut entistä intensiivisempää ja tavoiteorientoitunutta suorittamista. (Vehmas 2015.) Kansallisen liikuntatutkimuksen mukaan yleisin kuntoilijatyyppeiksi suomalaisten keskuudessa on kuntoliikkuja, mutta kilpaurheilijoiksi ja erilaisiksi kuntosuorittajiksi itsensä määrittelevien määrä on aikuisväestössä kasvussa (SLU 2010). Liikunnasta etsitään yhä useammin jopa oman terveyden uhalla toteutettuja äärikokemuksia (Kokkonen 2015, 351).

Stebbins (2007,5) jakaa vapaa-ajan muodot kolmeen pääkategoriaan: vakavaan, rentoon ja projektiluontoiseen vapaa-aikaan (*serious, casual and project-based leisure*). Erityisesti vakavan vapaa-ajan käsitteitä on tarkasteltu lukuisissa liikuntaharrastuksia, liikuntamatkailua ja liikuntatapahtumia koskevissa tutkimuksissa (ks. esim. Green & Jones 2006; Shipway & Jones 2008; 2007; Takalo 2015; Vehmas 2010). Vakavalla vapaa-ajalla tarkoitetaan sellaista ajan toimintaa, joka on saanut työmäisiä piirteitä. Toiminta koetaan niin merkitykselliseksi ja kiinnostavaksi, että siitä tulee tavoitteellista ja pitkäjänteistä harrastamista eli toisin sanoen toiminnasta rakentuu vapaa-ajan ura. (Stebbins 2007, 5.) Vakavan vapaa-ajan pyrkimyksiä kuvastaa kilpailullisuuden ja tavoitteellisuuden lisäksi kuusi tunnusomaista tekijää: 1) toiminnan sinnikkyys, 2) harrastustoiminnan ympärille rakentuva ura (*leisure career*) 3) harrastuksen eteen tehdään merkittäviä henkilökohtaisia ponnisteluja, 4) kestävä hyödyt, kuten itsensä toteuttaminen, henkinen rikastuminen minäkuvan muodostuminen ja sosiaalinen

kanssakäyminen 5) harrastuksen uniikki eetos, eli eräänlainen yhteisön henki, johon kuuluu jaetut asenteet, arvot, uskomukset ja toimintatavat.. Kaikki edellä mainitut piirteet yhdistyvät kuudennessa ominaispiirteessä, joka on 6) harrastajan vahva identifioituminen vakavan harrastukseen. (Stebbins 2007, 11–12.)

Rento vapaa-aika on vastakohtaisesti välittömästi sekä sisäisesti palkitsevaa, miellyttävää ja usein lyhytkestoista toimintaa, josta nauttiminen ei vaadi juurikaan harjoittelua. Rento vapaa-aika jakautuu kahdeksaan eri muotoon: leikki, rentoutuminen, passiivinen viihde, aktiivinen viihde, seurallinen keskustelu, aistivirikkeet, satunnainen vapaaehtoistyö ja miellyttävä fyysinen aktiivisuus. On tyypillistä, että rennon vapaa-ajan muodot sekoittuvat keskenään ja esiintyvät samanaikaisesti vapaa-ajan toiminnassa. Keskeisintä huolettomassa vapaa-ajan toiminnassa on sen hedonistisuus eli toiminnan tuottama puhdas nautinto. Kyse ei ole kuitenkaan täysin jonninjoutavasta toiminnasta, sillä toiminta tuottaa sivutuotteena myös hyötyjä, joita ovat muun muassa luovuus ja löytäminen, viihdyttävän ajanvietteen kautta tapahtuva oppiminen, sosiaalisten suhteiden syntyminen ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. (Stebbins 2007, 38–42.)

Kolmas vapaa-ajan muoto, projektiluontoinen vapaa-aika, on edellisiä uudempi käsite, joka kuvaa edelleen vapaa-ajan toimintojen jatkuvaa muutosta. Projektiluontoinen vapaa-aika on satunnaista tai kertaluontoista toimintaa, jolla on selkeä alku ja loppu. Toiminta vaatii usein merkittävää suunnittelua sekä luovuutta ja toisinaan myös tietoa tai taitoa. Satunnaisia vapaa-ajan projekteja ovat esimerkiksi osallistuminen kertaluontoiselle patikointimatkalle tai urheilutapahtuman vapaaehtoisena toimiminen. Projektiluontoinen vapaa-ajan toiminta on ominaista henkilöille, jotka haluavat hetkellistä muutosta tai joiden ajankäyttö on muiden elämän tekijöiden takia optimoitu. (Stebbins 2007, 43–47.)

Buning ja Walker (2016) ovat tarkastelleet perinteisiä ja vaihtoehtoisia juoksutapahtumia vakavan vapaa-ajan käsitteen kautta. He nostavat esiin näkemyksen siitä, että vaihtoehtoisten juoksutapahtumien, kuten OCR-tapahtumien, osallistujat olisivat kiinnostuneempia oheistuotteista, kuten esteistä ja erilaisista teemoista, jolloin toiminnan voi nähdä viittaavan enemmän rennon vapaa-ajan muotoihin. Perinteisten juoksutapahtumien osallistujat olisivat

vasta vuoroisesti keskittyneempiä itse juoksusuoritukseen ja kilpailuun, joka resonoi vakavan vapaa-ajan piirteitä. (Buning & Walker 2006.) Erityisesti maratonjuoksu on useissa tutkimuksissa yhdistetty vakavaan vapaa-aikaan (Shipway & Jones 2008; 2007).

Estejuoksutapahtumat näyttäytyvät sivustakatsojan roolissa valehtelematta kaikelta muulta kuin rennolta hauskanpidolta. Eihän kukaan tervejärkinen voi rentoutuakseen kahlata jääkylmässä vedessä, vetää henkeen mutapaakkuja ja ryömiä piikkiaidan alitse. Rennon vapaa-ajan näkemykselle antaa kuitenkin tukea estejuoksutapahtumien osallistujien oma kokemus tapahtumista juuri vapaa-ajan virkistystoiminta, eikä kilpaurheiluna (Kronenberg 2012). Samoin osallistujien oma suhde liikuntaan on usein kuntoliikunnan kaltaista, eikä millään tavalla kilpaurheilun kaltaista vakavaa suorittamista (Vlahos 2014). Myös Stebbinsin vapaa-ajan kategorisoinnin mukaan liikunnan tai urheilun on sisällettävä kilpailullinen elementti, jotta se täyttää vakavan vapaa-ajan vaatimukset. Ei-kilpailullinen harrastaminen luokitellaan rennon vapaa-ajan harrasteluksi. On myös aiheellista pohtia, josko liikuntatapahtumiin, kuten OCR-tapahtumiin, osallistuminen olisi projektiluontoisempaa vapaa-aikaa, jolla haetaan hetkellistä muutosta arjen rutiineihin.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimus on systemaattista toimintaa tiedon lisäämiseksi. Empiirinen tutkimusprosessi sisältää yleisesti seuraavat vaiheet: tutkimuksen suunnittelu eli esitutkimus, tutkimusongelman asettaminen ja tavoitteiden määrittely, tutkimusstrategian laatiminen, aineiston kerääminen, kuvaaminen ja analysointi, sekä aineiston tulkinta ja johtopäätösten teko. (Holopainen & Pulkkinen 2002, 15.) Tutkimusselosteesta tulee käydä ilmi, kuinka teoreettinen tausta on ohjannut tutkijan empiirisen osan valintoja eli ongelmanasettelua, metodien valintaa, tulosten tulkintaa ja johtopäätösten tekoa (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2003, 135). Luvut 2 ja 3 olivat niin kutsuttu esitutkimus, jossa esiteltiin aiheeseen liittyvää kirjallisuutta ja vastaavanlaisia tutkimuksia. Esitutkimus tuki varsinaisten tutkimuskysymysten muodostamista ja tutkimusmenetelmien valintaa. Seuraavaksi esittelen, kuinka tutkimus on käytännössä toteutettu eli, millä menetelmillä tutkimusaineisto on kerätty ja analysoitu.

4.1 Tutkimustehtävä

OCR-tapahtumat ovat liikunnallinen vapaa-ajan kulutusvalinta, jota voi tarkastella yhteiskunnallisten muutosten, kulttuuristen piirteiden ja yksilöllisten motiivien summana. Tapahtumien voi ensinnäkin katsoa heijastelevan niin kulutus-, kuin elämysyhteiskunnan piirteitä. Toiseksi tapahtumat kuvastavat liikuntakulttuurin eriytymisen seurauksena syntyneitä usein viihdeteollisuuteen ja kuluttamiseen yhdistyvää vaihtoehtoista liikuntakulttuuria, jossa pyritään liikunnan avulla saavuttamaan uudenlaisia kehollisia elämyksiä ja kokemuksia (Tähtinen ym. 2002). Erityisesti uusyhteisöllisyyden ominaispiirteet ovat vahvasti läsnä OCR-tapahtumissa.

Tutkittava kysymys on sellainen, jonka vastaus korvaa aiempaa tietoa, selittää, kuvaa, täsmentää, ennustaa tai luokittelee asioita. Hyvä tutkimuskysymys on myös yksiselitteinen, informaatiota tuottava ja selkeästi muotoiltu. (Metsämuuronen 2003, 9.) Tämän pro gradu - tutkielman tarkoituksena on ExtremeRun tapaustutkimuksen muodossa laajentaa niin tieteenalamme kuin tapahtumajärjestäjien ymmärrystä estejuokсутapahtumista ja niiden osallistujista. Tutkimustehtävänä on selvittää ExtremeRun estejuokсутapahtuman

osallistujaprofiili ja sitä, miksi tapahtumaan osallistutaan. Osallistujaprofiilia tarkastellaan osallistujien sosiodemografisten taustamuuttujien, sekä liikuntatottumusten pohjalta. Osallistumisen motiivien ohella tarkastellaan osallistumisen määrää ja sitä, kenen kanssa tapahtumaan osallistutaan. Tutkimuskysymykset jäsenyivät seuraavalla tavalla:

1. Millainen on ExtremeRun estejuoksutapahtuman osallistujaprofiili?
2. Miksi ExtremeRun estejuoksutapahtumaan osallistutaan?

4.2 Tutkimusmenetelmät

Tieteelliset tutkimukset voidaan yleisesti ottaen jakaa kahteen ryhmään, joko teoreettiseen eli analyyttiseen tutkimukseen tai empiiriseen tutkimukseen. Empiirisessä tutkimuksessa pyritään yksittäistapausten pohjalta löytämään yleisiä lainalaisuuksia ja säännönmukaisuuksia. Tilastollinen eli kvantitatiivinen tutkimus edustaa empiiristä tutkimustapaa. (Valli 2015.) Tämän tutkimuksen menetelmäksi valikoitui kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä, jossa tutkimusaineisto saatetaan tilastollisesti käsiteltävään muotoon (Hirsjärvi ym. 2003, 131). Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tietoa tarkastellaan numeerisesti. Tulokset esitetään numeroina, jonka lisäksi tutkija tulkitsee ja selittää olennaisen numerotiedon sanallisesti kuvaillen. Määrällinen tieto mahdollistaa eri asioiden yhteyden tai eroavaisuuksien kuvailun ja selittämisen. (Vilka 2007, 14.) Kvantitatiivisen tutkimuksen tekijä tarkastelee tutkittavia ulkopuolelta pyrkien objektiivisuuteen ja tutkimuskohteiden puolueettomaan painoarvoon (Hakala 2010).

Tämän tutkimuksen aineisto kerättiin yhtenä ajankohtana useilta vastaajilta, joka tekee tutkimusasetelmasta poikkileikkaustutkimuksen. Poikkileikkausaineistosta tehtävillä analyyseilla kuvaillaan tämän tutkimuksen tehtävän mukaisesti eri ilmiöitä ja asioiden välistä korrelaatiota, eikä eri asioiden syy-seuraussuhdetta. (Vastamäki & Valli 2018.) Aineistonkeruumenetelmänä oli sähköinen survey-tutkimus eli suunnitelmallinen kyselytutkimus, joka perustuu tutkimusaineiston keräämiseen valmiita jäseneltyjä lomakkeita käyttäen. Tutkimuskysymykset ovat tällöin kuka, mikä, mitä, missä, milloin, kuinka paljon tai kuinka monta. Kerätty tieto voidaan analysoida useita eri menetelmiä hyödyntäen. (Holopainen

& Pulkkinen 2002, 19.) Kyselylomake on yksi perinteisimmistä tavoista kerätä tutkimusaineistoa. Viime vuosikymmenten ajan laadullinen tutkimus ja pehmeämmät menetelmät ovat hallinneet tutkimuskenttää. Kyselylomake on kuitenkin täysin validi aineistonkeruumenetelmä, jolla on oma paikkansa ja käyttötarkoituksensa. (Valli 2018.)

Edellä kuvatut tutkimusmenetelmät mahdollistivat sellaisen tutkimusaineiston keruun, joka tuottaa kattavaa ja vertailukelpoista perustietoa tieteenalallemme uudesta ilmiöstä. Aineistoa voidaan hyödyntää useisiin tutkimuskysymyksiin myös tulevaisuudessa, jonka lisäksi se luo hyvän pohjan kvalitatiivisen tutkimuksen toteuttamiselle.

4.3 Aineiston hankinta

Tutkimus toteutettiin yhteistyössä ExtremeRun Oy:n kanssa. ExtremeRun on Suomen suurin estejuoksutapahtuma, joka järjestetään vuosittain usealla eri paikkakunnalla. Aineiston keruu toteutettiin elokuussa 2020. Tutkimuslomake pilotoitiin alkukevällä 2020 pro gradu -seminaarilaisilla. Pilotoinnin tuloksena lomakkeeseen tehtiin muutamia muutoksia. Tutkimusjoukon oli tarkoitus koostua tapahtumiin kesällä 2020 osallistuneista henkilöistä, mutta Covid-19 pandemian takia vuoden 2020 tapahtumat peruuntuivat. Tutkimusjoukon muodosti lopulta kaikki ExtremeRun estejuoksutapahtumaan vuonna 2019 osallistuneet täysi-ikäiset henkilöt. Kohdejoukon muututtua lomakkeeseen tehtiin vielä viime hetken muutoksia ennen aineiston keruuta.

Kyselyyn vastaaminen tapahtui sähköpostilinkin kautta, joka lähetettiin kaikille tapahtumaan 2019 ilmoittautuneille henkilöille ExtremeRun Oy:n toimesta. Viesti lähti siten myös sellaisille henkilöille, jotka olivat ainoastaan ilmoittaneet lapsensa lapsille suunnattuun ExtremeRun -estejuoksutapahtumaan. Kyselyn saatekirjeeseen lisättiin jälkikäteen, tarkennus siitä, että kysely oli tarkoitettu ainoastaan aikuisten tapahtumaan osallistuneille. Kysely oli auki noin kaksi viikkoa. Kyselyyn vastanneiden oli halutessaan mahdollista osallistua arvontaa, jossa oli palkintona kaksi kappaletta kahden henkilön ilmaista osallistumista kesän 2021 tapahtumiin.

Kyselymuotoisen aineistonkeruun ajoitus on tärkeätä huomioida, jotta vastausprosentti ei jää sen vuoksi liian alhaiseksi (Vilkkä 2007, 28). Alkuperäisen suunnitelman mukaan kysely olisi lähetetty osallistujille heti tapahtuman jälkeen, jotta tapahtumaan osallistuminen olisi edelleen osallistujilla tuoreessa muistissa ja siten vastausinnostus myös korkeampi. Hyvin tehty otanta on myös onnistuneen määrällisen tutkimuksen perusta (Valli 2015). Covid-19 pandemian muuttaessa suunnitelmia oli yksi suurimmista kysymyksistä se, vastaisivatko osallistujat kyselyyn, joka koskettaa vuoden takaista tapahtumaa. Tutkijan onneksi vastausinnostus oli korkealla tasolla ja vastausten määrä saavutti pro gradu -tutkielmalle hyvän otoskoon eli vähintään kolminumeroisen luvun (Valli 2015). Kysely lähti kokonaisuudessaan yli 6 000 henkilölle, viestin avasi 2 211 ja viestin linkkiä klikkasi 819 henkilöä. Vastauksia tuli 616 kappaletta, joka tekee vastausprosentista noin 10 %. Todellisuudessa vastausprosentti olisi luultavasti suurempi, jos kyselylinkin vastaanottaneiden 6 000 henkilön joukosta eroteltaisiin ainoastaan tutkimusjoukon muodostaneet aikuisten tapahtumaan osallistuneet henkilöt.

4.4 Sähköinen kyselylomake

Kysely on aineistonkeruumenetelmä, jossa kysymysten muoto ja järjestys on vakioitu kaikille vastaajille samanlaisiksi (Vilkkä 2007, 27). Kyselytutkimuksen heikkouksina pidetään aineiston pinnallisuutta ja teoreettista vaatimattomuutta. Kyselytutkimuksessa ei voi tietää, kuinka vakavasti vastaajat ovat suhtautuneet tutkimukseen, aina ei voi olla varma onko vastaaja perehtynyt hyvin juuri kyseiseen aihealueeseen ja kysymysten väärinymmärryksiä on vaikea kontrolloida. (Hirsjärvi ym. 2003, 184.) Tässä tapauksessa kysely lähetettiin hyvin kohdennetulle vastaajajoukolle (ks. luku 4.3) eli vastaajien perehtyneisyyden ei voinut olettaa koituvan ongelmaksi.

Kyselylomakkeen ei tulisi koskaan olla sattumanvaraisten kysymysten kokoelma (Vilkkä 2007, 70). Kyselylomaketta tulee lähteä rakentamaan tutkimuksen tavoitteiden ja tutkimusongelmien mukaisesti. Kysymysten tekemisessä ja muotoilemisessa tulee olla huolellinen, sillä kysymykset luovat perustan koko tutkimuksen onnistumiselle. Kysymysten tulee olla yksiselitteisiä, eivätkä ne saa olla johdattelevia. Kysymysten monitulkinallinen muoto on yleisin tutkimustuloksia vääristävä tekijä. (Valli 2018.) Erityisesti sähköisissä kyselyissä, joissa

usean vaihtoehdon valitsemista voidaan rajoittaa, voi kysymysten monitulkinnallisuus olla vastaajan kannalta ongelmallista. (Valli & Perkkilä 2018.)

Tässä tutkimuksessa hyödynnetty sähköinen kyselylomake (liite 1) on nykypäivänä suosittu kyselyn toteuttamisen muoto (Valli 2018). Sähköiset kyselytutkimukset sisältävät lukuisia etuja. Ne vähentävät tutkijan omia työvaiheita, sekä virhelyöntejä, jotka voisivat osaltaan vääristää tutkimustuloksia. Yksi suurimmista eduista on niiden nopeus niin kyselyä toimittaessa, kuin vastauslomaketta palautettaessa. Aineistonkeruu onnistuu laajalta alueelta ilman maantieteellisiä esteitä. Sähköiseen kyselyyn vastaaminen ei ole enää paikkaan ja aikaan sidottua, sillä teknologia mahdollistaa kyselyyn vastaamisen tietokoneen lisäksi myös puhelimella tai tabletilla. Erilaiset vastaamiseen käytettävät laitteet tulisikin huomioida lomaketta laadittaessa, sillä kaikki kysymysmallit eivät istu pienelle näytölle yhtä hyvin, kuin tietokoneruudulle. (Valli & Perkkilä 2018.) Kyselylomake laadittiin Webropol 3.0 -kyselyohjelmistossa, joka mahdollistaa kyselyn esikatselun eri näyttömuodoilla. Lomaketta laadittaessa pyrittiin siten huomioimaan mahdollisimman hyvin myös käyttäjäystävällisyys, jotta vastausprosentti ei ainakaan sen takia jäisi alhaiseksi.

Verkkokysely mahdollistaa usean valinnan rajoittamisen, jota perinteisissä paperikyselyissä ei ole mahdollista tehdä, muuta kuin sanallisella ohjeistuksella. Lisäksi kysymysten väliin jättäminen on mahdollista tehdä verkkokyselyissä mahdolltomaksi. (Valli & Perkkilä 2018.) Edellisten lisäksi tässä tutkimuslomakkeessa hyödynnettiin myös erilaisia hyppyjä, jotka siirsivät vastaajat suoraan tiettyihin kysymyksiin aikaisempien vastausten perusteella. Näin vastaajia ei pakotettu vastaamaan kysymyksiin, jotka eivät kosketa heitä.

Kyselylomaketta laadittaessa on yleistä, että kaikki asiat eivät ole mitattavassa muodossa, eikä saatavilla ole aiemmin testattua mittaria. Tällöin tutkijan tulee itse operationalisoida käytettävät käsitteet kysymyksiksi. (Valli 2018.) Tässä tutkimuksessa käytettiin pitkälti valmiita mittareita ja ainoastaan yksittäisten kysymysten kohdalla mittarit rakennettiin omatoimisesti. Lomake käsitti neljä osiota: vastaajan taustatiedot, liikuntatottumukset, liikuntatapahtumiin osallistuminen, sekä viimeisenä tapahtumaan osallistumisen motiiveja kartoittavan osuuden. Kyselylomakkeessa hyödynnettiin pääasiallisesti strukturoituja monivalintakysymyksiä.

Suljetuilla kysymyksillä ja valmiilla vastausvaihtoehdoilla pyritään kysymysten ja vastausten vertailukelpoisuuteen (Vilkkä 2007, 67). Useissa monivalintakysymyksissä oli vaihtoehtona ”joku muu, mikä?” eli vastaajalle annettiin mahdollisuus antaa oma vastaus, jos valmiista vastausvaihtoehdoista ei löytynyt täysin omaa tilannetta kuvaavaa vaihtoehtoa. Strukturoitujen kysymysten lisäksi kyselylomakkeen lopussa oli neljä täysin avointa kysymystä.

Kyselylomakkeen ensimmäisessä osiossa kysyttiin vastaajien sosiodemografisia taustatietoja eli niin kutsuttuja selittäviä muuttujia. Taustatietoja selvittävien kysymysten vaihtoehdot pohjautuivat pääasiallisesti Tilastokeskuksen (2020a) luokitteluihin. Asumismuotoa selvittävä kysymys ja sen vaihtoehdot perustuivat muista taustatietoja selvittävästä kysymyksestä poiketen tutkijan omaan harkintaan. Kyselylomakkeen kahdessa seuraavassa osiossa selvitettiin vastaajien liikuntatottumuksia ja osallistumista juoksutapahtumiin. Liikuntatottumuksissa selvitettiin yleistä harrastuneisuutta, kenen kanssa liikuntaa harrastetaan ja mahdollista juoksuharrastusta. Juoksutapahtumia käsittävässä osiossa selvitettiin ExtremeRuniin osallistumisen useutta ja kenen kanssa tapahtumaan on osallistuttu. Lisäksi kartoitettiin muihin juoksutapahtumiin osallistumista. Näiden osioiden mittareissa hyödynnettiin aikaisempia liikuntatottumuksia ja kestävyysliikuntatapahtumia selvittäneitä tutkimuksia, kuten tuoreinta Liikuntaraporttia (Husu ym. 2018), Takalon (2015) suunnistusta käsittelevää väitöskirjaa sekä Stenbackan (2017) polkujuoksuharrastajiin keskittynyttä pro gradu -tutkielmaa.

ExtremeRun estejuoksutapahtuman osallistumisen motiiveja mitattiin viisiportaisella Likertin-asteikolla. Kysymys ”*osallistuin tapahtumaan, koska...*” sisälsi 15 väittämää, jotka jakautuivat viiteen motiiviluokkaan. Kysymyspatteristo perustui suurimmaksi osaksi kestävyysurheilun motiivitutkimuksissa paljon hyödynnettyyn maratonjuoksijoiden motiivimittariin (MOMS, *Motivations of Marathoners Scales*) (Masters, Ogles & Jolton 1993). Mittaristoa ovat hyödyntäneet esimerkiksi Buning ja Walker (2016) vertaillessaan puolimaratonin ja OCR-tapahtumien osallistujia.

Maratonjuoksijoiden motiivimittari pitää sisällään neljä päämotiiviluokkaa fyysinen terveys, sosiaaliset motiivit, psyykkiset motiivit ja suorituskeskeisyys. Kyselylomakkeen 12 ensimmäistä väittämää perustui siis täysin maratonjuoksijoiden motiivimittarin kysymyksiin.

Elämyshakuisuuteen perustuva motiiviluokka syntyi puolestaan tutkimuksen teoriasta eli nyky-yhteiskunnan ja liikuntakulttuurin ominaispiirteiden tarkastelun pohjalta. Motiiviluokkaan kuuluvien väittämien muotoilussa hyödynnettiin Takalon (2015) suunnistustapahtuman osallistujiin keskittyvää tutkimusta, sekä tutkijan omaa harkintaa. Likertin-asteikon lisäksi vastaajilla oli halutessaan mahdollisuus kertoa vielä avoimesti, miksi he osallistuivat ExtremeRuniin vuonna 2019.

Kyselyn lopuksi oli vielä kolme avointa kysymystä, joista yhdessä kysyttiin kehitysehdotuksia tapahtuman tulevaisuutta ajatellen. Toinen kysymys tarttui tutkimuksen toteuttamiseenkin vaikuttaneeseen Covid-19 pandemiaan ja siihen, kuinka se oli yleisesti vaikuttanut vastaajien liikuntatapahtumiin osallistumiseen. Kolmas kysymys oli mahdollisuus kommentoida jotain aikaisempaa kohtaa tai antaa yleistä palautetta kyselystä. Kaikki lopun avoimet kysymykset olivat vapaaehtoisia, kun taas kaikki aikaisemmat strukturoidut monivalintakysymykset olivat pakollisia. Kyselyssä ei siten ollut mahdollista edetä, jos ei vastannut kaikkiin kysymyksiin.

4.5 Tutkimusaineiston analysointi

Tutkimusaineiston analysoinnissa käytettiin IBM SPSS Statistics -tilastointiohjelman versiota 26. Tutkimuskyselyyn tuli 616 vastausta. Vastaajista poistettiin ensimmäisessä vaiheessa ne, jotka olivat ilmoittaneet iäkseen alle 18-vuotta. Alaikäisten vastaajien poistamisen jälkeen aineiston lopullinen koko oli 603 vastausta. Analysoinnin helpottamiseksi kahden muuttujan kohdalla tehtiin uudelleen luokitteluja. Esimerkiksi ikä oli ilmoitettu numeerisesti avoimella vastauksella, joten vastaajat luokiteltiin neljään ikäluokkaan. Vastaajan liikkujatyyppejä selvittävän muuttujan kohdalla vastaajat luokiteltiin samaistuvan ainoastaan yhteen liikkujatyyppeihin, vaikka kysymyksessä oli saanut valita useamman, kuin yhden vaihtoehdon. Uudelleen luokittelu mahdollisti paremman vertailun aikaisempien tutkimusten kanssa.

Kvantitatiivisen tutkimuksen lähtökohtana on tutkimusyksiköiden välisten erojen etsiminen eri muuttujien suhteen. Tutkimustulosten analyysissä argumentoidaan lukujen ja niiden tilastollisten yhteyksien avulla. (Alasuutari 2011.) Tämän tutkimusaineiston analyysin perustan muodostivat erilaiset määrälliselle aineistolle tyypilliset tunnusluvut, kuten muuttujien

frekvenssijakaumat, prosenttiosuudet, keskiarvot ja hajontaluvut (Vilka 2007, 119). Taustamuuttujien ja sukupuolten välisten tilastollisten riippuvuuksien havaitsemiseen käytettiin ristiintaulukointia ja Khiin-neliö (χ^2) -testiä. Sukupuolten välisiä keskiarvoeroja osallistumisen motiiveissa tarkasteltiin t -testillä. Ikäluokkien motiiveja vertailtiin puolestaan Kruskal-Wallis testillä, joka mahdollistaa useamman, kuin kahden ryhmän tarkastelun (Valli 2015). Kaikkien tilastollisten testien merkitsevyyden rajana käytettiin p :n arvoa 0,05. Tulosten kannalta keskeiset tunnusluvut on esitetty taulukoita ja graafisia kuvioita hyödyntäen.

Monivalintakysymykset sallivat vastaajien vastata kysymyksiin niin, että vastauksien vertailu on mielekästä. Avoimet kysymykset sallivat puolestaan vastaajien ilmaista itseään omin sanoin, joka mahdollistaa esimerkiksi juuri motivaatioon liittyvien seikkojen tunnistamisen. (Hirsjärvi ym. 2003, 190.) Osallistumisen motiiveja koskettavien avointen vastausten analysoinnissa hyödynnettiin teemoittelua. Vastaukset pilkottiin osiin, jonka jälkeen aineisto ryhmiteltiin uudelleen esiin nousseiden aihepiirien mukaan. Jokaiselle teemalle luotiin käsitteellinen nimi, joka yhdistää teeman alle ryhmiteltyjä ilmaisuja. Teemoittelu tuo esiin, mitä jokaisesta teemasta on sanottu. Eri teemoihin liittyvien vastausten määrillä on tai ei ole merkitystä, riippuen laadullisen tutkimuksen perinteestä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 93.) Tässä tapauksessa analyysissä laskettiin myös eri teemoihin liittyvien mainintojen määrät eli aineisto kvantifioitiin. Kvantifioinnilla haluttiin havainnollistaa eri teemojen merkitystä. Vastauksia ei kuitenkaan ryhmitelty sen tarkemmin vastaajien sukupuolen tai iän mukaan.

Laadullisen aineiston analysointi oli teoriaohjaavaa eli analysoinnissa edettiin aluksi aineistolähtöisesti, mutta siinä huomioitiin myös tutkimuksen teoreettinen osuus ja strukturoitujen motiivikysymysten luokittelu (Tuomi & Sarajärvi 2009, 97). Tutkimustulosten analyysin ulkopuolelle jätettiin muut kyselylomakkeessa olleet avoimet kysymykset, koska niiden ei koettu tuottavan lisäarvoa tutkimuskysymysten kannalta.

5 TUTKIMUSTULOKSET

Tässä luvussa esitetään tutkimuksen päätulokset. Tutkimustulosten käsittely jakautuu tutkimuskysymysten mukaisesti kahteen alalukuun. Ensimmäisessä alaluvussa tarkastellaan ExtremeRunin osallistujaprofiilia vastaajien sosiodemografisiin taustatietoihin ja liikuntatottumuksiin perustuen. Toisessa alaluvussa tarkastellaan toista tutkimuskysymystä eli syitä sille, miksi tapahtumaan osallistutaan. Osallistumisen motiivien lisäksi tarkastellaan osallistumisen useutta ja kenen kanssa tapahtumaan osallistutaan.

5.1 ExtremeRun osallistujaprofiili

5.1.1 Sosiodemografiset taustatiedot

Kyselylomakkeen ensimmäisessä osiossa kysyttiin vastaajien sosiodemografisia taustatietoja eli niin kutsuttuja selittäviä muuttujia, joiden suhteen tutkittavaa ominaisuutta tarkastellaan (Valli 2010). Tässä tutkimuksessa analysoitavia muuttujia olivat vastaajien sukupuoli, ikä, asuinmaakunta, asumismuoto, sosioekonominen asema ja henkilökohtaiset bruttotulot. Vastaajien ikää kysyttiin avoimella kentällä, mutta vastaajat luokiteltiin analyysivaiheessa neljään ikäluokkaan: 18–29-vuotiaat, 30–39-vuotiaat, 40–49-vuotiaat ja yli 50-vuotiaat.

Vastaajista oli 77 prosenttia naisia ja 23 prosenttia miehiä (taulukko 1). Sukupuolijakoa vastaava tulos on linjassa tapahtumajärjestäjän ilmoittaman osallistujaprofiilin kanssa, jonka mukaan myös vuonna 2018 kaikista osallistujista oli enemmistö (65 %) naisia. Toisin sanoen naisten osuus ei vaikuttaisi selittyvän esimerkiksi naisten miehiä suuremmalla vastausinnostuksella. Vastaajien epätasaisen sukupuolijakauman voi kuitenkin olettaa heikentävän sukupuolten välisten yhtäläisyyksien ja erojen tarkastelun validiteettia.

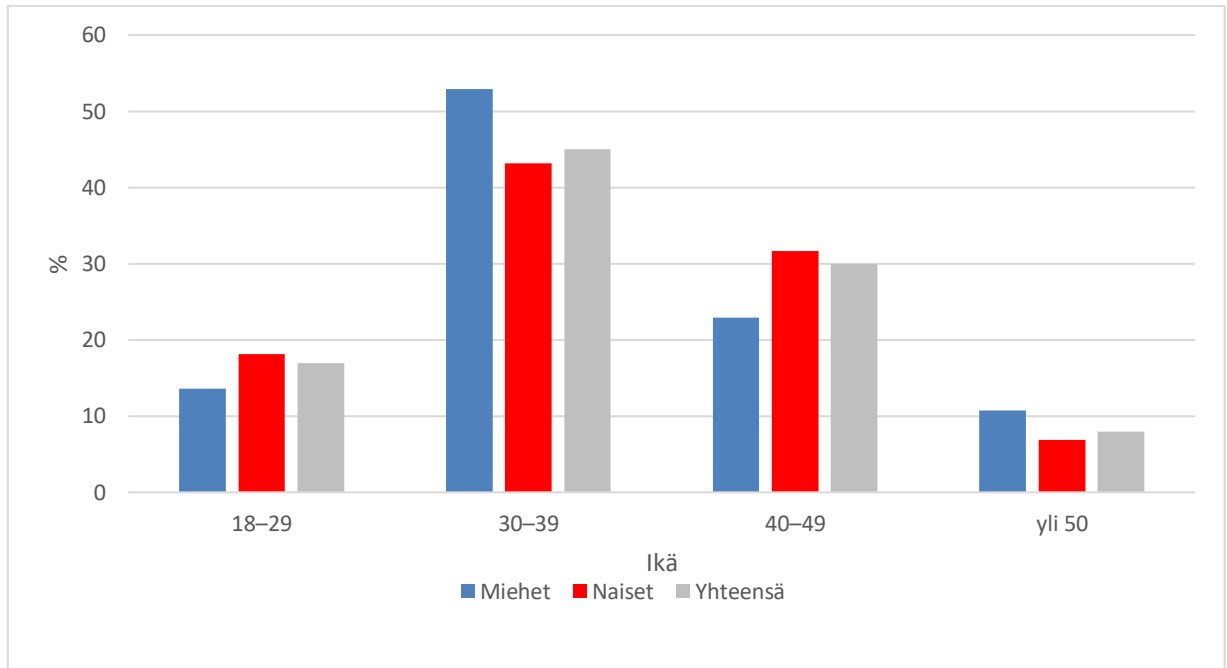
Lähes puolet (45 %) vastaajista oli 30–39-vuotiaita. Toiseksi suurin ikäluokka oli 40–49-vuotiaat, joita oli 30 prosenttia ja kolmanneksi eniten oli alle 30-vuotiaita (17 %). Vastaajien keski-ikä oli 37-vuotta. Osallistujia oli kaikista Suomen maakunnista, mutta prosentuaalisesti

suurin osa vastaajista tuli Uudeltamaalta (32 %), Pohjois-Karjalasta (21 %), Kymenlaaksosta (10 %) ja Pohjois-Savosta (9 %). Vastaajien asuinmaakunnat painottuvat pitkälti sen mukaan, missä kaupungeissa tapahtuma järjestettiin kyseisenä vuonna (Espoo, Joensuu, Kouvola, Pori, Vantaa ja Tahko). Vastaajien asumismuodon tarkastelu osoitti, että yli puolet (53 %) vastaajista asui perheen kanssa, johon kuului keskimäärin 1–2 lasta. Noin neljännes (27 %) asui parisuhteessa tai avioliitossa ja 18 prosenttia yksin. (Taulukko 1.)

TAULUKKO 1. Vastaajien taustatiedot sukupuolen, iän ja asuinmuodon mukaan (n=603)

Muuttuja	Frekvenssi	%
Sukupuoli		
Nainen	471	77
Mies	144	23
Muu / en halua vastata	0	0
Ikä		
18–29	103	17
30–39	274	45
40–49	179	30
Yli 50	47	8
Asumismuoto		
Yksin asuva	108	18
Parisuhteessa tai avioliitossa asuva	163	27
Perheen kanssa asuva, samassa taloudessa asuvien lasten lukumäärä	320	53
Joku muu, mikä?	12	2

Sukupuolen yhteyttä ikäjakaumiin tutkittiin ristiintaulukoinnilla. Sukupuolten ikäjakaumat poikkesivat tilastollisesti merkitsevästi toisistaan ($X^2(3)=8,381$; $p=.039$). Sukupuolten välinen ero näkyi etenkin ääripäissä siten, että naisia oli enemmän nuorimmassa ikäluokassa ja miehiä vanhimmassa. Naisista 18 prosenttia oli alle 30-vuotiaita ja miehistä 14 prosenttia. Miehistä 11 prosenttia oli yli 50-vuotiaita, kun taas naisista tähän luokkaan kuului seitsemän prosenttia. (Kuvio 3.)

KUVIO 3. Vastaajien ikäjakauma sukupuolen mukaan (n=603)

Vastaajien sosiodemografisia taustatekijöitä selvitettiin sukupuolen, iän ja asuinmuodon lisäksi kysymällä heidän koulutustasonsa, ammattiasemansa ja henkilökohtaiset bruttotulonsa vuodessa. Suurimmalla osalla vastaajista korkein suoritettu tutkinto oli ammatillinen koulutus (38 %) tai alempi korkeakoulututkinto (34 %). Vastaajista 19 prosenttia omasi ylemmän korkeakoulututkinnon. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita oli enemmän miehissä (43 %), kuin naisissa (36 %). Alemman korkeakoulututkinnon suorittaneiden kohdalle tilanne oli päinvastainen, sillä naisista 35 prosenttia ja miehistä 27 prosenttia oli suorittanut kyseisen tutkinnon. Koulutustaso ei kuitenkaan vaihdellut tilastollisesti merkittävästi sukupuolten välillä. Sosioekonomiselta asemaltaan yli puolet vastaajista (53 %) oli työntekijöitä. Alempia toimihenkilöitä oli 15 prosentti ja ylempiä 14 prosenttia. (Taulukko 2.)

Vastaajista lähes puolella (44 %) vuotuiset bruttotulot olivat 25 000–39 000 euroa. Vastaajien tulotaso vastasi näin ollen melko hyvin suomalaisten keskimääräisiä tuloja. Suomalaisista 36 prosenttia kuului vuonna 2018 tuloluokkaan 20 000–39 999. Keskimääräiset bruttotulot olivat suomalaisilla noin 30 400 euroa. (Tilastokeskus 2020b.) Bruttotulojen luokittelu olisi kuitenkin voinut olla pätevämpää tehdä 10 000 euron luokissa, etenkin alemmissa tuloluokissa. Nyt tuloluokka 25 000–39 000 euroa oli suhteellisen laaja ja siihen osui suuri prosenttiosuus.

Henkilökohtaisilla bruttotuloilla ja sukupuolella oli tilastollisesti merkitsevä yhteys ($X^2(7)=62,214$; $p=.000$), siten että ylemmissä tuloluokissa oli enemmän miehiä. Miehistä 58 prosentilla oli henkilökohtaiset bruttotulot vuodessa yli 40 000 euroa, kun taas naisilla osuus oli 25 prosenttia. Myös koko väestöä tarkasteltaessa ovat miesten keskimääräiset bruttotulot naisten tuloja suuremmat (Tilastokeskus 2020b). (Taulukko 2.)

TAULUKKO 2. Vastaajien taustatiedot koulutuksen, sosioekonomisen aseman ja tulojen mukaan (n=603)

Muuttuja	Frekvenssi	%
Koulutus (korkein suoritettu tutkinto)		
Peruskoulu tai kansakoulu	9	2
Lukio tai ylioppilas	51	9
Ammatillinen koulutus	226	38
Alempi korkeakoulututkinto	202	34
Ylempi korkeakoulututkinto	113	19
Joku muu, mikä?	2	0,3
Sosioekonominen asema		
Opiskelija	26	4
Työntekijä	320	53
Ylempi toimihenkilö	86	14
Alempi toimihenkilö	91	15
Yrittäjä	43	7
Kotiäiti / -isä	13	2
Työtön	8	1
Eläkeläinen	6	1
Muu, mikä?	10	2
Henkilökohtaiset bruttotulot vuodessa		
Alle 5000 €	26	4
5 000 - 9 999 €	6	1
10 000 - 24 999 €	78	13
25 000 - 39 999 €	268	44
40 000 - 59 999 €	141	23
60 000 - 79 999 €	36	6
yli 80 000 €	19	3
En osaa / en halua sanoa	29	5

5.1.2 Liikuntatottumukset

Liikuntataustaa selvitettiin kysymällä, kuinka usein vastaajat harrastivat vapaa-ajan liikuntaa vähintään 30 minuuttia siten, että ainakin lievästi hengästyy ja hikoilee. Vastaajat osoittautuivat liikunnallisesti aktiivisiksi. Yli kolmannes (36 %) harrasti vapaa-ajan liikuntaa 4–6 kertaa viikossa ja yhtä moni (36 %) 2–3-kertaa viikossa. Päivittäin liikuntaa harrastavia oli kymmenen prosenttia vastaajista ja seitsemän prosenttia vastaajista ei harrasta lainkaan säännöllistä liikuntaa. Vapaa-ajan liikunnan harrastuskerroilla ja sukupuolella ei ollut tilastollisesti merkitsevää yhteyttä. (Taulukko 3.)

Fyysisen aktiivisuuden lisäksi vastaajia pyydettiin arvioimaan itseään liikunnan harrastajina ja valitsemaan seitsemästä liikkujatyypistä itseään parhaiten kuvaavat vaihtoehdot. Tulosten vertailukelpoisuuden mahdollistamiseksi vastaukset luokiteltiin ennen analysointia uudelleen siten, että jokainen vastaaja luokiteltiin samaistuvan ainoastaan yhteen liikkujatyypin. Jos vastaaja oli valinnut useamman vaihtoehdon, tapahtui luokittelu niin sanotusti asteikolla korkeimman liikkujatyypin mukaan. Asteikon ylin liikkujatyypin oli kilpaurheilija ja alhaisin liikunnallisesti passiivinen.

Edellä mainittujen toimintojen jälkeen kyselyyn vastanneista kolmannes (33 %) mielsi itsensä kuntoliikkujaksi eli henkilöksi, joka liikkuu pääasiassa ylläpitääkseen omaan kuntoaan ja suorituskykyään. Toiseksi eniten vastaajissa oli kuntourheilijoita (31 %). Terveysliikkujia, sekä arki- ja hyötyliikkujia oli molempia 14 prosenttia. Sukupuolen ja liikkujatyypin välillä oli tilastollisesti merkitsevä yhteys ($X^2(5)=26,638$; $p=.000$) siten, että miehissä oli enemmän kilpaurheilijoita ja naisissa arki- ja hyötyliikkujia. (Taulukko 3.) Koko väestöön verrattuna vastaajat olivat hyvinkin urheilullisia. Kansallisessa liikuntatutkimuksessa (SLU 2010, 13) yleisin liikkujatyypin suomalaisen aikuisväestön keskuudessa oli myös kuntoliikkuja (38 %), mutta kuntourheilijaksi itsensä mieltäviä oli selkeästi vähemmän (19 %). Kyselyyn vastanneet eivät kuitenkaan osoittautuneet aivan yhtä urheilullisiksi, kuin suunnistustapahtumien osallistujat, joista peräti 51 prosentti mieltää itsensä kuntourheilijaksi ja 15 prosenttia kilpaurheilijaksi. (Takalo 2015, 84.)

TAULUKKO 3. Vastaajien vapaa-ajan liikunta ja oma liikuntaluokittelu (n=603)

Muuttuja	Frekvenssi	%
Vapaa-ajan liikunta		
Päivittäin	59	10
4–6 kertaa viikossa	215	36
2–3 kertaa viikossa	218	36
Kerran viikossa	46	8
2–3 kertaa kuukaudessa	26	4
En harrasta säännöllisesti	39	7
Vastaajan oma liikuntaluokittelu		
Kilpaurheilija	15	3
Kuntourheilija	189	31
Kuntoliikkuja	200	33
Terveysliikkuja	84	14
Arki- ja hyötyliikkuja	83	14
Satunnaisliikkuja	29	5
Liikunnallisesti passiivinen	3	0.5

Vapaa-ajan liikunta-aktiivisuuden lisäksi vastaajia pyydettiin määrittelemään 1–3 eniten harrastamaansa liikuntamuotoa. Kuten taulukossa 4 on esitetty, suosituimpia liikuntamuotoja vastaajien keskuudessa olivat kävely (56 %), juoksu (46 %), kuntosali- ja voimaharjoittelu (44 %), sekä pyöräily (38 %). Aineiston perusteella vastaajat harrastavat monipuolisesti kestävyysliikuntaa. Lajien painotus on hyvin samankaltainen Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen aikuisväestön liikunnan harrastamista selvittäneen tutkimusraportin kanssa. Raportin mukaan aikuisväestön harrastetuimmat lajit, vähintään kerran viikossa, olivat kävely, kuntosaliharjoittelu, pyöräily, voimistelu ja juoksulenkkeily. (Mononen ym. 2019.)

Enemmistö vastaajista harrastaa liikuntaa useimmiten yksin (58 %). Vastaajissa oli myös sellaisia, jotka liikkuvat mieluusti seurassa eli ystävien (15 %), joukkueen/muun organisoidun ryhmän (11 %) tai puolison (10 %) kanssa. (Taulukko 4.) Myös liikkumisen konteksti on hyvin linjassa Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen aikuisväestöä koskettaneen tutkimuksen kanssa. Koko aikuisväestöstä 66 prosenttia harrastaa liikuntaa omatoimisesti yksin. Muita suosittuja tapoja oli harrastaa liikuntaa omatoimisesti kaveriporukassa (34 %). (Mononen ym. 2019.)

TAULUKKO 4. Liikuntamuodot ja kenen kanssa liikkuu (n=595)

Muuttuja	Frekvenssi	%
Liikuntamuodot		
Kävely, sauvakävely	339	56
Hölkä, juoksu	277	46
Pyöräily	228	38
Uinti, muu vesiliikunta	71	12
Pallo- ja mailapelit	90	15
Kuntosali- ja voimaharjoittelu	266	44
Voimistelu, tanssi	46	8
Muu ryhmäliikunta	95	16
Rullaluistelu, luistelu	13	2
Hiihtolajit ja laskettelu	61	10
Joku muu, mikä	89	15
Harrastan liikuntaa useimmiten		
Yksin	347	58
Puolison kanssa	61	10
Ystävän/ystävien kanssa	91	15
Työkaverin /työyhteisön kanssa	3	0.5
Perheen kanssa	21	4
Joukkueen tai muun organisoidun ryhmän kanssa	64	11
Jonkun muun kanssa	8	1

Niille vastaajille (n=277), jotka valitsivat juoksun kolmen eniten harrastamansa liikuntamuodon joukkoon, esitettiin tarkentavia kysymyksiä juoksu-harrastukseen liittyen. Enemmistö juoksu-aiheisiin kysymyksiin vastanneista harrasti juoksua vähintään 2–3 kertaa viikossa. Kerran viikossa tai vielä epäsäännöllisemmin juoksua harrasti 44 prosenttia vastaajista. Suhteutettuna kyselyn kaikkiin vastaajiin (n=603) oli juoksun aktiivisia harrastajia eli juoksua vähintään 2–3 kertaa viikossa harrastavia, 24 prosenttia. Vastaajien voi myös katsoa olleen melko tottuneita juoksijoita, sillä kaksi kolmasosaa oli harrastanut juoksua vähintään kolmen vuoden ajan. Alle vuoden juoksua harrastaneita oli seitsemän prosenttia. Juoksu-harrastuksen useudella tai kestolla ja sukupuolella ei ollut tilastollisesti merkitsevää yhteyttä. (Taulukko 5.)

TAULUKKO 5. Vastaajien juoksuharrastus

Muuttuja	Frekvenssi	%
Juoksuharrastuksen useus (n=277)		
Päivittäin	2	1
4–6 kertaa viikossa	19	7
2–3 kertaa viikossa	135	49
Kerran viikossa	67	24
2–3 kertaa kuukaudessa	29	11
En harrasta juoksua tai juoksulenkeilyä säännöllisesti	25	9
Juoksuharrastuksen kesto (n=253)		
Alle vuoden	17	7
1–2 vuotta	45	18
3–4 vuotta	51	20
5–10 vuotta	70	28
Yli 10 vuoden ajan	70	28

Vastaajien liikuntatottumuksia selvitettiin myös kysymällä, kuinka tyypillistä heille oli osallistua ExtremeRunin lisäksi muihin juoksutapahtumiin. Selkeä enemmistö (79 %) vastaajista ei ollut osallistunut aikaisemmin vastaavaan estejuoksutapahtumaan. Vastaajista 21 prosenttia oli osallistunut aikaisemmin toiseen estejuoksutapahtumaan. Heistä aktiivisimmat olivat osallistuneet kymmenen kertaa muihin tapahtumiin. Keskimäärin muihin estejuoksutapahtumiin oli osallistuttu kaksi kertaa. (Taulukko 6.)

Osallistumista muihin juoksutapahtumiin kysyttiin vuosien 2018–2019 osalta. Kysymyksessä sai valita useamman, kuin yhden vaihtoehdon. Suosituin juoksutapahtuma oli 10 kilometriä, johon oli osallistunut 15 prosenttia vastaajista. Toiseksi eniten oli osallistuttu puolimaratonille (8 %) ja kolmanneksi eniten viiden kilometrin juoksutapahtumiin (7 %). Polkujuoksutapahtumiin osallistuneiden osuus oli edellisten kanssa hyvin samoissa lukemissa (6 %). Tämän kysymyksen kohdalla tulee tuloksiin suhtautua varauksella. Vastaajista suurin osa (70 %) ilmoitti, ettei ole mainittujen vuosien aikana osallistunut yhteenkään vaihtoehtojen juoksutapahtumista. Tuloksen edellytyksenä on, että vastaaja oli ymmärtänyt vaihtoehdon oikein. Vaihtoehdon muotoilun takia vastaaja on voinut myös ajatella sen tarkoittavan, ettei ole ikinä osallistunut mainittuihin juoksutapahtumiin. Toisaalta olisi melko yllättävä tulos jos 70

prosenttia vastaajista ei olisi osallistunut yhteenkään mainituista tapahtumista koko elämänsä aikana. (Taulukko 6.)

TAULUKKO 6. Osallistuminen muihin juoksutapahtumiin (n=603)

Muuttuja	Frekvenssi	%
Johonkin toiseen estejuoksutapahtumaan osallistuminen		
Kyllä	124	21
Ei	479	79
Muut juoksutapahtumat (vuosien 2018-2019 aikana)		
5 km	40	7
10 km	92	15
Puolimaraton	50	8
Maraton	8	1
Polkujuoksu	33	6
Joku muu, mikä?	32	5
En ole osallistunut aikaisemmin yhteenkään juoksutapahtumaan	420	70

5.2 Tapahtumaan osallistuminen ja osallistumisen motiivit

5.2.1 ExtremeRuniin osallistuminen

Taulukossa 7 on esitelty tarkentavia tietoja vastaajien ExtremeRun -tapahtumaan osallistumiseen liittyen. Kyselyyn vastanneista 91 prosenttia osallistui tapahtumassa hupisarjaan ja yhdeksän prosenttia kilpasarjaan. Sukupuolella ja sarjalla oli tilastollisesti erittäin merkitsevä yhteys ($X^2(1)=29,564$; $p=.000$). Miehistä 21 prosenttia osallistui kilpasarjaan ja naisista kuusi prosenttia. Vastaajista pieni enemmistö (52 %) osallistui ExtremeRuniin ensimmäistä kertaa ja hieman alle puolet (48 %) oli osallistunut tapahtumaan aikaisemmin. Aktiivisin vastaaja oli osallistunut ExtremeRuniin jo 15 kertaa. Tapahtumaan oli osallistuttu keskimäärin kolme kertaa. OCR-tapahtumiin osallistumisen on todettu olevan toistuvaa (Sands 2014). Vain harva (7 %) osallistui tapahtumaan yksin. Suurin osa vastaajista osallistui tapahtumaan joko ystävän/ystävien (50 %) tai työkaverin/työyhteisön (21 %) kanssa.

TAULUKKO 7. Osallistuminen ExtremeRuniin (n=603)

Muuttuja	Frekvenssi	%
Sarja		
Kilpasarja	55	9
Hupisarja	548	91
Aikaisempi osallistuminen		
Kyllä	288	48
Ei	315	52
Kenen kanssa osallistui		
Yksin	40	7
Puolison kanssa	39	7
Ystävä / ystävien kanssa	299	50
Työkaverin / työyhteisön kanssa	127	21
Perheen kanssa	50	8
Joukkueen tai muun organisoidun ryhmän kanssa	24	4
Jonkun muun kanssa, kenen?	24	4

5.2.2 Osallistumisen motiivit

Tapahtumaan osallistumisen motiiveja arvioitiin 5-portaisella Likert-asteikolla (1=ei lainkaan merkitystä, 2=ei juurikaan merkitystä, 3=jossain määrin merkitystä, 4=melko paljon merkitystä, 5=erittäin paljon merkitystä). Vastaajien tuli valita, kuinka paljon merkitystä eri tekijöillä oli tapahtumaan osallistumisen kannalta. Taulukossa 8 on esitetty eri osallistumismotiiveja mittaavien muuttujien keskiarvot ja keskihajonnat kyselylomakkeen laatimisen yhteydessä luotujen motiiviluokkien mukaan.

Muuttujien mediaan vaihteli 1–5 välillä. Myös keskiarvot vaihtelivat jonkin verran. Muuttujien ”Osallistuminen lisäsi muiden arvostusta minua kohtaan”, ”Halusin tavata uusia ihmisiä”, sekä ”Osallistuminen oli osa painonpudotusta/painonhallintaa” keskiarvo oli alle kaksi eli näillä muuttujilla ei ollut oikeastaan lainkaan merkitystä vastaajille. Keskimääräisesti suurin merkitys oli tapahtumaelämyksen alle kuuluvilla muuttujilla, joiden keskiarvo vaihteli 3,5–4,67 välillä. Myös ajanvietto ystävien/tuttavien/puolison tai perheen kanssa koettiin hyvin

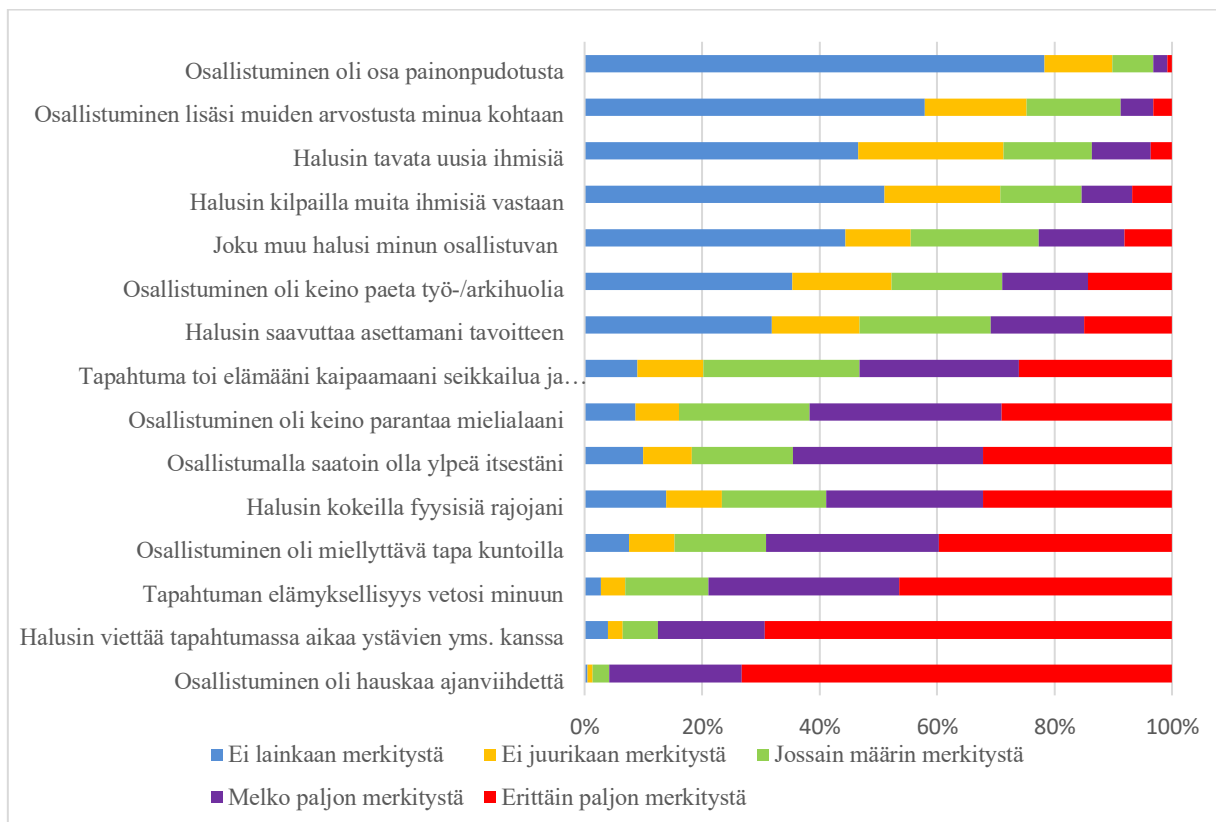
merkittäväksi motivaatiotekijäksi osallistua tapahtumaan (ka. 4,46). Muuttujan keskihajonnalla kuvataan mielipiteiden vaihtelua keskiarvon molemmin puolin. Keskihajonnassa ei ollut merkittäviä eroja. Vähiten mielipiteitä jakoi tapahtumaelämyksen alle kuuluvat muuttajat, joiden keskihajonta vaihteli 0,61–1,24 välillä. Eniten mielipiteitä jakoivat puolestaan muuttajat ”*halusin saavuttaa asettamani tavoitteen*” ja ”*osallistuminen oli keino paeta työ-/arkihuolia*”. (Taulukko 8.)

TAULUKKO 8. Vastaajien tapahtumaan osallistumisen motiivit motiiviluokittain (n=603)

Muuttuja	Keskiarvo	Keskihajonta
Sosiaaliset motivaatiotekijät		
Halusin tavata uusia ihmisiä	1,99	1,16
Halusin viettää tapahtumassa aikaa ystävien/tuttavien/puolison/perheen kanssa	4,46	1,00
Joku muu halusi minun osallistuvan	2,31	1,37
Osallistuminen lisäsi muiden arvostusta minua kohtaan	1,79	1,10
Fyysiset motivaatiotekijät		
Osallistuminen oli osa painonpudotusta/painonhallintaa	1,36	0,78
Osallistuminen oli miellyttävä tapa kuntoilla	3,86	1,24
Halusin kokeilla fyysisiä rajojani	3,54	1,39
Psyykkiset motivaatiotekijät		
Osallistuminen oli keino paeta työ-/arkihuolia	2,56	1,45
Osallistuminen oli keino parantaa mielialaani	3,66	1,21
Osallistumalla saatoin olla ylpeä itsestäni	3,68	1,27
Suorituskeskeisyys		
Halusin kilpailla muita ihmisiä vastaan	2,00	1,27
Halusin saavuttaa asettamani tavoitteen	2,67	1,44
Tapahtumaelämys		
Osallistuminen oli hauskaa ajanviihdettä	4,67	0,62
Tapahtuman elämyksellisyys vetosi minuun	4,16	1,00
Tapahtuma toi elämäni kaipaamani seikkailua ja jännitystä	3,50	1,24

Vastaajista 78 prosenttia koki, että muuttujalla ”*Osallistuminen oli hauskaa ajanviihdettä*” oli erittäin paljon merkitystä ExtremeRuniin osallistumisen kannalta. Yksikään vastaajista ei kokenut, että muuttajalla ei olisi ollut lainkaan merkitystä. Ajanvieton ystävien, tuttavien, puolison tai perheen kanssa, koki erittäin merkittäväksi motiiviksi 69 prosenttia vastaajista. Muut sosiaalisuus -motiiviluokan muuttajat olivat enemmistölle vastaajista täysin

merkityksettömiä. Vastaajia ei siten vaikuta motivoineen ulkopuolelta tuleva sosiaalinen paine. Tapahtuman elämyksellisyydellä oli puolestaan erittäin paljon merkitystä 46 prosentille vastaajista. Tapahtumaelämyksen ja tietyn henkilön tai henkilöiden kanssa vietetyn ajan lisäksi oli viiden merkityksellisimmän motiivin joukossa myös fyysisiä motiiveja. Fyysisyyteen yhdistyvistä väittämistä ”Osallistuminen oli miellyttävä tapa kuntoilla” oli erittäin merkityksellinen 40 prosentille vastaajista ja ”Halusin kokeilla fyysisiä rajojani” puolestaan 32 prosentille vastaajista. (Kuvio 4.)

KUVIO 4. Vastausten prosenttiosuudet tapahtumaan osallistumisen motiiveista (n=603).

Sukupuolten välillä ei ollut suuria eroja tapahtumaan osallistumisen motiiveissa. Molemmilla sukupuolilla oli korkeimmat keskiarvot muuttujilla ”Osallistuminen oli hauskaa ajanviihdettä”, ”Halusin viettää tapahtumissa aikaa ystävien, tuttavien, puolison tai perheen kanssa”, sekä ”Tapahtuman elämyksellisyys vetosi minuun”. Vähiten merkitystä oli molemmilla sukupuolilla muuttujalla ”Osallistuminen oli osa painonpudotusta/painonhallintaa”. Kuuden muuttujan ja sukupuolen väliltä löytyi kuitenkin

tilastollisesti merkitsevä yhteys. Naiset arvioivat tietyn henkilön tai henkilöiden kanssa vietetyn ajan ($t=2,865$; $p=.005$) ja tapahtuman elämyksellisyyden ($t=3,782$; $p=.000$) tilastollisesti merkitsevämmäksi motiiviksi, kuin miehet. Naiset olivat myös tilastollisesti merkitsevästi seikkailun ja jännityksen hakuisempia ($t=2,589$; $p=.010$). Miehet olivat puolestaan tilastollisesti merkitsevästi motivoituneempia muita vastaan kilpailemisesta ($t=-4,845$; $p=.000$), vaikka tapahtumaan osallistumisen kannalta kyseessä ei ollut kovinkaan merkittävä motiivitekijä. Korkeimman keskiarvon molemmilla sukupuolilla saanut muuttuja ”*Osallistuminen oli hauskaa ajanviihdettä*” oli naisilla tilastollisesti merkitsevempi motiivi, kuin miehillä ($t=2,576$; $p=.005$). (Taulukko 9.)

TAULUKKO 9. Tapahtumaan osallistumisen motiivit sukupuolen mukaan

Muuttuja	Naiset, ka.	Miehet, ka.	p-arvo
Halusin tavata uusia ihmisiä	1,93	2,21	.013
Halusin viettää tapahtumassa aikaa ystävien/tuttavien/puolison/ perheen kanssa	4,53	4,22	.005
Joku muu halusi minun osallistuvan	2,33	2,24	.519
Osallistuminen lisäsi muiden arvostusta minua kohtaan	1,75	1,92	.100
Osallistuminen oli osa painonpudotusta/painonhallintaa	1,32	1,47	.089
Osallistuminen oli miellyttävä tapa kuntoilla	3,89	3,74	.204
Halusin kokeilla fyysisiä rajojani	3,58	3,40	.181
Osallistuminen oli keino paeta työ-/arkihuolia	2,59	2,42	.238
Osallistuminen oli keino parantaa mielialaani	3,70	3,54	.163
Osallistumalla saatoin olla ylpeä itsestäni	3,76	3,44	.010
Halusin kilpailla muita ihmisiä vastaan	1,87	2,45	.000
Halusin saavuttaa asettamani tavoitteen	2,61	2,86	.071
Osallistuminen oli hauskaa ajanviihdettä	4,71	4,54	.012
Tapahtuman elämyksellisyys vetosi minuun	4,23	3,87	.000
Tapahtuma toi elämäni kaipaamani seikkailua ja jännitystä	3,57	3,26	.010

Osallistujien motiiveja vertailtiin sukupuolen lisäksi ikäluokkien mukaan. Vertailussa hyödynnettiin Kruskal-Wallis testiä. Osallistumisen motiivien keskiarvot vaihtelivat ikäluokittain. Suurimmat keskiarvojen väliset vaihtelut olivat muuttujilla ”*Osallistumalla saatoin olla ylpeä itsestäni*” ja ”*Halusin saavuttaa asettamani tavoitteen*”. Tilastollisesti merkitseviä keskiarvoeroja oli viiden muuttujan kohdalla. Ikäluokkien tarkempi parittainen vertailu (Bonferroni-korjauksella) osoitti, että muuttuja ”*Halusin tavata uusia ihmisiä*” koettiin kaikissa vanhemmissa ikäluokissa tilastollisesti merkittävämmäksi motiiviksi, kuin 18–29-

vuotiaiden keskuudessa ($p=.006-.019$). Muuttujalla ”*Joku muu halusi minun osallistuvan*” oli tilastollisesti vähemmän merkitystä 40–49-vuotiaille, kuin 30–39-vuotiaille ($p=.0001$) ja 18–29-vuotiaille ($p=.013$). Muuttujan ”*Halusin saavuttaa asettamani tavoitteen*” kohdalla tilastollisesti merkitsevä ero oli ikäluokkien 40–49 ja yli 50 ($p=.021$), sekä 40–49 ja 30–39 ($p=.035$) välillä. (Taulukko 10.)

TAULUKKO 10. Tapahtumaan osallistumisen motiivit ikäluokan mukaan

Muuttuja	18–29 ka.	30–39 ka.	40–49 ka.	yli 50 ka.	p-arvo
Halusin tavata uusia ihmisiä	1,61	2,07	2,04	2,21	.003
Ajanvietto ystävien/tuttavien/perheen/puolison kanssa	4,50	4,47	4,49	4,26	.574
Joku muu halusi minun osallistuvan	2,47	2,46	2,00	2,26	.001
Muiden arvostus	1,59	1,90	1,65	2,10	.006
Painonpudotus / painonhallinta	1,24	1,43	1,26	1,57	.030
Osallistuminen oli miellyttävä tapa kuntoilla	4,11	3,77	3,78	4,15	.054
Halusin kokeilla fyysisiä rajojani	3,50	3,57	3,49	3,64	.919
Osallistuminen oli keino paeta työ-/arkihuolia	2,29	2,68	2,56	2,38	.077
Osallistuminen oli keino parantaa mielialaani	3,57	3,74	3,64	3,49	.572
Osallistumalla saatoin olla ylpeä itsestäni	3,66	3,70	2,64	3,81	.907
Halusin kilpailla muita ihmisiä vastaan	1,96	2,16	1,83	1,83	.055
Halusin saavuttaa asettamani tavoitteen	2,49	1,82	2,44	3,13	.002
Osallistuminen oli hauskaa ajanviihdettä	4,68	4,70	4,65	4,55	.609
Tapahtuman elämyksellisyys vetosi minuun	4,11	4,22	4,06	4,20	.243
Seikkailu ja jännitys	3,49	2,59	3,43	3,30	.418

5.2.3 Osallistumisen motiiveihin liittyvät avoimet vastaukset

Vastaajat saivat halutessaan kertoa vielä omin sanoin, miksi he osallistuivat ExtremeRun estejuoksutapahtumaan vuonna 2019. Avoimia vastauksia tuli 123 kappaletta. Vastauksissa toistui hyvin selkeästi neljä teemaa: tapahtumaformaatin vetovoima, yhteinen ajanvietto, perinteet ja tapahtuman liikunnallisuus. Esiin nousseet teemat olivat yhteydessä tutkimuksen teoriataustaan sekä taulukossa 8 esitettyihin ja kyselylomakkeessa käytettyihin motiiviluokkiin. Taulukossa 11 on kvantifioitu vastauksissa esiintyneiden eri teemoihin liittyvien mainintojen lukumäärät.

TAULUKKO 11. Vastaaajien mainintojen lukumäärät tapahtumaan osallistumisen motiiveja koskettavassa avoimessa kysymyksessä (n=123)

	n
Tapahtumaformaatti	56
Yhteinen ajanvietto	50
Perinteet	25
Tapahtuman liikunnallisuus	12

Avoimista vastauksista esiin nousseista teemoista **perinne** oli sellainen, jolle ei löydy teoriataustaa aikaisemmista tutkimuksista, mutta tässä yhteydessä sen merkitys korostui. ExtremeRunista oli muodostettu yhteinen perinne perheenjäsenten, ystävien tai työporukan kanssa. Perinne tarkoitti myös perinnettä kiertää vuosittain erilaisia estejuoksutapahtumia, joiden joukkoon ExtremeRun kuuluu.

”Itse olen osallistunut Tahkon kisaan koska se on kauden ensimmäinen kilpailu. Kesällä kierrän sitten isompia tapahtumia (Tough Viking, Toughest).”

”Koska se on meidän kaveriporukassa jokavuotinen traditio, että vähintään yhdessä ExtremeRunissa käydään joka vuosi.”

”Seitsemäs vuosi osallistumista, 1–3 eri paikkakuntaa vuodessa.”

Tapahtumaformaatti ja sen vetovoima oli yleisin aihepiiri avoimissa vastauksissa (taulukko 11). Tapahtumaformaattilla viitattiin ensinnäkin OCR-tapahtumien keskeiseen elementtiin eli ylitettäviin esteisiin. Lisäksi tapahtumaformaatin vetovoima liittyi ExtremeRunille ominaiseen hupisarjaan ja yleiseen hauskanpitoon. Tapahtuman ilmapiiri koettiin rennoksi ja monelle tapahtuman yhteydessä järjestettävät iltajuhlat olivat yhtä tärkeä, ellei tärkeämpi osallistumisen syy kuin päivällä järjestettävä varsinainen juoksutapahtuma.

”Tapahtuman formaatti oli kiinnostava, sillä halusin päästä ylittämään esteitä radalle. Vastaavaa ei pääse tekemään muutoin.”

”Hupisarjan takia. Esteet oli mahtavia, vaikka niitä toivoi olevan enemmän! Lisää näitä!”

” Kumppanin ja ystäväpariskunnan kanssa sovittu hupi. Pukeutuminen samanlaisiin hupiasuihin oli tärkeä osa tapahtumaa.”

Vastauksissa yhdistyi usein useampi teema. Esimerkiksi **tapahtuman liikunnallisuus** oli tärkeä syy osallistua tapahtumaan, mutta fyysistä suoritusta ei haluttu ottaa liian tosissaan veren maku suussa. Liikunta haluttiin yhdistää usein juuri hauskanpitoon, jonka sivutuotteena päästään niin ikään haastamaan omaa suorituskykyä.

”Tällainen hupiliikunta on aina mukavampaa kuin ns. verenmaku suussa meneminen. Tapahtuma oli hauska, viihdyttävä ja ennen kaikkea hemmetin hyvin järjestetty!”

”Osallistuin kun koin tämän omakseni. Juuri sopivasti liikuntaa, mutta vähän hulluttelua.”

Yhteinen ajanvietto perheenjäsenten, ystävien tai työyhteisön kanssa sai avointen vastausten teemoista toiseksi eniten mainintoja. Yhteinen ajanvietto oli myös sellainen teema, joka ei esiintynyt aineistossa yksittäisenä aihepiirinä, vaan useimmiten se yhdistyi johonkin toiseen teemaan. Esimerkiksi seuraavissa vastauksissa, yhdistyivät sekä tapahtumaformaatile ominainen hauskanpito, yhteinen ajanvietto että itsensä liikunnallinen haastaminen.

”Päätavoite oli viettää ihanan, pähkähullun ystäväporukkamme kanssa hauska ja huoleton viikonloppu (se onnistui!). Halusin myös nähdä, pystyykö keski-ikäinen, ylipainoinen sohva-peruna piiskaamaan itsestään irti vaadittavan tehon radan suorittamiseen, ja ylitin itseni olemalla itseäni lukuun ottamatta hyvinkin sporttisen porukkamme ainoa, joka läpäisi kaikki esteet.”

”Työporukka on hyvä ja työnantaja tuki osallistumista, sekä tällainen hupiliikunta on aina mukavampaa kuin ns. verenmaku suussa meneminen. Tapahtuma oli hauska, viihdyttävä ja ennen kaikkea hemmetin hyvin järjestetty!”

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tämän pro gradu -tutkielman tarkoituksena oli selvittää, millainen on ExtremeRun estejuoksutapahtuman osallistujaprofiili ja miksi tapahtumaan osallistutaan. Tutkimuksen kohdejoukkona olivat kaikki täysi-ikäiset henkilöt, jotka olivat osallistuneet ExtremeRuniin vuoden 2019 aikana. Seuraavaksi esitellään tutkimuskysymysten kannalta keskeisimmät tutkimustulokset ja niihin liittyvät johtopäätökset. Tulosten lisäksi pohditaan tutkimuksen toteutusta ja luotettavuutta sekä jatkotutkimusehdotuksia.

6.1 Keskeisimmät tutkimustulokset ja johtopäätökset

Tulosten perusteella ExtremeRunin osallistujaprofiili on selkeästi naispainotteinen. Tulokset eroavat aikaisemmista tutkimuksista, joiden mukaan OCR-tapahtumiin osallistuu enemmän miehiä (esim. Nikolova 2019; Rodriguez 2015). Samoin, Helsingissä jo muutaman vuoden ajan järjestettyyn Tough Vikingiin osallistuu tapahtuman tulosluettelon perusteella enemmän miehiä (66 %), kuin naisia (Tough Viking Helsinki 2019). Osallistujien sukupuolijakauma erottaa siis ExtremeRunin muista estejuoksutapahtumista.

ExtremeRunin ikäjakauma oli puolestaan hyvin samanlainen aikaisempien tutkimusten kanssa. Osallistujat olivat pääasiallisesti yli 30-vuotiaita. Sukupuolten välillä oli pieniä eroja ikäjakaumassa siten, että naisia oli enemmän nuorimmassa ikäluokassa (18–29-vuotiaat) ja miehiä taas yli 50-vuotiaissa. Ikäjakauma oli täysin identtinen Rodriguezin (2015) tutkimuksen kanssa, jossa suurin ikäluokka oli 30–39-vuotiaat. Tulokset poikkeavat osittain tutkimuksesta, jossa analysoitiin lähes 2000 Yhdysvalloissa vuosien 2010–2017 aikana järjestettyä OCR-tapahtumaa. Kyseisen tutkimuksen mukaan OCR-tapahtumiin osallistuu eniten 25–35-vuotiaita ja yli 40-vuotiaiden kohdalla osallistujamäärät tippuvat jyrkästi. (Nikolova 2019.) ExtremeRunin kohdalla ei voi sanoa osallistujamäärän putoavan jyrkästi yli 40-vuotiaiden kohdalla, sillä tulosten mukaan heitä oli yli kolmannes osallistujista. ExtremeRunin osallistujien ikäjakauma vastaa myös muiden kestävyysliikuntatapahtumien ominaispiirteitä. Osallistujien keski-ikä on todettu olevan neljänkymmenen lähettyvillä niin suunnistus- (Takala

2015, 119), kestävyysjuoksu- (Getz & Andersson 2010; Malchrowicz-Mosko ym. 2020), maastopyöräily kuin polkujuoksutapahtumissa (Getz & McConnell 2014).

Suurin osa osallistujista oli koulutukselliselta profiililtaan joko ammatillisen koulutuksen tai alemman korkeakoulututkinnon suorittaneita. Ammatilliselta asemaltaan enemmistö osallistujista oli työntekijöitä ja vajaa kolmannes työskenteli joko alempana- tai ylempänä toimihenkilönä. Myös Sands (2014) on todennut opinnäytetyössään, että verratessa perinteisiin juoksutapahtumiin, on OCR-tapahtumien osallistujilla korkein suoritettu tutkinto todennäköisimmin alempi korkeakoulututkinto. Tulotasoltaan osallistujat vastasivat keskivertosuomalaista. ExtremeRunin sosiodemografisiin taustamuuttujiin perustuva osallistujaprofiili poikkeaa perinteisistä juoksutapahtumista. Maratontapahtumien osallistujaprofiili on perinteisesti ollut noin 40-vuotias, korkeasti koulutettu ja korkean tulotason omaava mies (Borgers, Vos & Scheerder 2015; Lepistö 2020; Nilson ym. 2019).

ExtremeRunin voi tulosten perusteella todeta vetoavan liikunnallisesti aktiivisiin henkilöihin, sillä lähes puolet harrasti hengästyttävää liikuntaa vähintään neljä kertaa viikossa. Osallistujissa oli erilaisia liikkujatyyppejä, mutta huomattavaa oli kuntourheilijoiksi itsensä määrittelevien osuus (31 %), joka oli suuri verrattuna koko väestöön. Huomionarvoista on myös se, että vaikka ExtremeRun on pohjimmiltaan juoksutapahtuma, ei juoksun harrastaminen kuulunut kuin vajaalla puolella kolmen suosituimman vapaa-ajan liikuntamuodon joukkoon. Tuloksen voi päätellä viittaavaan siihen, ettei ExtremeRunia nähdä ensisijaisesti maratonien kaltaisena juoksutapahtumana, joka vaatisi pitkäaikaista harjoittelua.

OCR-tapahtumien yksi ominaispiirre on ollut se, että osallistujat saavat valita itse oman osallistumistapansa. Tapahtumiin on mahdollista tulla testaamaan omia fyysisiä ja henkisiä rajojaan tai vaihtoehtoisesti tapahtuma voi olla osallistujalle viihde-elementeistä nautintonsa ammentavaa sosiaalista hauskanpitoa. (Friman ym. 2017.) Erilaiset osallistumismotiivien variaatiot näkyivät myös ExtremeRun 2019 -tapahtumassa, mutta aikaisempien tutkimusten tapaan (ks. Buning & Walker 2016; Rodriguez 2015) erityisesti tapahtumakokemuksen ainutlaatuisuuteen, hauskanpitoon ja sosiaalisiin aspekteihin liittyvät motiivit korostuivat muita enemmän niin suljetuissa, kuin avoimissa motiivikysymyksissä. Aikaisemmista tutkimuksista

poiketen osallistumista motivoi vahvasti myös tapahtumasta muodostunut perinne. Osallistujista puolet oli osallistunut ExtremeRuniin aikaisemmin, mutta ainoastaan 20 prosenttia oli osallistunut johonkin toiseen estejuoksutapahtumaan. ExtremeRunin osallistujat vaikuttavat siten hyvin uskollisilta tapahtumakävijöiltä.

Osallistujat pitivät motiiviväittämiä ”Halusin viettää tapahtumassa aikaa ystävien/tuttavien/puolison tai perheen kanssa”, ”Osallistuminen oli hauskaa ajanviihdettä”, sekä, ”Tapahtuman elämyksellisyys vetosi minuun” keskimäärin tärkeimpinä syinä osallistua tapahtumaan. Neljä viidestä koki sen, että tapahtuma on hauskaa ajanviihdettä, erittäin merkittäväksi syyksi osallistumisen kannalta. Ajanvietto tiettyjen henkilöiden kanssa oli puolestaan erittäin merkitsevä motiivi noin 70 prosentille osallistujista. Lisäksi avoimissa vastauksissa korostui tapahtumaformaatin rento ja yhteisöllinen ilmapiiri. Monille tapahtuman yhteydessä järjestettävät iltajuhlat olivat yhtä tärkeä, ellei tärkeämpi osallistumisen syy kuin päivällä järjestettävä varsinainen juoksutapahtuma. Baumanin (2002, 237–238) esittelemä naulakkoyhteisöllisyys on siis esillä myös ExtremeRunissa. Osallistujat pukeutuvat hupiasuihin ripustaen normaalin itsensä ja ongelmansa karnevalistisen speaktaakkelin ajaksi naulakkoon, kunnes ilonpito loppuu ja on aika palata takaisin arjen yksitoikkoisuuteen.

Vaikka hauskanpito ja elämyksellisyys osoittautuivat osallistujien selkeimmiksi motiiveiksi, motivoi heitä merkittävästi myös tapahtuman liikunnallinen aspekti ja omien fyysisten rajojen testaaminen. Osallistujia ei kuitenkaan motivoinut juuri lainkaan muita vastaan kilpailu tai muilta saatu arvostus. Tässä kohtaa tulokset eroavat hiukan aikaisemmista tutkimuksista. Sillä oliko kyseessä perinteinen vai ei-perinteinen juoksutapahtuma, ei Buningin ja Walkerin (2016) tutkimuksessa ollut vaikutusta osallistujien kilpailuhenkisyyteen tai muilta saadun arvostuksen merkitykseen. Kruger ja Saayman (2013) ovat segmentoineet ultramaratontapahtuman osallistujia. Huomattavaa tutkimuksessa oli sosiaalisen kanssakäymiseen, arjesta pakenemiseen ja perheen kanssa vietettyyn aikaan liittyvien motiivien aikaisempia maratontutkimuksia suurempi painotus. Krugerin ja Saaymanin, (2013) ja tämän tutkimuksen tulokset osoittavat, kuinka tärkeää ymmärtää, että osallistujien motiivit ovat hyvin juoksulaji ja -tapahtumakohtaisia eli pienilläkin tapahtumavivahteilla voi olla suuri vaikutus.

ExtremeRunia ei voi tämän tutkimuksen perusteella täysin rinnastaa tunnetuimpiin OCR-tapahtumaformaatteihin. Monet vastaajat kommentoivat tapahtumajärjestäjälle suunnattujen kehitysehdotusten kohdalla sitä, kuinka tapahtuma ei ole enää yhtä haastava, kuin aikaisempina vuosina. Esimerkiksi vuonna 2011 Vantaalla oli ollut 16 kilometriä pitkä rata. Myös kilpasarjan mielekkyyden kerrottiin hiipuneen viime vuosien aikana, koska tapahtumasta oli poistettu kunnollinen ajanotto tai se oli muuten hoidettu huonosti. Näitä tekijöitä voi pitää varmasti osasyynä siihen, miksi tapahtumassa on enemmän naisia, vaikka aikaisempien tutkimusten mukaan OCR-tapahtumat vetoavat enemmän miehiin.

Tainion (2019) mukaan käsityksemme fyysisen aktiivisuuden merkityksestä 2000-luvun ihmiselle on vääristynyt. Vaikka modernin kilpaurheilun perinteet, ”*nopeammin, korkeammalle ja voimakkaammin*”, ovat yhä vahvasti mukana monien tavassa liikkua, on urheilu monille ainoastaan keino saavuttaa erilaisia esteettisiä elämyksiä. (Tainio 2019.) Naisille suunnatut juoksutapahtumat ovat olleet erittäin suosittuja siitä lähtien, kun Naisten Kymppi järjestettiin ensimmäisen kerran vuonna 1984. Suosiota on selitetty sillä, että tapahtumissa haastettiin ensimmäistä kertaa juuri moderniin kilpaurheilukulttuuriin kuuluneet oletukset ja toimintatavat, jotka määrittivät perinteisiä juoksutapahtumia. Naisten juoksutapahtumiin tultiin viihtymään, ei menestymään ja ensimmäistä kertaa juoksutapahtumissa saattoi nähdä perinteisten juoksuasujen sijasta naamiaisasuihin pukeutuneita juoksijoita. (Friman ym. 2017.)

Friman ym. (2017) näkevät erilaiset väri- ja estejuoksutapahtumat osana naisten juoksutapahtumiin liittyvää tapahtumaketjua, joka yhdistyy laajemmassa kuvassa vaihtoehtoisen fyysisen kulttuurin merkityksen kasvuun. Heidän tutkimuksensa nostaa esiin ajatuksen, jonka mukaan yksi liikuntakulttuurin edistämisen keino olisi luopua terveyden edistämisen ja liikunnan merkitysten korostamisesta. Hyötypuheen sijaan olisi tarkoituksenmukaisempaa siirtyä hauskuuspuheeseen, joka kannustaa mielihyvää ja nautinnollisia elämyksiä tuottaviin ajanviettopoihin. Tämän kaltaisten ajanviettopojen seurauksena ihmiset saattavat liikkua täysin huomaamattaan myös terveydenedistämisen kannalta riittävästi.

Tämän tutkimuksen tulosten voi katsoa tukevan edellisen kaltaista ajatusta liikunnan hauskuuspuheen merkityksestä nykypäivän liikkujille. Erityisesti avoimissa vastauksissa tapahtumaan osallistumisen syyksi kerrottiin juuri hauskanpito ystävien tai työyhteisön kanssa. Osaltaan hauskuuspuheen puolesta puhuu myös se, että 91 prosenttia osallistujista oli ilmoittautunut tapahtumassa kilpasarjan sijasta hupisarjaan, vaikka osallistujat ovat liikuntatottumuksiltaan hyvinkin aktiivisia ja tavoitteellisia. Hupisarjan vetovoima kertoo myös kyseisen tapahtuman brändistä eli siitä, kuinka ihmisten halutaan tulla pitämään hauskaa, eikä liikkumaan hampaat irvessä. Monet urheilutapahtumat ovat siirtyneet entistä aikuisempaan ja viihteellisempään suuntaan tekemällä penkkiurheilusta alkoholinhuuruista juhlintaa, johon yhdistyy show-meininkiä, pauhaavaa musiikkia ja tehostepommeja (Koski 2014, 6; Zacheus 2010). Tässä tutkimuksessa elämyksellisyyteen ja hauskanpitoon liittyvien motiivien esiin nouseminen korostaakin juuri sitä, kuinka myös liikunnan yhteydet viihde- ja elämysteollisuuteen ovat vahvistuneet. Ihmiset haluavat kokea elämyksiä entistä enemmän juuri omaehtoisen liikunnan kautta (Kurki 2008, 179).

Kestävyysliikuntatapahtumien osallistujajoukko ei ole koskaan homogeeninen, oli tarkasteltavana minkä kestävyysurheilulajin tapahtuma tahansa. Osallistujajoukoista voidaan erottaa lajiin ja tapahtumiin eri vakavuusasteella suhtautuvia ja tapahtumiin eri motiiveilla osallistuvia osallistujaryhmiä. (Takalo 2015, 57.) Tutkimustulokset antoivat kattavan kuvan ExtremeRunin osallistujaprofiilista ja osallistumisen motiiveista. Osallistujaprofiili ei ole yksiselitteinen, mutta tulosten perusteella oli löydettävissä taustamuuttujia, jotka yhdistivät enemmistöä osallistujista. ExtremeRun vetoaa etenkin naisiin, sillä osallistujista 77 prosenttia oli naisia. Tapahtumalle tyypillinen osallistuja oli 30–40-vuotias ammatillisen koulutuksen tai alemman korkeakoulututkinnon omaava nainen, joka liikkuu vapaa-ajallaan aktiivisesti. ExtremeRun -tapahtumaan osallistuttiin erityisesti tapahtumaelämykseen liittyvien syiden takia. Tapahtuma oli hauska ajanviettotapa, jossa yhdistyi liikunnallinen hauskanpito läheisten ihmisten kanssa. Keskimääräiset erot kaikkien osallistumisen motiivimuuttujien kohdalla olivat vähäisiä, niin koko otoksen, kuin sukupuolien ja ikäluokkien mukaan verrattaessa.

6.2 Tutkimuksen arviointi ja luotettavuus

Jokainen tutkimus sisältää omat haasteensa, eikä edes huolellinen suunnittelu ja taustatyö takaa onnistumista. Tässä tapauksessa tutkimusprosessia voisi kuvailla estejuoksutapahtuman kaltaiseksi kokemukseksi. Tällä kertaa ei kuitenkaan osallistuttu aivan ExtremeRunin kaltaiseen hupijuoksutapahtumaan, jossa ylitetään esteitä radiosta tutun Jaajo Linnonmaan äänen johdolla.

Lähtöviivalta lähdettiin etenemään hymyissä suin selkeä päämäärä eli maaliviiva mielessä. Ensimmäiset lämmittelyesteet, kuten yhteistyökumppanin (ExtremeRun Oy) löytäminen, ylitettiin varsin kepeästi. Matkaa jatkettiin rennosti tutkimuksen kyselylomaketta valmistellen, kunnes vastaan tuli ensimmäinen kunnan este, joka oli kuin pudotus jääkylmään vesialtaaseen. Covid-19 pandemia peruutti kevään ensimmäisen ExtremeRun -tapahtuman, juuri ennen kuin aineistonkeruu oli tarkoitus aloittaa. Sama toistui muutamaan otteeseen, kun tapahtumapäiviä siirrettiin myöhemmäksi tulevaisuuteen, kunnes lopulta kaikki vuoden 2020 tapahtumat peruttiin. Sitä hokee itselleen, että seuraava este on se viimeinen, kunnes mutkan takaa ilmestyy vielä 10-metriä korkeat goljatin portaat, joiden jälkeen pitäisi vielä jaksaa juosta maaliin. Kuten tätä tutkielmaa lukiessa on voinut päätellä, näistä kaikista esteistä selvittiin, vaikka niiden ylittäminen ei aina tuntunut mahdolliselta.

Tutkimuksen luotettavuustarkastelut ovat oleellinen osa tutkimusta. Tutkimuksen luotettavuutta kuvataan perinteisesti kahdella käsitteellä, tutkimuksen reliabelius ja validius. Lyhyesti, reliabelius viittaa tutkimuksen toistettavuuteen ja validiteetti siihen, tutkitaanko sitä mitä on tarkoituskin. (Metsämuuronen 2003, 42–43.) Tämän tutkimuksen reliabiliteettia ja validiteettia on tarkasteltu pitkälti niin alalukujen aineistonhankinta ja sähköinen kyselylomake, kuin tulososion yhteydessä.

Tutkimuksen reliabiliteetissa tarkastellaan tarkkuutta tutkimuksen toteutuksessa. Arvioinnin kohteena ovat muun muassa otoksen edustavuus eli otoskoko ja laatu, vastausprosentti ja mahdolliset mittausvirheet. (Vilka 2007, 149–150.) Jos tutkimuksen mittari on reliabeli, ovat vastaukset eri mittauskerroilla melko samanlaisia (Metsämuuronen 2003, 43). Tässä

tutkimuksessa tarkkuutta parantavat niin kyselylomakkeen esitestaus, sähköinen kyselylomake, kuin suuri otoskoko. Otoskoon voi kuitenkin katsoa jääneen pieneksi suhteutettuna siihen, kuinka monelle ihmiselle kyselyn sähköinen linkki lähetettiin. Vastaajien osallistumisen motiiveja mittaavalle 15 väittämän mittaristolle tehtiin tilastollinen luotettavuustesti. Mittariston Cronbach alpha-arvoksi saatiin 0.785 eli sitä voidaan pitää varsin luotettavana.

Tutkimuksen validius tarkoittaa puolestaan mittarin tai tutkimusmenetelmän kykyä mitata juuri sitä, mitä oli tarkoituskin mitata. Tällöin tarkastellaan esimerkiksi sitä, miten tutkija on onnistunut teoreettisen käsitteiden operationalisoinnissa arkikielelle, miten mittareiden ja vaihtoehtojen sisältö ja muotoilu on onnistunut eli ymmärtävätkö tutkija ja tutkittava kysymykset samalla tavalla. (Vilka 2007, 150.) Tämän tutkimuksen teoreettinen viitekehys osoittautui päteväksi. Myös tutkimuksen kykyä mitata sitä, mitä oli tarkoituskin, voidaan pitää kokonaisuudessaan pätevänä. Kuten kyselylomakkeen laatimisen yhteydessä avattiin, perustuvat tutkimuksen mittarit hyvin pitkälti muissa tutkimuksissa käytettyihin mittareihin. Vaikka kyselylomake oli kokonaiskuvassa onnistunut, olisi muutamia kysymyksiä ja vastausvaihtoehtoja voinut muotoilla selkeämmäksi ja yhtenäisemmäksi.

Vastaajien aikaisempaa juoksutapahtumiin osallistumista mittaavien kysymysten kykyä mitata sitä, mitä niiden haluttiin mitata, pohdittiin osittain jo tulososiossa. Erityisesti kysymys numero 19. *”Olen osallistunut vuosien 2018-2019 aikana kilpailijana johonkin seuraavista juoksutapahtumista...”* ja sen vastausvaihtoehdot olivat huonosti muotoiltu. Tutkittavat ovat voineet ymmärtää kysymyksen eri tavalla, kuin tutkija on sen tarkoittanut, jonka takia mittarin validiteettia voi pitää heikohkona. Toinen heikkous liittyi juoksutapahtumiin osallistumista mittaavien kysymysten vertailtavuuteen. Kysymyksessä 19 puhuttiin vuosista 2018–2019, mutta ExtremeRuniin tai muihin vastaaviin estejuoksutapahtumiin osallistumista ei oltu rajattu ajallisesti. Näin ollen näistä kysymyksistä ei voitu tehdä luotettavia johtopäätöksiä. Kysymyksiä ei kuitenkaan poistettu kokonaan tutkimuksesta, koska ne tuottavat tietoa, vaikka tieto ei ole vertailukelpoista.

Tämän matkan tuloksena syntyi tutkimusaineisto, jonka avulla pystyttiin vastaamaan tutkimuskysymyksiin. Tutkimuksen synnyttämä aineisto on liikunnan yhteiskuntatieteiden

kannalta siinä mielessä arvokasta, ettei kukaan muu ole vielä tutkinut OCR-tapahtumien ilmiötä. Kaikki ilmiöt ovat aina tietyllä tapaa kulttuuriin sidonnaisia, eikä Yhdysvalloissa tehdyistä tutkimuksista voi vetää suoraa johtopäätöksiä suomalaisiin. Liikuntasosiologian lisäksi tulokset tuottavat tapahtumajärjestäjille arvokasta tietoa. Maaliviivan yli ei kuitenkaan päästy ilman ruhjeita ja seuraavaa kertaa ajatellen jäi myös parantamisen varaa.

6.3 Jatkotutkimusehdotukset

Frimanin ym. (2017) mukaan OCR-tapahtumat houkuttelevat osallistujia osittain uutuudenviehätyksellään. Väite on varmasti osittain totta ja erityisesti Suomessa tapahtumilla on vielä paljon potentiaalia kasvattaa osallistujamääriään. Väite on osittain myös virheellinen, sillä tämän tutkimuksen keskiössä ollut ExtremeRun on liikuttanut suomalaisia jo vuodesta 2010 lähtien. Tämän tutkimuksen tuloksia ei voi suoraviivaisesti yleistää koskettavan kaikkia OCR-tapahtumia, koska kyseessä oli tapaustutkimus. Tutkimuksen kohteena ollut ExtremeRun ei vastannut fyysisiltä vaatimuksiltaan tunnetuimpia OCR-tapahtumaformaatteja. Useamman eri tapahtuman osallistujista tehty tutkimusaineisto mahdollistaisi suuren aineiston ja siten entistä luotettavampien johtopäätösten tekemisen. Esimerkiksi pohjoismaita kiertävä Tough Viking eroaa ExtremeRunista etenkin siinä, että tapahtumassa on elinvoimainen kilpasarja, jossa kilpailee eri maiden seuraedustajia. Tapahtuman esteet ovat myös osittain vaativampia. OCR-tapahtumia koskettavaa tutkimustietoa tarvitaan siten ehdottomasti lisää.

Tapahtumille tyypilliset ominaisuudet, kuten eri juoksumatkat, esteet, pukeutumistyyli ja värijauheet tulisi huomioida, sillä ne vetoavat selkeästi osallistujiin ja täydentävät siten tiettyjä motiiveja. Tieto ei ole arvokasta ainoastaan tieteen alan tukijoille tai juuri kyseisten tapahtumien järjestäjille. Viime kädessä tieto koskettaa myös perinteisten juoksutapahtumien järjestäjiä, sillä jos ne haluavat pärjätä vaihtoehtoisten juoksutapahtumien kasvavalle vetovoimalle, tulisi myös heidän harkita omien tapahtumien kehittämistä entistä uniikimpaan suuntaan. (Buning ja Walker 2016.) Kyselylomakkeen motiiveja selvittävässä kysymyspatteristossa hyödynnetty maratonjuoksijoiden motivaatiomittari luo hyvät edellytykset motiivien kvantitatiiviseen tarkasteluun. Mittaria olisi kuitenkin myös aiheellista päivittää juuri OCR-tapahtumia ajatellen. Mittari on luotu alkujaan maratonjuoksijoita

ajatellen, joten se ei välttämättä kata kaikkia OCR-tapahtumaan liittyviä osallistumisen motiiveja (Buning & Walker 2016.)

Jatkossa aihealueesta tehtyä tutkimusta olisi hyödyllistä täydentää vertailevalla tutkimusotteella. Buningin ja Walkerin (2016) tapaan voitaisiin vertailla useamman eri juoksutapahtuman, kuten puolimaratonin, maratonin ja OCR-tapahtuman osallistujien liikuntatottumuksia ja motiiveja osallistua kuhunkin juoksutapahtumaan. Tämän tutkimuksen kvantitatiiviset tulokset muodostavat myös hyvän viitekehyksen laadullisen aineiston keräämiseen. Laadullisella tutkimusmenetelmällä voitaisiin tarkastella entistä syvällisemmin esimerkiksi kaikista aktiivisimpien tapahtumaosallistujien motiiveja. Oman tutkimuksen kohdalla jäin kaipaamaan tietoa siitä, kuinka urheilullisena osallistujat lopulta kokivat tapahtuman ja millaiseksi he kokivat tapahtuman yhteisöllisyyden. Kysymyksiin vastattiin osittain avoimissa kysymyksissä, mutta näitä tietoja olisi mielenkiintoista tarkentaa. Koska aihetta on tutkittu niin vähän, on mahdollista valita oikeastaan mikä tahansa tutkimuksellinen näkökulma.

LÄHTEET

- Agar, C., Pickard, L. & Bhangu, A. 2009. The Tough Guy prehospital experience: patterns of injury at a major UK endurance event. *Emergency Medicine Journal* 26 (11), 826–830.
- Alasuutari, P. 2011. *Laadullinen tutkimus 2.0*. Tampere: Vastapaino.
- Andersen, J. J. 2019. *The State of Running 2019*. Viitattu 15.4.2020.
<https://runrepeat.com/state-of-running>
- Andersson, T. D., Armbrecht, J. & Lundberg, E. 2019. Participant events and the active event consumer. Teoksessa J. Armbrecht, E. Lundberg & T. D. Andersson. (toim.) *A Research Agenda for Event Management*. Cheltenham, UK; Northampton, MA: Edward Elgar Publishing, 107–124.
- Andrews, H. & Leopold, T. 2013. *Events and the social sciences*. Abingdon, Oxon: Routledge.
- Arctic Challenge 2020. Säännöt ja ehdot. Viitattu 10.4.2020.
<https://arcticchallenge.fi/summer/saannot/>
- Armbrecht, J. & Andersson, T. D. 2019. The event experience, hedonic and eudemonic satisfaction and subjective well-being among sport event participants. *Journal of Policy Research in Tourism, Leisure and Events* 12 (3), 457–477.
- Aro, J. & Jokivuori, P. 2014. *Klassinen sosiologia ja moderni maailma*. Jyväskylä: Docendo Finland Oy.
- Bauman, Z. 2002. *Notkea Moderni*. Tampere: Vastapaino.
- Berridge, G. 2014. The Gran Fondo and Sportive Experience: an Exploratory Look at Cyclists' Experiences and Professional Event Staging. *Event Management* 18 (1), 75–88.
- Borgers, J., Vos, S. & Scheerder, J. 2015. Belgium (Flanders): Trends and Governance in Running. Teoksessa J. Scheerder, K. Breedveld & J. Borgers (toim.) *Running across Europe. The Rise and Size of the Largest Sport Markets*. New York: Palgrave Macmillan, 28–58.
- Bourdieu, P. 1985. *Sosiologian kysymyksiä*. Tampere: Vastapaino.
- Bryman, A. 2014. *The Disneyization of Society*. London; Thousand Oaks, New Delhi: SAGE Publishers.
- Buning, R. & Walker, M. 2016. Differentiating Mass Participant Sport Event Consumers: Traditional Versus Non-Traditional Events. *Sport Marketing Quarterly* 25 (1), 47–58.

- Coleby, J. L. & Thibeault-Rivard, E. I. 2016 Obstacle course racing: an analysis of Eastern Canada Spartan Race injury rates. *McMaster University Medical Journal* 13 (1), 3–6
- Coleman, R. & Ramchandani, G. 2010. The hidden benefits of non-elite mass participation sports events: an economic perspective. *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship* 12 (1), 19–31.
- Color Obstacle Rush. 2020. Viitattu 10.4.2020. <https://www.colorobstaclerush.fi/>
- ExtremeRun. 2020. Viitattu 10.4.2020. <https://www.extremerun.fi/>
- Forsberg, P. 2015. Denmark. Running for the Sake of Running? A Profile and Segmentation of Danish Runners. Teoksessa J. Scheerder, K. Breedveld & J. Borgers (toim.) *Running across Europe. The Rise and Size of the Largest Sport Markets*. New York: Palgrave Macmillan, 105–120.
- Friman, U., Rantala, M. & Turtiainen, R. 2017. Zombie Run Pori 2015 post-urheilullisena fyysisenä kulttuurina – suomalaisten juoksutapahtumien pelillistyminen ja leikillistyminen. Viitattu 10.4.2020. <https://www.ennenjanyt.net/2017/01/zombie-run-pori-2015-post-urheilullisena-fyysisena-kulttuurina-suomalaisten-juoksutapahtumien-pelillistyminen-ja-leikillistyminen/>
- Getz, D. & Page, S. J. 2016. *Event studies. Theory, research, and policy for planned events*. 3. painos. London and New York: Routledge.
- Getz, D. & Andersson, T. 2010. The Event-Tourist Career Trajectory: A Study of High Involvement Amateur Distance Runners. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism* 10 (4), 468–491.
- Getz, D. & McConnell, A. 2014. Comparing Trail Runners and Mountain Bikers: Motivation, Involvement, Portfolios, and Event-Tourist Careers. *Journal of Convention & Event Tourism* 15 (1), 69–100.
- Gibson, H., Fairley, S. & Kennelly, M. 2019. Sport Tourism. Teoksessa P. M. Pedersen & L. Thibault (toim.) *Contemporary Sport Management*. 6. painos. Champaign, IL: Human Kinetics, 226–245.
- Green, B. C. & Jones, I. 2006. Serious Leisure, Social Identity and Sport Tourism. *Sport in Society* 8 (2), 164–181.
- Grönroos, C. 2009. *Palvelujen johtaminen ja markkinointi*. 5. painos. Helsinki: Talentum
- Harinen, P., Liikanen, V., Rannikko, A. & Torvinen, P. 2015. Tästä julkaisusta ja sen aihepiireistä: lajien synty? Teoksessa P. Harinen, V. Liikanen, A. Rannikko & P.

- Torvinen. (toim.) Liikutukseen asti. Vaihtoehtoliikunta, nuoruus ja erottautumisen mieli. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 303. Jyväskylä: LIKES-tutkimuskeskus, 5–8.
- Hakala, J. T. 2010. Tutkimusmenetelmän valinnasta. Teoksessa J, Aaltola & R, Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien vallinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 3. painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 12–25.
- Hawley, A., Mercuri, M., Hogg, K. & Hanel, E. 2017. Obstacle course runs. Review of acquired injuries and illnesses at a series of Canadian events (RACE). *Emergency Medicine Journal* 34 (3), 170–174.
- Hintala, V. 2013. Liikunnan verkkoyhteisöt osana postmodernia liikuntakulttuuria. Tapaustutkimus Relaa.com. Jyväskylän yliopisto. Liikuntatieteiden laitos. Pro gradu - tutkielma.
- Holopainen, M. & Pulkkinen, P. 2002. Tilastolliset menetelmät. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.
- Horne, J. 2006. Sport in consumer culture. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Husu, P., Sievänen, H., Tokola, K., Suni, J., Vähä-Ypyä, H., Mänttari, A. & Vasankari T. 2018. Suomalaisten objektiivisesti mitattu fyysinen aktiivisuus, paikallaanolo ja fyysinen kunto. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 30.
- Itkonen, H. 2012a. Liikuntasosiologia urheilun, liikunnan ja ruumiillisuuden jäljillä. Teoksessa K. Ilmanen & H. Vehmas (toim.) Liikunnan areenat. Yhteiskuntatieteellisiä kirjoituksia liikunnasta ja urheilusta. Jyväskylän yliopisto. Liikuntakasvatuksen laitos. Tutkimuksia 1/2012, 7–20.
- Itkonen, H. 2012b. Nuorten liikkumisen muuttuvat muodot, tilat ja tavoitteet. Teoksessa K. Ilmanen & H. Vehmas (toim.) Liikunnan areenat. Yhteiskuntatieteellisiä kirjoituksia liikunnasta ja urheilusta. Jyväskylän yliopisto. Liikuntakasvatuksen laitos. Tutkimuksia 1/2012, 157–174.
- Itkonen, H., Lehtonen, K. & Aarresola, O. 2018. Tutkimuskatsaus liikuntapoliittisen selonteon tausta-aineistoksi. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2018:6.
- Kauravaara, K. 2018. Liikunta ja urheilu aikuisen hyvinvoinnin tukena. Asiantuntijatyö liikkujan polun aikuisuusvaiheesta. Suomen Olympiakomitean julkaisuja.
- Kaydo, C. 2013. How Tough Mudder Uses Social Media Sharing to Fuel Its Rapid Growth. Bizbash.com. Viitattu 6.5.2020 <https://www.bizbash.com/production->

strategy/strategy/media-gallery/13480106/how-tough-mudder-uses-social-media-sharing-to-fuel-its-rapid-growth

- Koivisto, N. 2010. Liikunta-alan yrittäjyyden kehittämisstrategia 2020. Helsinki: Diges ry.
- Kokkonen, J. 2013. Liikuntaa hyvinvointivaltiossa. Helsinki: Suomen Urheilumuseosäätiö.
- Kokkonen, J. 2015. Suomalainen liikuntakulttuuri – juuret, nykyisyys ja muutossuunnat. Helsinki: Suomen Urheilumuseo.
- Kontro, T. & Pantzar, M. 2005. Urheilulajien synty. Teoksessa J. Leskinen, H. Hallman, M. Isoniemi, L. Perälä, T. Pohjoisaho & E. Pylvänäinen (toim.) *Voxconsumptoris – Kuluttajan ääni. Kuluttajatutkimuskeskuksen vuosikirja*. Helsinki: Kuluttajatutkimuskeskus, 183–191.
- Koski, P. 2014. Hukattu penkkiurheilijasukupolvi? *Liikunta ja Tiede* 51 (6), 4–9.
- Krasicki, T. 2014. Weekend Warriors. The Rise of Adventure and Multisport Events. *Australasian Leisure Management* September/October 2014.
- Kronenberg, S. 2012. Who Participates in Extreme Obstacle Courses and Why. City College of New York. Master's thesis.
- Kruger, M. & Saayman, M. 2013. Who are the comrades of the Comrades Marathon? *South African Journal for Research in Sport, Physical Education and Recreation* 35 (1), 71 – 92.
- Kurki, L. 2008. Innostava matkailu. Sosiokulttuurinen innostaminen ja vapaa aika. Helsinki: Finn Lectura Ab.
- Lamb, M. D. & Hillman, C. 2015. Whiners Go Home: Tough Mudder, Conspicuous Consumption and the Rhetorical Proof of “Fitness”. *Communication & Sport* 3 (1), 81–99.
- Lamont, M. & Kennelly, M. 2019. Sporting hyperchallenges: Health, social and fiscal implications. *Sport Management Review* 22, 68–79.
- Lapin Kansa. 2018. Polkujuoksun suosio kasvaa kasvamistaan – Tapahtumien osallistujamääriä joudutaan jo rajoittamaan, sillä kansallispuistot eivät kestä massoja. Viitattu 1.8.2020. <https://www.lapinkansa.fi/polkujuoksun-suosio-kasvaa-kasvamistaan-tapahtumie/125953>
- Lepistö, T. 2020. Osallistumispäätökseen vaikuttavat tekijät juoksutapahtumassa. Case: Finlandia Marathon. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Liiketalouden tutkinto-ohjelma. Opinnäytetyö.

- Leveälähti, S. 2001. Modernista postmoderniin. Matkailun toimintaympäristön muutos lähitulevaisuudessa. Kauppa- ja teollisuusministeriön tutkimuksia ja raportteja 25.
- Liikanen, M. 2009. Johdanto. Teoksessa M. Liikanen (toim.) Suomalainen vapaa-aika. Arjen ilot ja valinnat. Helsinki: Gaudemus, 7–20.
- Malchrowicz-Mosko, E., Gravelle, F., Dabrowska, A & León-Guereño, P. 2020. Do Years of Running Experience Influence the Motivations of Amateur Marathon Athletes? *International Journal of Environmental Research and Public Health* 17 (2), 585.
- Mallen, C. & Adams, L. J. 2017. Traditional and niche events in sport, recreation, and tourism. Teoksessa C. Mallen & L. J. Adams (toim.) *Event Management in Sport, Recreation and Tourism: Theoretical and Practical Dimensions*. 3. painos. Florence: Taylor and Francis 1–9.
- Masters, K., S., Ogles, B., M. & Jolton, J., A. 1993. The development of an instrument to measure motivation for marathon running: The Motivations of Marathoners Scales (MOMS). *Research Quarterly for Exercise and Sport* 64 (2), 134–143.
- Metsämuuronen, J. 2003. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. 2. painos. Helsinki: International Methelp.
- Mononen, K., Blomqvist, M., Hakamäki, M., Laine, K. & Mäkinen, J. 2019. Liikunnan ja urheilun harrastaminen. Teoksessa J. Mäkinen (toim.) *Aikuisväestön liikunnan harrastaminen, vapaaehtoistyö ja osallistuminen 2018*. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus. KIHUn julkaisusarja, 67, 8–27.
- Mullins, N. 2012. Obstacle course challenges: History, popularity, performance demands, effective training, and course design. *Journal of Exercise Physiology Online* 15 (2), 100–127.
- Murphy, N., Lane, A. & Bauman, A. 2015. Leveraging mass participation events for sustainable health legacy. *Leisure Studies* 34 (6), 758–766.
- Nikolova, V. 2019. Fun in the Mud - Trends In Obstacle Course Racing. Viitattu 15.4.2020. <https://runrepeat.com/state-of-obstacle-course-racing-in-the-usa>
- Nilson, F., Lundkvist, E., Wagnsson, S. & Gustafsson, H. 2019. Has the second ‘running boom’ democratized running? A study on the sociodemographic characteristics of finishers at the world’s largest half marathon. *Sport in Society*, 1–11.

- Noro, A. 2007. Kulutus ja kulutussosiologia. Teoksessa A. Noro, J. Gronow, K. Rahkonen & A. Sinnemäki (toim.) Small talkia sosiologiasta. Kirjoituksia vuosilta 1995–2006. Helsinki: Tutkijaliitto, 75–133.
- Ojanen, M. 2012. Kohti uutta yhteisöllisyyttä? Liikunta ja Tiede 49 (2), 30–33.
- Opala, E. 2016. The Influence of Running Extreme Obstacle Courses on Positive Affect, Character Strengths, and Well-Being. City College of New York. Master's thesis.
- Keneally, S. 2012. Playing Dirty. Viitattu 11.4.2020. <https://www.outsideonline.com/1908376/playing-dirty>
- Piispa, M. 2015. Elämäntapalajit, huippu-urheilu ja suomalainen urheiluliike. Teoksessa P. Harinen, V. Liikanen, A. Rannikko & P. Torvinen. (toim.) Liikutukseen asti. Vaihtoehtoliikunta, nuoruus ja erottautumisen mieli. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 303. Jyväskylä: LIKES-tutkimuskeskus, 90–97.
- Pine, J. B. & Gilmore, J. H. 1998. The Experience Economy. Work Is Theatre & Every Business a Stage. Boston: Harvard Business School Press.
- Pirnes, E. & Tiihonen, A. 2010. Hyvinvointia liikunnasta ja kulttuurista. Käsitteiden, kokemusten ja vastuiden uusia tulkintoja. Kasvatus & Aika 4 (2), 203–235.
- Rabb, H. & Coleby, J. 2018. Hurt on the hill: A longitudinal analysis of obstacle course racing injuries. The Orthopaedic Journal of Sports Medicine 6 (6), 1–6.
- Rice, J. A. 2015. The Role of Congruency Within the Participant Sport Involvement and Loyalty Process. University of Louisville. Doctoral thesis.
- Richards, G., Marques, L. & Mein, K. 2015. Introduction: designing events, events as a design strategy. Teoksessa G. Richards, L. Margues & K. Mein (toim.) Event Design. Social perspectives and practices. London and New York: Routledge, 1–13
- Rodriguez, A. 2015. Psychosocial Motivators for Obstacle Course Racing. A Qualitative Case Study. California Polytechnic State University. Master's thesis.
- Ronro, P. 2020. The State of Ultra Running 2020. Viitattu 15.4.2020. <https://runrepeat.com/state-of-ultra-running>
- Rubin, A. s.a. Elämysyhteisöt ja elämysyhteiskunta. Topi – Tulevaisuuden tutkimuksen oppimateriaali. Viitattu 10.5.2020. <https://tulevaisuus.fi/perusteet/massakulttuurin-kriisi-ja-tulkinnan-moninaisuus/elamisyhteisot-ja-elamisyhteiskunta/>
- Räsänen, P. 2000. Kulutusvalintojen postmodernit piirteet ja rakenteelliset reunaehdot. Sosiologia: Westermarck-seuran julkaisu 37 (3), 228-242.

- Sands, K. 2014. Traditional Foot Racing v. Obstacle Racing. College of Arts and Sciences. Johnson & Wales University. Honors thesis.
- Scheerder, J., Breedveld, K. & Borgers, J. 2015 Who Is Doing a Run with the Running Boom. The Growth and Governance of One of Europe's Most Popular Sport Activities. Teoksessa J. Scheerder, K. Breedveld & J. Borgers (toim.) *Running across Europe. The Rise and Size of the Largest Sport Markets*. New York: Palgrave Macmillan, 1–27.
- Schlachter, M. 2014. *Obstacle Race Training. How to beat any course, compete like a champion and change your life*. North Clarendon: Tuttle Publishing.
- Scott, R., Cayla, J. & Cova, B. 2017. Selling Paint to the Saturated Self. *Journal of Consumer Research* 44 (1), 22–43.
- Segrave, J. O. 2000. Sport as escape. *Journal of Sport & Social Issues* 24 (1), 61–77.
- Shipway, R. & Jones, I. 2007. Running away from home: Understanding visitor experiences and behaviour at sport tourism events. *International Journal of Tourism Research* 9 (5), 373–383.
- Shipway, R. & Jones, I. 2008. The great suburban Everest: An 'insiders' perspective on experiences at the 2007 Flora London Marathon. *Journal of Sport & Tourism* 13 (1), 61–77.
- SLU 2010. Kansallinen liikuntatutkimus 2009–2010. Aikuisliikunta. Suomen Liikunta ja Urheilu ry:n julkaisusarja 2010:7.
- Spartan Race. 2020. The race. Viitattu 10.4.2020. <https://www.spartan.com/en/obstacle-course-races-and-types>
- Sulkunen, P. 2016. Kulutusyhteiskunta ja sen kriitikot. Teoksessa R. Heiskala & A. Virtanen (toim.) *Talous ja yhteiskuntateoria II. Modernin maailman talous ja sen kritiikki*. Helsinki: Gaudemus, 307–328.
- Sulkunen, P. 1995. Esipuhe. Teoksessa M. Maffesoli (toim.) *Maailman mieli. Yhteisöllisen tyylin muodoista*. Tampere: Gaudemus, 5–10.
- Sulkunen, P. 1994. Näkökulmia yhteiskuntaan. *Sosiologian avaimet*. Porvoo; Helsinki; Juva: WSOY.
- Tainio, M. 2012. Artification of Sport. The Case of Distance Running. *Contemporary Aesthetics* 4/2012. Viitattu 10.4.2020. <https://www.contempaesthetics.org/newvolume/pages/article.php?articleID=641>

- Tainio, M. 2019. Contemporary physical activities: the aesthetic justification. *Sport in Society* 22 (5), 846–860.
- Takalo, T. 2015. Massaliikuntatapahtuman osallistujaryhmät ja osallistumisen motiivit: Kainuun rastiviikko ja suunnistuksen MM-kilpailut 2013. Jyväskylän yliopisto. *Studies in Sport, Physical Education and Health* 223.
- The Wall Street Journal. 2016. Obstacle Racing Finds Itself Stuck in the Mud. Viitattu 10.4.2020. [wsj.com/articles/obstacle-racing-finds-itself-stuck-in-the-mud-1463007512](http://www.wsj.com/articles/obstacle-racing-finds-itself-stuck-in-the-mud-1463007512)
- Tilastokeskus 2020a. Luokitukset. Viitattu 15.9.2020. <https://www.tilastokeskus.fi/fi/luokitukset/>
- Tilastokeskus 2020b. Yksityisten henkilöiden tulot ja verot 2018. Viitattu 4.10.2020. https://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_tulot.html
- Tough Mudder. 2020. Frequently asked questions. Viitattu 10.4.2020. <https://toughmudder.com/frequently-asked-questions/>
- Tough Mudder. 2017. US Mudders: National Mudder day 2017 is almost here. Viitattu 26.4.2020. <https://toughmudder.com/articles/us-mudders-national-mudder-day-2017-is-almost-here/>
- Tough Viking 2019. Viitattu 10.2.2020. <https://live.eqtiming.com/44165>
- Trailrunning 2019. Suomen polkujuoksu-harrastus vahvassa kasvussa vuonna 2018. Viitattu 10.4.2020. <http://www.trailrunning.fi/suomen-polkujuoksu-harrastus-vahvassa-kasvussa-vuonna-2018/>
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5. painos. Helsinki: Tammi.
- Tähtinen, J., Rinne, R., Nupponen, H. & Heinonen, O.J. 2002. Liikuntakulttuurin muutos ja elämäntyylien eriytyminen. *Liikunta ja Tiede -lehti*. 39 (1), 47–55.
- Valli, R. 2010. Kyselylomaketutkimus. Teoksessa J. Aaltola & R. Valli (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle*. 3. painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 103–127.
- Valli, R. 2015. *Johdatus tilastolliseen tutkimukseen*. Sähköinen painos. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Valli, R. 2018. Aineistonkeruu kyselylomakkeella. Teoksessa R. Valli (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle*. 5. painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 92–116.

- Valli, R. & Perkkilä, P. 2018. Sähköinen kyselylomake ja sosiaalinen media aineistonkeruussa. Teoksessa R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 5. painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 117–128.
- Vastamäki, J. & Valli, R. 2018. Tutkimusasetelman ja mittareiden valinta kyselylomaketutkimuksessa. Teoksessa R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 5. painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 129–141.
- Veblen, T. 2007. *The theory of the leisure class*. Oxford, England: Oxford University Press.
- Vehmas, H. & Lahti, J. 2015. Finland: From Elite Running to Mass Running Events. Teoksessa J. Scheerder, K. Breedveld & J. Borgers (toim.) *Running across Europe. The Rise and Size of the Largest Sport Markets*. New York: Palgrave Macmillan, 105–120.
- Vehmas, H., Kontsas, M., Koskinen, T., Kämppi, K. & Puronaho, K. 2005. Klerot II. Liikuntalan elinkeinorakenne ja osaamistarpeet. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö. Cuporen julkaisuja 11/2005.
- Vehmas, H. 2015. Liikunnan ja urheilun harrastaminen. Teoksessa H. Itkonen & A. Laine (toim.) *Liikunta yhteiskunnallisena ilmiönä*. Jyväskylän yliopisto. Liikuntakasvatuksen laitos. Tutkimuksia 1/2015, 7–15.
- Vehmas, H. 2012. Mikä suomalaisia liikuttaa? Teoksessa K. Ilmanen & H. Vehmas (toim.) *Liikunnan areenat. Yhteiskuntatieteellisiä kirjoituksia liikunnasta ja urheilusta*. Jyväskylän yliopisto. Liikuntakasvatuksen laitos. Tutkimuksia 1/2012, 105–120.
- Vehmas, H. 2010. Liikuntamatkalla Suomessa. Vapaa-ajan valintoja jälkimodernissa yhteiskunnassa. Jyväskylän yliopisto. *Studies in Sport, Physical Education and Health* 143.
- Vilka, H. 2007. *Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet*. Helsinki: Tammi.
- Vlahos, J. 2014. *Waist Deep in Mud: A Socio-Cultural Analysis of Tough Mudder*. York University. Kinesiology and Health Science. Master's thesis.
- Väyrynen, K. 2010. Elämyksestä elämisyhteiskuntaan – käsitehistoriaa ja kritiikin lähtökohtia. Teoksessa S. J. A. Karppinen & T. Latomaa (toim.) *Seikkaillen elämyksiä II. Elämyksen käsitehistoriaa ja käytäntöä*. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus, 20–35.

- Ward, P., Duerden, M. D., Hill, B. J. & Connors, J. 2015. The Color Run Case: Racing to Maintain and Grow Market Share. *Journal of Park and Recreation Administration* 33 (3), 76–86.
- Weedon, G. 2015. Camaraderie Reincorporated Tough Mudder and the Extended Distribution of the Social. *Journal of Sport and Social Issues* 39 (6), 431–454.
- Winter Warrior. 2020. Mitä on OCR. Viitattu 10.4.2020 <https://winterwarrior.fi/fi/mita-on-ocr/>
- World OCR. 2020. Frequently asked questions. Viitattu 10.4.2020 <https://worldocr.org/faq>
- Yle 2019. Suositun maratonin juoksijat katosivat – toimitsijoita enemmän kuin juoksijoita: ”Kuin lähtisi yksin lenkille”. Viitattu 10.4.2020. <https://yle.fi/uutiset/3-11000775>
- Yle 2017. Tarpeeksi hullua, vaarallista ja rankkaa – Tää laji sopii just suomalaisille. Viitattu 10.2.2020 <https://yle.fi/uutiset/3-9805627>
- Zacheus, T. 2010. Liikuntaan ja urheiluun liittyvät merkitykset suomalaisten elämän aikana. *Kasvatus & Aika* 4 (2), 55–68.
- Zacheus, T. 2008. Suomalaiset ja vapaa-aika. *Yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston julkaisuja* 8.

KUVIO 1.

- Espoon Rantamaraton. Tulokset Viitattu 30.5.2020. <https://www.rantamaraton.fi/tulokset/>
- Finlandia Marathon. Tulokset. Viitattu 30.5.2020. <https://finlandiamarathon.fi/tulokset/>
- Helsinki City Running Day. Helsinki City Running Day tulokset. Viitattu 30.5.2020. <https://helsinkicityrunningday.fi/tulokset/>
- Kuopio Maraton. Tulokset. Viitattu 30.5.2020. <https://www.kuopiomaraton.com/tulokset/>
- Paavo Nurmi Marathon. Tulokset ja kuvat. Viitattu 30.5.2020. <https://paavonurmimarathon.fi/tuloksetjakuvat>
- Tervamaraton. Tulokset. Viitattu 30.5.2020. <http://www.terwamaraton.fi/tulokset/results>

KUVIO 2.

Estejuoksutapahtumat:

Arctic Challenge. Tapahtumajärjestäjän henkilökohtainen tiedonanto sähköpostin välityksellä 25.10.2019.

Energy Run. Tulokset 2017–2019. Viitattu 30.5.2020. <https://live.eqtiming.com/>

ExtremeRun. Henkilökohtainen tiedonanto sähköpostin välityksellä 23.4.2020.

Toughest. Results 2018–2019. Viitattu 30.5.2020. <https://www.toughest.se/en/obstacle-courses/vora/results/>

Tough Viking Helsinki 2016–2019. Viitattu 30.5.2020. <https://live.eqtiming.com/>

Winter Warrior. Tapahtumajärjestäjän henkilökohtainen tiedonanto sähköpostin välityksellä 26.10.2019.

Polkujuoksu:

Lahtinen, T. 2019. Suomen polkujuoksu-harrastus vahvassa kasvussa vuonna 2018. Viitattu 29.4.2020. <http://www.trailrunning.fi/suomen-polkujuoksu-harrastus-vahvassa-kasvussa-vuonna-2018/>

Lahtinen, T. 2018. Polkujuoksu jatkoi myötätulessa vuonna 2017. Viitattu 29.4.2020. <http://www.trailrunning.fi/polkujuoksu-jatkoi-myotatulessa-vuonna-2017/>

Lahtinen, T. 2016. Vuoden 2016 polkujuoksu-tilastot. Viitattu 29.4.2020. <http://www.trailrunning.fi/vuoden-2016-polkujuoksu-tilastot/>

Lahtinen, T. 2015. Tilastoja Suomen polkujuoksu-kisoista 2015. Viitattu 29.4.2020. <http://www.trailrunning.fi/tilastoja-suomen-polkujuoksu-kisoista-2015/>

LIITE 1. Kyselylomake

Hyvä ExtremeRun 2019 osallistuja!

Tällä kyselyllä selvitetään, millainen on ExtremeRun estejuoksutapahtuman osallistujaprofiili ja mitkä ovat tapahtumaan osallistumisen motiivit. Kysely on tarkoitettu ainoastaan aikuisten tapahtumaan osallistuneille. Kyselyyn vastaaminen antaa arvokasta tietoa sekä tapahtuman järjestäjille että alan tutkimukselle. Jokainen vastaus on tärkeä. Tutkimus toteutetaan Jyväskylän yliopiston liikunnan yhteiskuntatieteiden pro gradu -tutkielmana. Kysely täytetään nimeettömästi niin, että vastanneita ei ole mahdollista tunnistaa. Kyselyyn on aikaa vastata 31.8.2020 asti ja vastaaminen vie aikaa noin 5-10 minuuttia.

Koska ExtremeRun estejuoksutapahtumat peruttiin vuodelta 2020, pyydämme teitä vastaamaan kyselyyn vuoden 2019 osallistumisen pohjalta. Vaikka joitakin asioita voi olla vaikea muistaa näin pitkän ajan jälkeen, toivomme, että vastaatte parhaanne mukaan.

Kyselyyn vastanneiden kesken arvotaan 2 kpl kahden henkilön ilmaista osallistumista vuoden 2021 ExtremeRun tapahtumiin. Arvontaan osallistuminen on vapaaehtoista. Mikäli haluat osallistua arvontaan, jätä kyselyn lopussa yhteystietosi erillisellä lomakkeella. Annettuja tietoja ei voida yhdistää vastauksiin.

Kiitos yhteistyöstä!

Pro gradu -tutkielman tekijä
Heli Perkiö, LitK, Jyväskylän yliopisto
heanperk@student.jyu.fi

Pro gradu -tutkielman ohjaaja
Hanna Vehmas, yliopistonlehtori, Jyväskylän yliopisto

1. Annan suostumukseni tietojeni hyödyntämiseen tutkimuskäytössä, niin ettei minua voida tunnistaa vastauksista. *

Kyllä

TAUSTATIEDOT

2. Sukupuoli *

- Nainen
- Mies
- Muu tai en halua sanoa

3. Ikä (numeroina) *

4. Asuinmaakunta *

☐ Uusimaa	☐ Varsinais-Suomi	☐ Satakunta
☐ Kanta-Häme	☐ Pirkanmaa	☐ Päijät-Häme
☐ Kymenlaakso	☐ Etelä-Karjala	☐ Etelä-Savo
☐ Pohjois-Savo	☐ Pohjois-Karjala	☐ Keski-Suomi
☐ Etelä-Pohjanmaa	☐ Pohjanmaa	☐ Keski-Pohjanmaa
☐ Pohjois-Pohjanmaa	☐ Kainuu	☐ Lappi
☐ Ahvenanmaa		

5. Asumismuoto *

- Yksin asuva
- Parisuhteessa tai avioliitossa asuva
- Perheen kanssa asuva, samassa taloudessa asuvien lasten lukumäärä
- Joku muu, mikä?

6. Koulutus (korkein suoritettu tutkinto) *

- Peruskoulu tai kansakoulu
- Lukio tai ylioppilas
- Ammattillinen koulutus
- Alempi korkeakoulututkinto
- Ylempi korkeakoulututkinto
- Joku muu, mikä?

7. Sosioekonominen asema *

- Opiskelija
- Työntekijä
- Ylempi toimihenkilö
- Alempi toimihenkilö
- Yrittäjä
- Kotiäiti / -isa
- Työtön
- Eläkeläinen
- Muu, mikä?

8. Henkilökohtaiset bruttotulot vuodessa *

- Alle 5 000 €
- 5 000-9 999 €
- 10 000-24 999 €
- 25 000-39 999 €
- 40 000-59 999 €
- 60 000-79 999 €
- Yli 80 000€
- En osaa / en halua sanoa

LIIKUNTATOTTUMUKSET

9. Harrastan vapaa-ajan liikuntaa vähintään 30 minuuttia niin, että ainakin lievästi hengästyn ja hikoilen *

- Päivittäin
- 4-6 kertaa viikossa
- 2-3 kertaa viikossa
- kerran viikossa
- 2-3 kertaa kuukaudessa
- En harrasta säännöllisesti liikuntaa

10. Olen mielestäni (voit valita useamman) *

- Kilpaurheilija (liikun pääasiassa menestyäkseni erilaisissa kilpailuissa)
- Kuntourheilija (liikun pääasiassa parantaakseni omaa kuntoani ja suorituskykyäni)
- Kuntoliikkuja (liikun pääasiassa ylläpitääkseni omaa kuntoani ja suorituskykyäni)
- Terveysliikkuja (liikun pääasiassa oman terveyteni ja toimintakykyäni ylläpitämiseksi)
- Arki- ja hyötyliikkuja (pyrin arkielämässäni ylläpitämään kohtalaista fyysistä aktiivisuutta)
- Satunnaisliikkuja (en arkielämässäni juurikaan kiinnitä huomiota fyysisen aktiivisuuteeni)
- Liikunnallisesti passiivinen (arkielämäni ei sisällä lainkaan fyysistä aktiivisuutta)

11. Valitse 1-3 eniten harrastamaasi liikuntamuotoa *

- Kävely, sauvakävely
- Hölkkä, juoksu
- Pyöräily
- Uinti, muu vesiliikunta
- Pallo- ja mailapelit
- Kuntosali- ja voimaharjoittelu
- Voimistelu, tanssi
- Muu ryhmäliikunta
- Rullaluistelu, luistelu
- Hiihtolajit ja laskettelu
- Joku muu, mikä

Voit valita 1 ja 3 vaihtoehdon väliltä

Valitut vaihtoehdot: 0

12. Harrastan juoksua tai juoksulenkkeilyä sen eri muodoissa *

- Päivittäin
- 4-6 kertaa viikossa
- 2-3 kertaa viikossa
- Kerran viikossa
- 2-3 kertaa kuukaudessa
- En harrasta juoksua tai juoksulenkkeilyä säännöllisesti

13. Olen harrastanut juoksua tai juoksulenkkeilyä sen eri muodoissa

- Alle vuoden
- 1-2 vuotta
- 3-4 vuotta
- 5-10 vuotta
- yli 10 vuoden ajan

14. Harrastan liikuntaa useimmiten *

- Yksin
- Puolison kanssa
- Ystävän / ystävien kanssa
- Työkaverin / työyhteisön kanssa
- Perheen kanssa
- Joukkueen tai muun organisoidun ryhmän kanssa
- Jonkun muun kanssa, kenen?

LIIKUNTATAPAHTUMIIN OSALLISTUMINEN

15. Osallistuin vuoden 2019 ExtremeRun estejuoksutapahtumassa *

- Kilpasarjaan
- Hupisarjaan

16. Olen osallistunut ExtremeRun estejuoksutapahtumaan aikaisemmin *

- Kyllä, kuinka monta kertaa?
- Ei

17. Osallistuin vuoden 2019 ExtremeRun estejuoksutapahtumaan *

- Yksin
- Puolison kanssa
- Ystävän / ystävien kanssa
- Työkaverin/ työyhteisön kanssa
- Perheen kanssa
- Joukkueen tai muun organisoidun ryhmän kanssa
- Jonkun muun kanssa, kenen?

18. Olen osallistunut ennen ExtremeRun 2019 estejuoksutapahtumaa johonkin toiseen vastaavaan tapahtumaan (esim. Tough Viking, Color Obstacle Rush, Military Run) *

- Kyllä, kuinka monta kertaa?
- Ei

19. Olen osallistunut vuosien 2018-2019 aikana kilpailijana johonkin seuraavista juoksutapahtumista (voit valita useamman, kuin yhden) *

- 5 km
- 10 km
- Puolimaraton
- Maraton
- Polkujuoksu
- Joku muu, mikä?
- En ole osallistunut aikaisemmin yhteenkään juoksutapahtumaan

EXTREMERUN ESTEJUOKSUTAPAHTUMAAN OSALLISTUMISEN MOTIIVIT

20. Alla on esitetty syitä ExtremeRun 2019 estejuoksutapahtumaan osallistumiseen. Merkitse asteikolle, miten suuri merkitys kullakin syyllä oli tapahtumaan osallistumiseen. (1= ei lainkaan merkitystä, 2= ei juurikaan merkitystä, 3= jossain määrin merkitystä, 4= melko paljon merkitystä, 5= erittäin paljon merkitystä)

Osallistuin tapahtumaan, koska... *

	1	2	3	4	5
Halusin tavata uusia ihmisiä	☐	☐	☐	☐	☐
Halusin viettää tapahtumassa aikaa ystävien/tuttavien/puolison/perheen kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
Joku muu halusi minun osallistuvan	☐	☐	☐	☐	☐
Osallistuminen lisäsi muiden arvostusta minua kohtaan	☐	☐	☐	☐	☐
Osallistuminen oli osa painonpudotusta / painonhallintaa	☐	☐	☐	☐	☐
Osallistuminen oli miellyttävä tapa kuntoilla	☐	☐	☐	☐	☐
Halusin kokeilla fyysisiä rajojani	☐	☐	☐	☐	☐
Osallistuminen oli keino paeta työ-/arkihuolia	☐	☐	☐	☐	☐
Osallistuminen oli keino parantaa mielialaani	☐	☐	☐	☐	☐
Osallistumalla saatoin olla ylpeä itsestäni	☐	☐	☐	☐	☐
Halusin kilpailla muita ihmisiä vastaan	☐	☐	☐	☐	☐
Halusin saavuttaa asettamani tavoitteen	☐	☐	☐	☐	☐
Osallistuminen oli hauskaa ajanviihdettä	☐	☐	☐	☐	☐
Tapahtuman elämyksellisyys vetosi minuun	☐	☐	☐	☐	☐
Tapahtuma toi elämäni kaipaamaani seikkailua ja jännitystä	☐	☐	☐	☐	☐

21. Voit halutessasi kertoa vielä avoimesti, miksi osallistuit tapahtumaan vuonna 2019

22. Voit halutessasi kertoa, millä tavoin ExtremeRunia tulisia mielestäsi kehittää tulevaisuudessa

23. Millä tavoin Covid-19 on vaikuttanut kokonaisuudessaan vuoden 2020 liikuntatapahtumiin osallistumiseesi?

24. Muuta kommentoitavaa tai palautetta kyselystä

25. Haluatko osallistua arvontaan *

- Ei
- Kyllä